

การบริหารความปลอดภัยในโรงงานตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม 18001

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกบริหารสาธารณสุข
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2551
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การบริหารความปลอดภัยในโรงงานตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม 18001

ร้อยเอกหญิงจินดาพลอย ต่างใจ

ผู้วิจัย

รองศาสตราจารย์ปิยธิดา ศรีเดช

ส.ค.

ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

นางกฤษณา ศิริวิบูลยกิจ

ส.ค.

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์วงเดือน ปั่นดี

วท.ม.(ชีวสถิติ), วท.ม.(สาธารณสุขศาสตร์), ส.ค.

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เอี่ยมพร มัชฌิมวงศ์

Ph.D.

รักษาการแทนคณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ปิยธิดา ศรีเดช

ส.ค.

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์)

สาขาวิชาเอกบริหารสาธารณสุข

คณะสาธารณสุขศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การบริหารความปลอดภัยในโรงงานตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม 18001

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขารณศาสตร) สาขาวิชาเอกบริหารสาขารณสุข

วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552

ร้อยเอกหญิงจินดาพลอย ต่างใจ
ผู้วิจัย

นางสาวสุจิตรา นิลเลิศ
ปช.ด.

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์วงเดือน ปั่นดี

วท.ม.(ชีวสถิติ), วท.ม.(สาขารณศาสตร), ศ.ด.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ปิยธิดา ศรีเดช

ศ.ด.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เอี่ยมพร มัชฌิมวงศ์

Ph.D.

รักษาการแทนคณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์พิทยา จารุพูนผล

พ.บ., อ.ว.(ระบาควิทยา)

คณบดี

คณะสาขารณศาสตร มหาวิทยาลัยมหิดล

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความกรุณาและช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. ปิยธิดา ตรีเดช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร. วงเดือน ปันดี และ ดร.กฤษณา ศิริวิบูลยกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่กรุณาให้คำแนะนำ การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้เป็นอย่างดีมาตลอดจนเสร็จเรียบร้อย และขอกราบขอบพระคุณ ดร.สุจิตรา นิลเลิศ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้แนวคิดและข้อเสนอแนะ ทำให้วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัฒนา มุลพฤษ อาจารย์ประจำภาควิชา วิทยาศาสตร์อนามัยสิ่งแวดล้อม คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิระ ศรีกรรณจิตร อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารงานสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหิดล ที่ได้กรุณาตรวจสอบเครื่องมือและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้ และ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งสำหรับคุณสุธิดา วรโชติชนัน คุณเวสาร์ช วรุตมะพงศ์พันธุ์ เพื่อนร่วมรุ่นที่ คอยให้คำแนะนำและเป็นกำลังใจ ขอกราบขอบพระคุณ ดร.วิภา ฌานวังสะ ที่กรุณาให้คำแนะนำในการ เขียนภาษาอังกฤษที่ถูกต้อง และขอบคุณทุกท่านที่ไม่ได้เอ่ยนามในที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารในโรงงานทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและกรุณาเสียสละ เวลาในการตอบแบบสัมภาษณ์ รวมถึงเจ้าหน้าที่ฝ่ายเอกสารข้อมูล ฝ่ายบุคคล ฝ่ายผลิต และฝ่าย สารสนเทศ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะและข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ในการนำไปพัฒนา องค์การต่อไป

ท้ายที่สุดนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณครอบครัวของผู้วิจัยที่ให้โอกาสทางการศึกษาดังแต่ต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งนายแพทย์ชัยยุทธ ต่างใจ และน้องอัม ที่มีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่คอยให้การ สนับสนุนและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยตลอดมา เป็นผลให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ร้อยเอกหญิงจินดาพลอย ต่างใจ

การบริหารความปลอดภัยในโรงงานตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม 18001
(FACTORY SAFETY MANAGEMENT BASE ON THAI INDUSTRIAL STANDARDS 18001)

ร้อยเอกหญิงจินดาพลอย ต่างใจ 4736610 PHPH/M

วท.ม.(สาธารณสุขศาสตร) สาขาวิชาเอกบริหารสาธารณสุข

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ปิยธิดา ตรีเดช ส.ค., วงเดือน ปั่นดี ส.ค., กฤษณา ศิริวิบูลยกิจ ส.ค.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการบริหารความปลอดภัยในโรงงานตัวอย่างแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี เก็บข้อมูลโดยการศึกษาจากเอกสารและหลักฐานที่มีอยู่ และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกในบุคคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความปลอดภัยในโรงงานตัวอย่างจำนวน 14 คน ในระหว่างวันที่ 15 มกราคม ถึงวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ.2551 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัยพบว่าโรงงานตัวอย่างให้ความสำคัญในการบริหารความปลอดภัยแต่ไม่จริงจังมีการวางแผนด้านความปลอดภัย โดยกำหนดเป็นแผนงานเชิงป้องกันเน้นที่ประเด็นหลัก ๆ แต่ขาดการผสมผสานเข้าไปในกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนั้นยังพบว่า มีการเขียนขั้นตอนการปฏิบัติเรื่องความเสี่ยงไว้เพื่อให้ผ่านคณะกรรมการตรวจสอบมาตรฐาน ยังไม่ได้ปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม มีการควบคุมนิเทศงานความปลอดภัยเป็นภาพรวม ในฝ่ายที่เล็กลงมายังไม่มีการปฏิบัติที่ชัดเจน พนักงานได้รับการอบรมเรื่องความปลอดภัยเพียงบางส่วน ใช้วิธีการสอนโดยตรงจากหัวหน้างานไปยังพนักงานและ พนักงานก็ให้ความสำคัญกับรายได้ สวัสดิการ ความสะดวกสบาย มากกว่าเรื่องความปลอดภัยในการทำงาน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยเสนอให้โรงงานตัวอย่างจัดทำแผนงานด้านความปลอดภัย เป็นแผนระยะยาว 3-5 ปี และจัดทำแผนปฏิบัติการเรื่องความปลอดภัยเน้นทุกระดับเป็นแผนประจำปี ปรับโครงสร้างการบริหารความปลอดภัยโดยให้มีผู้รับผิดชอบงานด้านความปลอดภัยแทรกอยู่ในทุกฝ่าย มีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานด้านความปลอดภัยเป็นลายลักษณ์อักษรเสนอผู้บริหารระดับสูงขึ้นไปรับทราบตามระยะเวลาที่กำหนดและ จัดทำแผนพัฒนาบุคลากรประจำปี โดยการให้ความรู้ที่ถูกต้องกับพนักงาน นอกจากนั้นควรมีการหมุนเวียนให้บุคลากรทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และวางแผนการดำเนินงานเรื่องความปลอดภัยในการดำเนินงาน ด้วย

คำสำคัญ: การบริหารความปลอดภัย / โรงงาน / มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม 18001

FACTORY SAFETY MANAGEMENT BASE ON THAI INDUSTRIAL STANDARDS 18001

JINDAPHLOY TANGJAI 4736610 PHPH/M

M.Sc.(PUBLIC HEALTH) MAJOR IN HEALTH ADMINISTRATION

THESIS ADVISORY COMMITTEE: PIYATHIDA TRIDECH Dr.P.H., WONGDYAN PANDII Dr.P.H, KRISANA SIRIVIBULYAKITI Dr.P.H.

ABSTRACT

This research is a qualitative study, which aimed at studying the process of safety management in a Pathum Thani sample factory. The data were collected from existing documents and in-depth interviews conducted between January 15 and March 15, 2008. The interviews involved 14 personnel who worked in safety management system in this sample factory. The data were analyzed through content analysis.

It was found that the factory attached importance to safety management, but was not very serious about it. A safety plan was set up in the form of protective measures emphasizing some important safety aspects, but it was not incorporated into various activities of the factory. Safety procedures were written merely to be approved by the standard assessment committee, but they were not really followed. There was a general safety supervision. However, in smaller sections such supervision was not clearly practiced. Only some groups of workers received safety training, which was done by having supervisors directly teaching their workers. And finally it was found that workers often gave precedence to income, wealth, and comfort, over work safety.

This research suggested that the sample factory should: make a 3-5 year safety plan; set up an annual safety action plan covering all levels; restructure the safety management structure by including personnel responsible for safety in all departments; write up reports on the results of safety management and present them to higher-level administrators within the specified time frame; set up annual personnel development plans which include the distribution of proper safety knowledge to the workers; and finally, set up a rotation system so that all personnel have an opportunity to have a share in the analysis and the setting up of the factory's safety management plan.

KEY WORDS: SAFETY MANAGEMENT / FACTORY / THAI INDUSTRIAL STANDARDS 18001

93 pages

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญรูปภาพ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ขั้นตอนการทำวิจัย.....	6
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปขององค์กรและโครงสร้างองค์กร.....	7
ส่วนที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร.....	14
ส่วนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารความปลอดภัยในองค์กร.....	17
ส่วนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	27
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
1. รูปแบบของการวิจัย.....	30
2. ประชากรที่ทำการศึกษา.....	30
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	30
4. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ.....	31
5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	31
6. ข้อพิจารณาด้านจริยธรรม.....	32
7. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	32

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
ข้อมูลส่วนบุคคล.....	34
กระบวนการบริหารความปลอดภัยในโรงงานตัวอย่าง.....	35
ปัญหาอุปสรรคที่พบจากการสัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานความ ปลอดภัยในโรงงานตัวอย่าง.....	44
ข้อเสนอแนะ.....	45
บทที่ 5 อภิปรายผล.....	46
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	51
บทสรุปแบบสมบูรณภาษาไทย.....	55
บทสรุปแบบสมบูรณภาษาอังกฤษ.....	67
บรรณานุกรม.....	79
ภาคผนวก.....	82
ประวัติผู้วิจัย.....	93

สารบัญรูปภาพ

รูปภาพที่

หน้า

1 กระบวนการจัดการ..... 16

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเป็นโลกแห่งความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่ต้องการกำลังการผลิตสูงเพื่อให้ทันต่อความต้องการทางตลาดและเพิ่มผลกำไร ปัญหาที่ตามมาคืออุบัติเหตุ ไม่ว่าประเทศใดในโลกก็ได้รับผลกระทบและความเสียหายจากอุบัติเหตุเช่นเดียวกัน ซึ่งอุบัติเหตุเป็นสาเหตุใหญ่ของความสูญเสียในทุกประเทศ การบริหารความปลอดภัยจำเป็นต้องเริ่มต้นเพื่อลดความสูญเสียดังกล่าวการได้รับความเห็นชอบและสนับสนุนจากฝ่ายบริหารอย่างจริงจังของภาครัฐ รัฐบาลเล็งเห็นความสำคัญดังกล่าวจึงได้ออกกฎหมายบังคับให้อุตสาหกรรม ต้องมีระบบการบริหารความปลอดภัยให้เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ เพื่อลดความสูญเสียที่ไม่สามารถที่จะประเมินค่าได้ทั้งทางด้านทรัพย์สิน และชีวิตที่เกิดขึ้นจากความประมาท หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์

ประเทศไทยได้เห็นความสำคัญต่อปัญหาเรื่องความปลอดภัยในโรงงานมานานแล้ว และมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาตลอด และถึงแม้ว่าจะมีหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องคอยกำกับควบคุมดูแลปัญหาการได้รับบาดเจ็บหรือประสบอันตรายจากการประกอบอาชีพ แต่ก็ยังปรากฏว่าจำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บมีจำนวนขยับสูงขึ้นเป็นลำดับ การประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน ปี 2548 ของประเทศไทยทั่วประเทศ พบว่าตาย 1,444 ทพพลภาพ 19 สูญเสียอวัยวะบางส่วน 3,425 หยุดงานเกินสามวัน 53,641 หยุดงานน้อยกว่าสามวัน 155,706 รวมทั้งหมด 214,235 ราย (www.sso.go.th/knowledge/link/48n/sta.html)

ซึ่งจากการศึกษาเรื่องความปลอดภัยในโรงงานพบว่าความเสียหายที่เกิดจากอุบัติเหตุร้อยละ 20 เป็นเรื่องที่สามารถควบคุมได้โดยการปฏิบัติงาน และอีกร้อยละ 80 สามารถควบคุมได้โดยการบริหารจัดการ ทำให้เกิดแนวความคิดเกี่ยวกับการควบคุมอุบัติเหตุจากการกำกับดูแลผู้ปฏิบัติงานไปเป็นการบริหารจัดการความปลอดภัยแทน โดยมีการพัฒนาจากรูปแบบการบริหารงานแบบเดิมมาเป็นการบริหารงานความปลอดภัยสมัยใหม่ซึ่งเน้นระบบมาตรฐานและความปลอดภัยในการสูญเสียอย่างเป็นระบบ มีเป้าหมายชัดเจน มีมาตรฐานในการปฏิบัติงาน และมีระบบการประเมินที่เชื่อถือได้ โดยรูปแบบการบริหารความปลอดภัยสมัยใหม่นั้นมีจุดเด่นอยู่ที่ผู้บริหาร ถ้าผู้บริหารมีความเข้าใจงานความปลอดภัยอย่างลึกซึ้ง จึงจะทำให้การบริหารงานความปลอดภัยประสบผลสำเร็จ เพราะ

รูปแบบการบริหารงานสมัยใหม่ ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสูง ถ้าองค์กรใดหรือหน่วยงานใดมีผู้บริหารที่มีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ และมีความสามารถในการวางแผน บริหารจัดการ มีความเป็นผู้นำ สามารถกำกับดูแล โดยเข้าใจจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของการควบคุมและหาแนวทางป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น โดยหาปัญหาความสูญเสีย จำแนก จัดลำดับความสำคัญ ประเมินความเสี่ยงของงานและโอกาส ความถี่ของการเกิดอุบัติเหตุ การจัดการทำแผนงานอย่างรัดกุมเพื่อควบคุมความสูญเสียและลดโอกาสเสี่ยง นอกจากการจัดการกิจกรรมเพื่อควบคุมความสูญเสีย การฝึกอบรม การเตรียมการเพื่อลดความสูญเสีย กิจกรรมหลังเกิดความสูญเสีย การกำหนดมาตรฐาน การตรวจสอบการทำงาน การประเมินผลการดำเนินงาน ผู้บริหารต้องสร้างขวัญและกำลังใจ ความใส่ใจให้คำแนะนำช่วยเหลือ อย่างสม่ำเสมอ การสร้างแรงจูงใจ การมีส่วนร่วม การผสมผสาน เข้าใจซึ่งกันและกัน ย่อมจะทำให้งานควบคุมอุบัติเหตุและการส่งเสริมความปลอดภัยในโรงงานประสบผลสำเร็จสูงตามไปด้วย (มนัส ยอดคำ, 2548: 36)

ประเทศไทยโดยสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) กระทรวงอุตสาหกรรม ได้ประกาศใช้ มอก.18001:2542 มีเป้าหมายเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยขององค์กรอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงข้อกำหนดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องและความรับผิดชอบของผู้บริหารต่อลูกจ้างและผู้เกี่ยวข้องในด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย สามารถนำมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาให้การรับรองระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยแก่องค์กรที่นำระบบการจัดการตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนี้ไปใช้ (วิฑูรย์ สิมะโชคดี และวีระพงษ์ เกลิมจิระรัตน์, 2550: 258)

ปัจจัยที่จะทำให้การดำเนินนโยบายการบริหารความปลอดภัยในองค์กร ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม 18001 ประสบความสำเร็จได้แก่ความมุ่งมั่นของผู้บริหาร ความร่วมมือของบุคลากรในองค์กร ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ซึ่งความมุ่งมั่นของผู้บริหารเช่น ความเข้าใจนโยบายการบริหารความปลอดภัยและสามารถถ่ายทอดไปยังบุคลากรในองค์กรได้อย่างชัดเจน การมีทัศนคติที่ดีต่อการบริหารความปลอดภัย ความมีศักยภาพในการกระตุ้น จูงใจ ให้บุคลากรเกิดความรู้ ความเข้าใจ และเกิดทัศนคติที่ดีต่อการบริหารความปลอดภัย โดยการสื่อสารภายในองค์กร การประชาสัมพันธ์ การจัดฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การสนับสนุนทรัพยากรในการบริหารจัดการงบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ ให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ การสร้างขวัญ กำลังใจให้เกิดแก่บุคลากรทั้งองค์กร ขณะที่ความร่วมมือของบุคลากรในองค์กร ได้แก่ บุคลากรเข้าใจบทบาทหน้าที่ และปฏิบัติงานตามขั้นตอนการดำเนินงาน บุคลากรเข้าใจกระบวนการบริหารความปลอดภัย บุคลากรมีส่วนร่วมในการเสนอแนะแสดงความคิดเห็น เพื่อปรับปรุงแก้ไข จุดบกพร่อง ส่วนเรื่องประสิทธิภาพการบริหารจัดการ การวางแผนต้องมีทักษะด้านการวางแผน

ดำเนินงาน โดยกำหนดโครงสร้างงาน ขอบข่าย ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาแล้วเสร็จได้อย่างชัดเจน มีความเข้าใจต่อระบบการบริหารความปลอดภัยเป็นอย่างดีพร้อมที่จะให้คำแนะนำแก้ปัญหาได้ทุกจุด สามารถมองภาพรวมทั้งกระบวนการและวางแผนแก้ปัญหาล่วงหน้าได้อย่างเหมาะสม การจัดองค์กรมีทักษะในการกำหนดผู้รับผิดชอบได้อย่างเหมาะสม การนำมีศิลปะในการกระตุ้น จูงใจ สื่อสาร ประสานงาน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ดี นำมาซึ่งการมีส่วนร่วมในกิจกรรม การประเมินผล มีเทคนิคในการติดตาม ควบคุม ประเมินผลและรายงานผลเป็นระยะต่อที่ประชุมและประชาสัมพันธ์ไปยังบุคลากรในองค์กร (คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2541: 3-5)

โรงงานตัวอย่างเป็นโรงงานในหน่วยการผลิตไอศกรีม ที่มีโอกาสเกิดความเสี่ยงในเรื่อง การเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานและปัญหาสุขภาพในการทำงานได้เช่นเดียวกัน สำหรับโรงงานนี้ พบว่ามีอัตราความรุนแรงจากอุบัติเหตุ คิดเป็นร้อยละ 19.68 และ 43.87 ในปี 2547 และ 2548 ตามลำดับ มีอัตราความถี่ในการเจ็บป่วย ร้อยละ 37.96 และ 66.00 ในปี 2547 และ 2548 ตามลำดับ โดยโรงงานมีแนวทางการป้องกันแบบเดิมมีแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องปัญหาสุขภาพในการทำงานด้าน ความปลอดภัยเป็นเรื่องค่าใช้จ่าย เมื่อเกิดเหตุจึงแก้ไข มีความเสียหายก็มุ่งไปที่การทดแทนบาดเจ็บ และทรัพย์สินที่เสียหาย มีการประเมินผลโดยดูจากสถิติของอุบัติเหตุ รวมถึงมอบความรับผิดชอบ ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ผู้วิจัยในฐานะสมาชิกขององค์กรมีความสนใจที่จะ ศึกษาถึงกระบวนการบริหารความปลอดภัยในองค์กรเพื่อใช้เป็นแนวทางในการลดปัญหาการได้รับ บาดเจ็บหรือประสบอันตรายจากการทำงาน การควบคุมอุบัติเหตุและวางแผนป้องกันความเสี่ยงที่ อาจเกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนและนำแผนการบริหารงานด้านความ ปลอดภัยในการทำงานเพื่อใช้กับหน่วยงานได้อย่างเหมาะสมต่อไป

คำถามวิจัย

กระบวนการบริหารความปลอดภัยในองค์กรตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม 18001 เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษากระบวนการบริหารความปลอดภัยในโรงงานตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรม 18001

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษากระบวนการบริหารความปลอดภัยตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม 18001 ในองค์กร ซึ่งเป็นโรงงานผลิตไอศกรีมแห่งหนึ่งในเขตจังหวัดปทุมธานีเท่านั้น

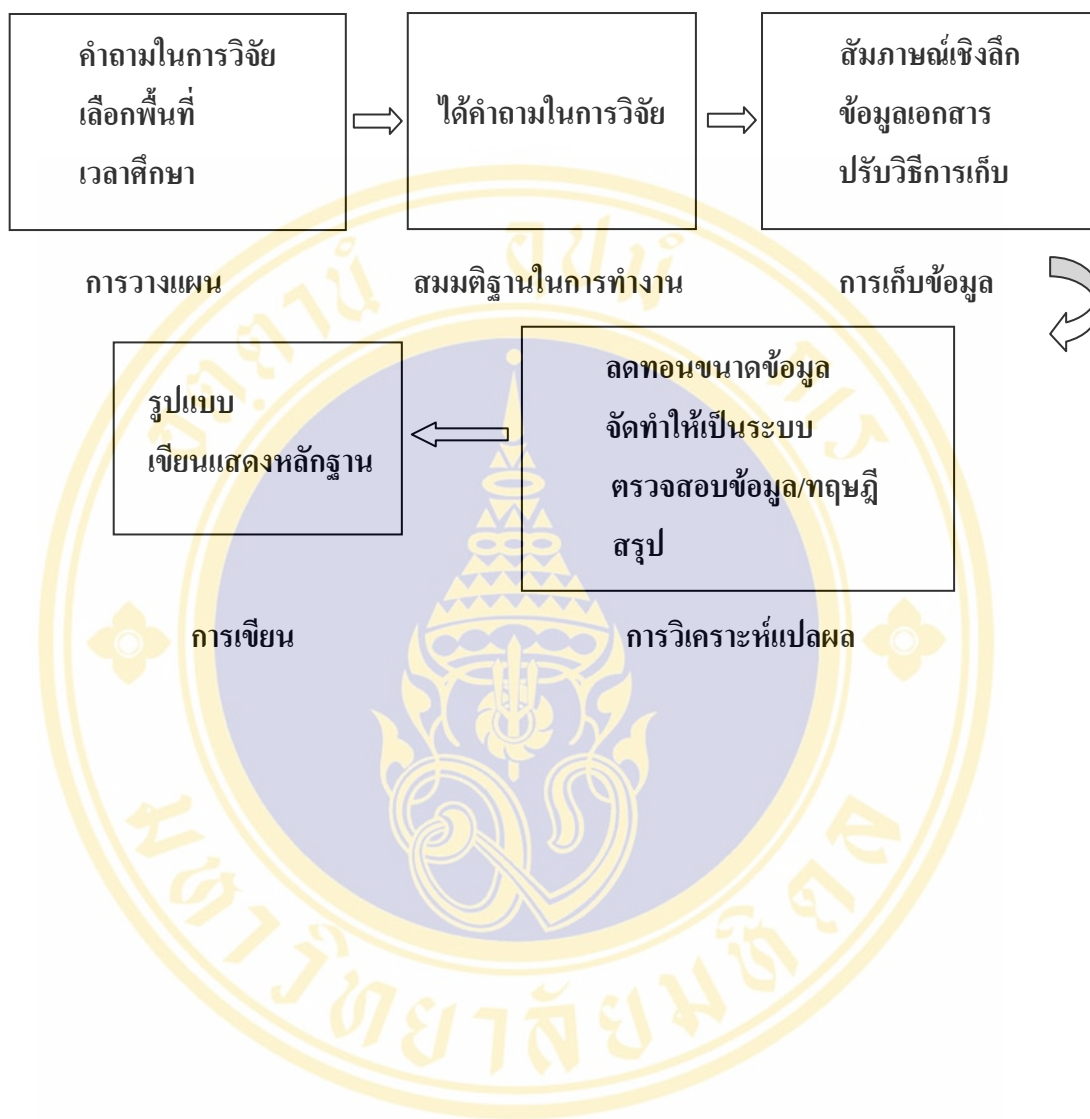
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1. การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ของบุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมหรืองานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ร่วมกันโดยอาศัยกระบวนการ และทรัพยากรทางการบริหารอย่างประหยัดและให้เกิดประโยชน์สูงสุด
2. การบริหารความปลอดภัย หมายถึง กรรมวิธีเกี่ยวกับ การวางแผนงาน การจัดองค์กร การอำนวยการหรือการชี้นำ การควบคุมติดตาม เพื่อลดปัญหาสุขภาพในการทำงานด้านความปลอดภัยที่กำหนดขึ้น โดยความร่วมมือของพนักงานและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
3. มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม 18001 หมายถึง ข้อกำหนดตามมาตรฐานระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในโรงงาน เพื่อเป็นแนวทางให้โรงงานนำไปปฏิบัติ ในการปรับปรุงการดำเนินงานอาชีวอนามัย และความปลอดภัย แก้ไขปัญหาอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน ป้องกันมิให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ และอุบัติเหตุต่างๆต่อผู้ปฏิบัติงาน สังคม โดยรอบและชุมชนใกล้เคียง ทั้งยังใช้เป็นข้อกำหนดในการตรวจประเมิน เพื่อให้ได้รับเครื่องหมายรับรอง ฯ มาตรฐาน มอก.18001 เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ขององค์กรให้ดียิ่งขึ้น
4. ปัญหาสุขภาพในการทำงานจากอุบัติเหตุ หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยมิได้วางแผนไว้ล่วงหน้า ซึ่งก่อให้เกิดการบาดเจ็บ พิการ หรือเสียชีวิต และทำให้ทรัพย์สินได้รับความเสียหาย จากการกระทำที่ไม่ปลอดภัย อันได้แก่ การทำงานไม่ถูกวิธี ไม่ถูกขั้นตอน การมีทัศนคติไม่ถูกต้อง ความไม่เอาใจใส่ในการทำงาน ความประมาท พลังเพลอ เหม่อลอย การมีนิสัยชอบเสี่ยง การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบด้านความปลอดภัยของโรงงาน การทำงานโดยไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย การแต่งกายไม่เหมาะสม การถอดเครื่องกำบังส่วนอันตรายของเครื่องจักรออกด้วยความรู้สึกทำงานไม่สะดวก การใช้เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ไม่เหมาะสมกับงาน การหยอกล้อกันระหว่างทำงาน การทำงานโดยที่ร่างกายและจิตใจไม่พร้อม และจากสภาพการณ์ที่ไม่ปลอดภัย อันได้แก่ อันตรายของเครื่องจักร ไม่มีเครื่องกำบังหรืออุปกรณ์ป้องกันอันตราย การวางผังโรงงานไม่ถูกต้อง ความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยและสกปรกในการจัดเก็บวัสดุ พื้นโรงงานไม่เรียบ

สภาพแวดล้อมในโรงงานไม่ถูกสุขอนามัย ไม่เหมาะสมกับการทำงาน เครื่องจักรกล เครื่องมือ อุปกรณ์ชำรุด บกพร่อง ขาดการซ่อมบำรุง ระบบไฟฟ้าชำรุดบกพร่อง

5. ผู้บริหารระดับสูง หมายถึง เจ้าของกิจการและหุ้นส่วน (องค์กร)
6. เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับบริหาร หมายถึง ผู้จัดการฝ่ายผลิตตามประกาศกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัยอาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2549 ข้อ 16 ลงวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ.2549
7. เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ หมายถึง เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน ซึ่งได้ผ่านการอบรมเพิ่มและทดสอบตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนดจากหน่วยงานที่กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานรับรองในหลักสูตรตามประกาศกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ.2549 ข้อ 16 ลงวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ.2549
8. เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน หมายถึง เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตระดับหัวหน้างานตามประกาศแต่งตั้งจากกฎกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมเรื่องความปลอดภัยในการทำงานของลูกจ้าง ตามประกาศกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ.2549 ข้อ 16 ลงวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ.2549
9. องค์กร หมายถึง โรงงานผลิตไอศกรีมแห่งหนึ่งในเขตจังหวัดปทุมธานี

ขั้นตอนการทำวิจัย

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเรื่อง “กระบวนการบริหารความปลอดภัยในโรงงานตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม 18001” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี จากเอกสารต่าง ๆ และผลงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐาน และเป็นแนวทางในการวิจัย โดยแบ่งเป็นสาระต่าง ๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปขององค์กรและโครงสร้างองค์กร

ส่วนที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร

ส่วนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารความปลอดภัยในองค์กร

ส่วนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปขององค์กรและโครงสร้างองค์กร

ประวัติ

โรงงานตัวอย่างก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2522 ในฐานะผู้ผลิตไอศกรีมรายย่อยด้วยทุนจดทะเบียน 40 ล้านบาท โดยมีผู้ถือหุ้นร้อยละ 51 เป็นคนไทย และอีกร้อยละ 49 เป็นชาวต่างชาติ กับโรงงานจากประเทศสิงคโปร์ มีอุดมการณ์ที่จะพัฒนาคุณภาพไอศกรีมเพื่อผู้บริโภค และครองความเป็นหนึ่งในฐานะผู้ผลิตไอศกรีมรสชาติผลไม้เขตร้อนให้บรรลุสำเร็จ จนถึงปี พ.ศ. 2540 ได้ขายหุ้นถ่ายโอนกิจการให้กลุ่ม MVO (Malesie Vegetable Oil) ซึ่งเป็นโรงงานของประเทศมาเลเซีย เป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ แต่ทีมบริหารยังเป็นคนไทย ปี พ.ศ. 2542 ได้รับใบประกาศนียบัตรรับรองตราสัญลักษณ์สินค้าไทย “Thailand Brand Certification” จากคณะส่งเสริมการส่งออกกระทรวงพาณิชย์ ต่อมาระยะ 4-5 ปีหลัง เมื่อเศรษฐกิจไม่ดี และตลาดในประเทศขยายตัวช้า โรงงานตัวอย่างจึงเริ่มบุกตลาดต่างประเทศมากขึ้น ทั้งเอเชีย ยุโรป และอเมริกา เช่น เขมร ลาว สิงคโปร์ มาเลเซีย ใต้หวัน ฝรั่งเศส อเมริกา โดยมีตลาดสิงคโปร์ มาเลเซีย และยุโรป เป็นตลาดหลัก มีคำขวัญดังนี้ “โรงงาน มีความมุ่งมั่นที่จะผลิตไอศกรีมให้เป็นที่ยอมรับและพึงพอใจของลูกค้าในด้านคุณภาพ ความปลอดภัย การบริการ และเวลาในการส่งมอบ”

ปัจจุบัน

โรงงานตัวอย่างมีขนาดพื้นที่ประมาณ 68 ไร่ ประกอบกิจการผลิตและจำหน่ายไอศกรีมในประเทศและส่งออกไปยังตลาดมาเลเซีย กัมพูชา เวียดนาม ใต้หวัน ลาว สิงคโปร์ พม่า จีน เยอรมัน ฝรั่งเศส และออสเตรเลีย มีนายสอ ชี ยง เป็นผู้ก่อตั้งและเป็นประธานโรงงานทุนจดทะเบียน 154 ล้านบาท สภาพทั่วไปมีอาคารสำนักงาน จำนวน 5 ชั้น มีบันไดเข้า-ออก ด้านหน้าอาคาร และบันไดหนีไฟด้านข้าง มีอาคารผลิต จำนวน 2 ชั้น เป็นอาคารโล่ง ไม่มีห้องกั้น จำนวนพนักงานทั้งหมด 1,116 คน ระบบมาตรฐานต่าง ๆ ที่ได้รับ ได้แก่ ISO9001-2000, GMP, HACCP, มาตรฐาน HALAL

นโยบายขององค์กร

นโยบาย กำหนดโดยผู้บริหารระดับสูงที่กำกับดูแล วัตถุประสงค์และเป้าหมายในการดำเนินการบริหารด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมด้านความปลอดภัยในการทำงานให้มีความสอดคล้องกับกฎหมายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องและมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง การกำหนดนโยบาย พิจารณาถึงความเหมาะสมสำหรับธุรกิจ ขนาด และลักษณะปัญหาความเสี่ยงอันตรายขององค์กร ซึ่งเปิดโอกาสให้ลูกจ้างมีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็น ผ่านผู้แทนลูกจ้าง ทั้งนี้ นโยบายฉบับปัจจุบัน จะสื่อสารให้กับพนักงานทุกคน ทุกระดับภายในองค์กรทราบ รวมถึงผู้ปฏิบัติงานให้กับองค์กร เช่น ผู้รับเหมา ผู้รับช่วงต่อ ตามความเหมาะสม

นโยบายขององค์กรด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

โรงงานตระหนักในความสำคัญของการบริหารงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย โดยมีนโยบายที่จะสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อม และวิธีการปฏิบัติงานที่ปลอดภัย ตลอดจนการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายที่เหมาะสม อีกทั้งมุ่งเน้นให้พนักงานทุกคนมีจิตสำนึกในเรื่องความปลอดภัย มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และมีความรับผิดชอบในการทำงาน เพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อตนเอง เพื่อนร่วมงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง มีคำขวัญว่า “ความปลอดภัยในการทำงานของท่าน คือ หน้าที่ของเรา”

การพัฒนานโยบายองค์กรมาสู่การบริหารความปลอดภัยในองค์กร

โรงงานตัวอย่างได้ริเริ่มจัดทำคู่มือ การบริหารความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานในองค์กรขึ้น ซึ่งหากได้ดำเนินการตามเอกสารแล้ว สามารถเทียบเคียง ระดับมาตรฐานสากลเกี่ยวกับเรื่อง ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม อาชีวอนามัย และความปลอดภัย ตามข้อกำหนด TIS/OHSAS18000 โดยคู่มือฉบับนี้เป็นเพียงแนวทางการทดลองปฏิบัติ

เพื่อให้เห็นข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต หรือระหว่างการค้าเนินการ เรียกได้ว่าเป็นการทดลองใช้ก่อนการปฏิบัติจริง หากมีความเหมาะสม เป็นไปตามมาตรฐานดังกล่าวและองค์กรมีความมั่นใจ อีกทั้งสอดคล้องกับ ระบบการบริหารจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน โรงงานจะทำการทดสอบ แนวทางการปฏิบัติตามที่ได้กำหนดไว้ในคู่มือฉบับนี้ ตลอดจนมอบหมายอำนาจหน้าที่ให้ผู้ปฏิบัติงานได้ ปฏิบัติตามมาตรฐาน และวิธีการปฏิบัติงานที่ได้จัดทำขึ้น เพื่อให้การค้าเนินการต่าง ๆ สอดคล้องกับข้อกำหนดที่ระบุไว้ในมาตรฐานการบริหารจัดการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ฉบับปัจจุบัน

ผู้มีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการบริหารความปลอดภัยขององค์กร

ผู้บริหารระดับสูงมี 4 คน ซึ่งประกอบด้วย ประธานกรรมการ (President) เป็นผู้บริหารสูงสุดในองค์กร เป็นผู้กำหนดนโยบายและมีอำนาจ สั่งการทั้งหมดในองค์กรมี 1 คน รองประธานฝ่ายต่าง ๆ (Vice Presidents) เป็นผู้บริหารระดับสูงขององค์กร ที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลงานทั้งหมดให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร ทั้งปริมาณการผลิต คุณภาพสินค้าที่ผลิต และกำกับดูแลงานบัญชี/การเงินขององค์กรด้วย ขึ้นตรงต่อประธานกรรมการมี 3 คน

เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับบริหารมี 1 คน ระดับวิชาชีพมี 1 คน ระดับหัวหน้างานมี 8 คน ตามกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2549 ข้อ 16 กำหนดให้ต้องแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติงานเฉพาะด้านความปลอดภัยในโรงงาน

หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับบริหาร ประกอบด้วย

1. กำกับ ดูแล เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานทุกระดับซึ่งอยู่ในบังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับบริหาร
2. เสนอแผนงานโครงการด้านความปลอดภัยในการทำงานงานในหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อนายจ้าง
3. ส่งเสริม สนับสนุน และติดตามการค้าเนินงานเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน ให้เป็นไปตามแผนงานโครงการเพื่อให้มีการจัดการด้านความปลอดภัยในการทำงานที่เหมาะสมกับสถานประกอบกิจการ
4. กำกับ ดูแล และติดตามให้มีการแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อความปลอดภัยของลูกจ้างตามที่ได้รับรายงานหรือตามข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน คณะกรรมการ หรือหน่วยงานความปลอดภัย

หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ ประกอบด้วย

1. ตรวจสอบและเสนอแนะให้นายจ้างปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน
2. วิเคราะห์งานเพื่อชี้บ่งอันตราย รวมทั้งกำหนดมาตรการป้องกันหรือขั้นตอนการทำงาน อย่างปลอดภัยเสนอต่อนายจ้าง
3. ประเมินความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในการทำงาน
4. วิเคราะห์แผนงานโครงการ รวมทั้งข้อเสนอแนะของหน่วยงานต่าง ๆ และเสนอมาตรการความปลอดภัยในการทำงานต่อนายจ้าง
5. ตรวจสอบประเมินการปฏิบัติงานของสถานประกอบกิจการให้เป็นไปตามแผนงานโครงการหรือมาตรการความปลอดภัยในการทำงาน
6. แนะนำให้ลูกจ้างปฏิบัติตามข้อบังคับและคู่มือ
7. แนะนำฝึกสอน อบรมลูกจ้างเพื่อให้การปฏิบัติงานปลอดภัยจากเหตุอันจะทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยในการทำงาน
8. ตรวจวัดและประเมินสภาพแวดล้อมในการทำงาน หรือดำเนินการร่วมกับบุคคลหรือหน่วยงานที่ขึ้นทะเบียนกับกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานเป็นผู้รับรองหรือตรวจสอบเอกสาร หลักฐานรายงานในการตรวจสอบสภาพแวดล้อมในการทำงานในสถานประกอบกิจการ
9. เสนอแนะต่อนายจ้างเพื่อให้มีการจัดการด้านความปลอดภัยในการทำงานที่เหมาะสมกับสถานประกอบกิจการ และพัฒนาให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง
10. ตรวจสอบหาสาเหตุ และวิเคราะห์การประสบอันตราย การเจ็บป่วย หรือการเกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญอันเนื่องมาจากการทำงาน และรายงานผล รวมทั้งเสนอแนะต่อนายจ้างเพื่อป้องกันการเกิดเหตุโดยไม่ชักช้า
11. รวบรวมสถิติ วิเคราะห์ข้อมูล จัดทำรายงาน และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประสบอันตราย การเจ็บป่วยหรือการเกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญอันเนื่องมาจากการทำงานของลูกจ้าง
12. ปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยในการทำงานอื่นตามที่นายจ้างมอบหมาย

หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ประกอบด้วย

1. กำกับ ดูแล ให้ลูกจ้างในหน่วยงานที่รับผิดชอบปฏิบัติตามข้อบังคับและคู่มือ

2. วิเคราะห์งานในหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อค้นหาความเสี่ยงหรืออันตรายเบื้องต้น โดยอาจร่วมดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ
3. สอนวิธีการปฏิบัติงานที่ถูกต้องแก่ลูกจ้างในหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน
4. ตรวจสอบสภาพการทำงาน เครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยก่อนลงมือปฏิบัติงานประจำวัน
5. กำกับ ดูแล การใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลของลูกจ้างในหน่วยงานที่รับผิดชอบ
6. รายงานการประสบอันตราย การเจ็บป่วย หรือการเกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญ อันเนื่องมาจากการทำงานของลูกจ้างต่อนายจ้าง และแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ สำหรับสถานประกอบกิจการที่มีหน่วยงานความปลอดภัย ให้แจ้งต่อหน่วยงานความปลอดภัยทันทีเกิดเหตุ
7. ตรวจสอบหาสาเหตุการประสบอันตราย การเจ็บป่วย หรือการเกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญ อันเนื่องมาจากการทำงานของลูกจ้างร่วมกับเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ และรายงานผลรวมทั้งเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาต่อนายจ้าง โดยไม่ชักช้า
8. ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมความปลอดภัยในการทำงาน
9. ปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยในการทำงานอื่นตามที่เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับบริหารมอบหมาย

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความปลอดภัย

กฎหมายความปลอดภัย เป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายแรงงาน ว่าด้วยความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยของผู้ประกอบอาชีพโดยตรง โดยทางการได้นำปัญหาจากการทำงานมาพัฒนาเป็นบทบัญญัติและมาตรฐานให้ครอบคลุมทุกลักษณะและประเภทอุตสาหกรรม ซึ่งได้แก่ มาตรฐานเกี่ยวกับสถานที่ทำงาน มาตรฐานเกี่ยวกับเครื่องจักรและเครื่องมือ มาตรฐานเกี่ยวกับวัตถุ มาตรฐานเกี่ยวกับการผลิต มาตรฐานเกี่ยวกับการกำเนิดพลังงาน เป็นต้น การกำหนดนโยบายความปลอดภัยในโรงงานต้องสอดคล้องกับกฎหมายความปลอดภัยในโรงงานของประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย

1. กฎหมายแรงงาน ใช้ พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541
2. กฎหมายโรงงาน เน้นความคุ้มครองความปลอดภัยจากเครื่องจักร เครื่องยนต์และอุปกรณ์ ปัจจุบันใช้ พรบ.โรงงาน พ.ศ.2535

3. กฎหมายสาธารณสุข เน้นการดูแลสุขภาพอนามัยของประชาชนโดยทั่วไป ทั้งลูกจ้าง นายจ้าง และสภาวะแวดล้อม ปัจจุบันใช้ พรบ.สาธารณสุข พ.ศ.2535

4. กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น พรบ.วัตถุมีพิษ พ.ศ.2535 พรบ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 พรบ.ประกันสังคม พ.ศ.2537 และ 2542, พรบ.เงินทดแทน พ.ศ.2537 พรบ.ว่างงาน

นโยบาย แผน หน้าที่ ความรับผิดชอบ และการจัดบริการ ของหน่วยงานเกี่ยวกับกฎหมาย

ความปลอดภัยและสุขภาพ

องค์กรตระหนักถึงการลดจำนวนผู้ประสบอันตรายและพัฒนาสภาพแวดล้อมในการทำงาน ส่งเสริมเผยแพร่ความรู้ด้านสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ป้องกันแก้ไขข้อขัดแย้งข้อพิพาท จากการทำงานจึงได้จัดทำ คู่มือ การบริหารความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ในองค์กรขึ้นซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและแผนของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม มีนโยบายที่เน้นการพัฒนาคนเป็นจุดศูนย์กลาง และพัฒนาองค์กรรวมแบบบูรณาการของปัจจัยต่าง ๆ เชื่อมโยงเป็นระบบคือ พัฒนาศักยภาพของคนทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และพัฒนาสิ่งแวดล้อมได้แก่ ครอบครัว ชุมชนสภาพแวดล้อมด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมการเมือง ทรัพยากรธรรมชาติให้เอื้อต่อการพัฒนาคนในลักษณะสมดุลยั่งยืน การเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดด้านภาวะสุขภาพอนามัย คือ อัตราการเสียชีวิตเนื่องจากโรคไม่ติดต่อมีแนวโน้มสูงขึ้น เช่น โรคหัวใจ เบาหวาน อุบัติเหตุ โรคมะเร็ง โลหิตจาง ให้มีหลักประกันด้านสุขภาพ การได้รับการบริการด้านสุขภาพที่มีประสิทธิภาพ มีมาตรฐาน อย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและแผนของกระทรวงสาธารณสุข มีนโยบายและแผนอำนวยการความสะดวกและประสานงานกับหน่วยราชการต่าง ๆ ในการพิจารณา ปรับปรุง แก้ไข กฎ ระเบียบเพื่อเกิดความสะดวกแก่ผู้ประกอบการรณรงค์ส่งเสริมป้องกัน-แก้ไขมลพิษจากโรงงาน พัฒนาเทคโนโลยีและกำหนดมาตรฐานอุตสาหกรรม ควบคุมมาตรฐานความปลอดภัยในการใช้เครื่องมือเครื่องจักรต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและแผนของกระทรวงอุตสาหกรรม มีนโยบายประชาสัมพันธ์และปรับปรุงกฎหมายให้หน่วยงานรัฐและชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์-ป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ แก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพประชาชนทั้งมลภาวะในน้ำ เสียง อากาศ การกำจัดสิ่งปฏิกูลและกากอุตสาหกรรมโดยรัฐและ/หรือโรงงานนั้น ๆ ที่มีปัญหา พัฒนาระบบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม มีหน่วยงานรับผิดชอบในด้านการวิจัยกำหนดมาตรฐานและกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติ ป้องกันอันตรายจากสาร-วัตถุอันตราย โดยควบคุมการขนส่ง การเก็บ

การใช้และการกำจัดตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ให้องค์กรเอกชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและแผนด้านสิ่งแวดล้อมของกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม มีนโยบายพิจารณาจ่ายเงินทดแทน ประสานการแพทย์และฟื้นฟูสมรรถภาพลูกจ้าง เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการประกันตน ดำเนินการตามกฎหมาย ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายสำนักงานประกันสังคม

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความปลอดภัยที่ใช้ในองค์กร

องค์กรมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความปลอดภัยที่ใช้ในองค์กรดังนี้

1. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 เอกเทศสัญญา ลักษณะ 6 เรื่องจ้างแรงงาน ได้แก่ ข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงาน ทะเบียนลูกจ้าง การคำนวณค่าจ้าง เงินประกันความเสียหาย การหักค่าจ้าง เป็นต้น
2. พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 ซึ่งประกอบด้วย สหภาพแรงงานเป็นองค์กรลูกจ้างที่จัดตั้งขึ้น โดยการจดทะเบียน และมีวัตถุประสงค์ เพื่อการแสวงหาและคุ้มครองผลประโยชน์อันเกี่ยวกับสภาพการจ้างทำให้เกิด พลังในการต่อรองกับนายจ้างและส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง
3. พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน มาตรา 16 ว่าเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศ การทำงานของลูกจ้างหญิง และหญิงมีครรภ์ เสริมภาพในการสมาคม เป็นต้น
4. พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 การประกันสังคม เป็นระบบสวัสดิการที่รัฐจัดให้มีขึ้น โดยนายจ้าง ลูกจ้าง ร่วมกันจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม เพื่อใช้จ่ายให้ความคุ้มครองและประโยชน์ทดแทนใน 7 กรณี เมื่อลูกจ้างประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน คลอดบุตร ทูพพลภาพ เสียชีวิต ชราภาพ ว่างาน และขอรับกรณีสงเคราะห์บุตร เป็นการลดความเดือดร้อนของลูกจ้างเพื่อจะได้ไม่เป็นภาระของครอบครัวและสังคมโดยรวมเป็นผลให้ลูกจ้างมีความมั่นคงในการดำเนินชีวิตและสังคมมีความสุข
5. พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 การประกันสุขภาพในระบบกองทุนเงินทดแทน กรณีลูกจ้างประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย หรือเสียชีวิตเนื่องจากการทำงาน เป็นส่วนหนึ่งของการคุ้มครองสุขภาพและความปลอดภัยของลูกจ้าง เป็นการช่วยเหลือแก่ลูกจ้างเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนและเป็นการชดเชยความไม่แน่นอนในการเรียกร้องค่าเสียหายที่ได้รับเมื่อประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงาน พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 ได้กำหนดให้นายจ้างมีหน้าที่จ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนเงินทดแทนฝ่ายเดียว นายจ้างต้องจัดให้ลูกจ้างเข้ารับการ

รักษาพยาบาลทันทีเมื่อลูกจ้างประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงาน นายจ้างต้องจัดการศพของลูกจ้างและนายจ้างต้องแจ้งการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย หรือการตายของลูกจ้าง

6. พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 การหักค่าจ้าง ชั่วโมงทำงาน เวลาพัก ค่าล่วงเวลา วันหยุด วันลา เป็นต้น

7. กฎหมายความปลอดภัยในการทำงานของลูกจ้างตามประกาศกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมและตามคำชี้แจงประกาศกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมเกี่ยวกับสารเคมีอันตราย ความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับหม้อน้ำ การป้องกันและระงับอัคคีภัยในสถานประกอบการเพื่อความปลอดภัยในการทำงานสำหรับลูกจ้าง

ส่วนที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร

ความหมายของการบริหาร

ปีเตอร์ เอฟ ดรักเกอร์ (Peter F. Ducker อ้างในสมพงษ์ เกษมสิน, 2523: 6) ให้ความหมายว่าการบริหาร คือ ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น ทำงานต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปโดยอาศัยคนอื่นเป็นผู้ทำภายในสภาพองค์กรที่กล่าวนั้น ทรัพยากรด้านบุคคลจะเป็นทรัพยากรหลักขององค์กรที่เข้าร่วมกันทำงานในองค์กร ซึ่งคนเหล่านี้จะเป็นผู้ใช้ทรัพยากรด้านวัตถุอื่น ๆ เครื่องจักร อุปกรณ์ วัตถุดิบ เงินทุน รวมทั้งข้อมูลสนเทศต่าง ๆ เพื่อผลิตสินค้าหรือบริการออกจำหน่ายและตอบสนองความพอใจให้กับสังคม

เฟรดเดอร์ริก ดับบลิว. เทเลอร์ (Frederick W. Taylor อ้างในพยอม วงศ์สารศรี, 2542: 39) ให้ความหมายว่า การบริหารงานทุกอย่างจำเป็นต้องกระทำโดยมีหลักเกณฑ์ ซึ่งกำหนดจากการวิเคราะห์ศึกษาโดยรอบคอบ ทั้งนี้เพื่อให้มีวิธีที่ดีที่สุดในอนาคตที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตมากยิ่งขึ้นเพื่อประโยชน์สำหรับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

เฮนส์ ไวริช และฮาโรลด์ คูนต์ซ์ (Heinz Wehrich and Harold Koontz: 1993) ให้ความหมายการบริหาร คือกระบวนการในการวางแผนการและรักษาไว้ซึ่งสภาพที่บุคคลมาร่วมกันทำงานเป็นกลุ่มเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมคิด บางโม (2547: 59) ให้ความหมายการบริหารว่าคือศิลปะการใช้คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ ขององค์กรและนอกองค์กร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ของบุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมหรืองานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ร่วมกัน โดยอาศัยกระบวนการและทรัพยากรทางการบริหารอย่างประหยัดและให้เกิดประโยชน์สูงสุด

แนวความคิดเรื่องกระบวนการบริหาร

ลูเทอร์ กุลิก และลินคอล์น เออร์วิก (Luther Gulick and Lyndall Urwick อ้างในสมยศ นาวีการ, 2543: 44) ได้นำหลักการจัดการของฟายโบลมาปรับปรุงประยุกต์กับการบริหารราชการ และได้เสนอแนะการจัดหน่วยงานในทำเนียบแก่ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา คือ POSDCoRB ซึ่งหมายถึงกระบวนการบริหาร 7 ประการดังนี้

P (Planning) หมายถึง การจัดวางโครงการและแผนปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า จะต้องทำอะไรบ้าง และควรทำอย่างไรเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

O (Organizing) หมายถึง การจัดหน่วยงาน กำหนดโครงสร้างของหน่วยงาน การแบ่งส่วนงาน การจัดสายงานตำแหน่งต่าง ๆ กำหนดอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน

S (Staffing) หมายถึง การจัดตัวบุคคล เป็นการบริหารงานด้านบุคลากร อันได้แก่ การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การพัฒนาบุคลากร การสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี การประเมินผลการทำงาน และการให้พ้นจากงาน

D (Directing) หมายถึง การอำนวยการ นับตั้งแต่การตัดสินใจ การวินิจฉัยสั่งการ การควบคุมบังคับบัญชาและควบคุมการปฏิบัติงาน

Co (Coordinating) หมายถึง การประสานงาน ประสานกิจการด้านต่าง ๆ ของหน่วยงาน ให้เกิดความร่วมมือเพื่อดำเนินไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

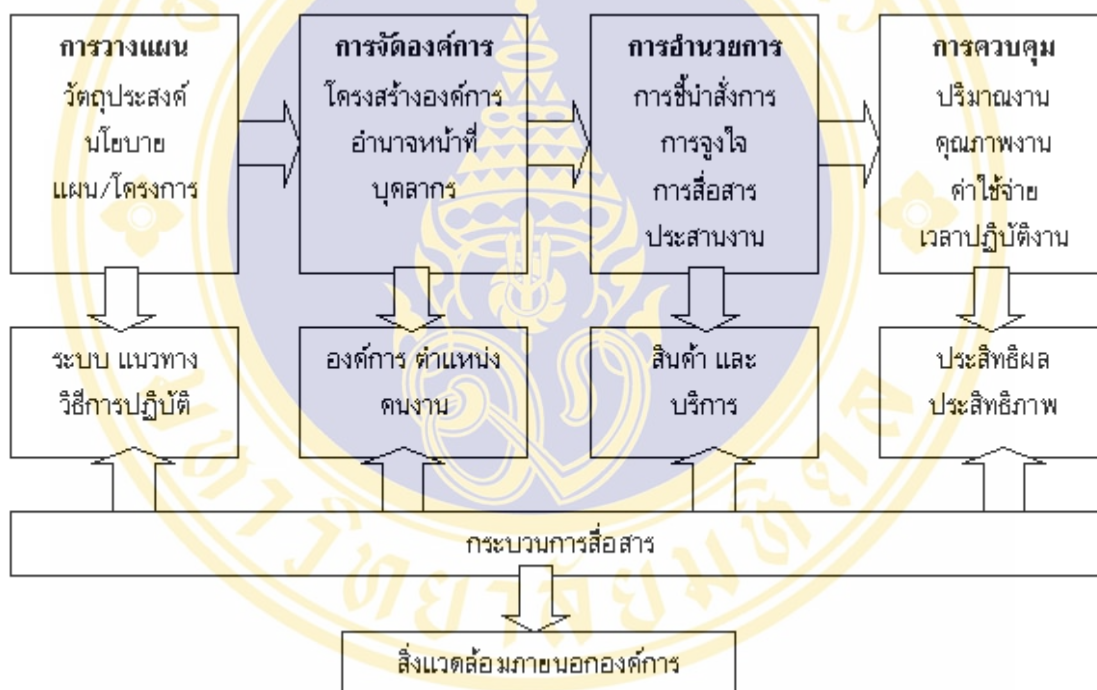
R (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติของหน่วยงานให้แก่ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงานว่าก้าวหน้าไปเพียงใด

B (Budgeting) หมายถึง การงบประมาณ การจัดทำงานงบประมาณ บัญชีการใช้จ่ายเงิน การควบคุมและตรวจสอบด้านการเงิน

ฮาร์โรลด์ คูนตซ์ (Harold Koontz อ้างในสมคิด บางโม, 2547: 72) กำหนดขั้นตอนการจัดการไว้ 5 ขั้นตอน คือ POSDC ได้แก่ Planning - การวางแผน Organizing - การจัดองค์กร Staffing - การจัดคนเข้าทำงาน Directing - การอำนวยการ Controlling - การควบคุมการทำงาน และ

เอร์เนสต์ เดล (Ernest Dell) เห็นพ้องกับคูนตซ์ 5 ขั้นตอนแรก และได้เพิ่มเข้าไปอีก 2 ขั้นตอนดังนี้ คือ Innovation - การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ และ Representation - การเป็นตัวแทนขององค์กร

สมคิด บางโม (2547: 72) กล่าวว่าหลังจากที่ได้มีผู้เสนอกระบวนการจัดการหลาย แนวความคิด นักวิชาการทางการบริหารส่วนใหญ่ในปัจจุบันได้ศึกษาและวิเคราะห์แนวความคิด ทั้งหมดและสรุปว่ากระบวนการจัดการควรมีเพียง 4 ขั้นตอน คือ PODC คือ Planning - การวางแผน Organizing - การจัดองค์กร (รวมทั้งการจัดคนเข้าทำงานด้วย) Directing - การอำนวยการ หรือการชี้นำ Controlling - การควบคุมติดตามผลการทำงาน ซึ่งอาจสรุปกระบวนการจัดการ 4 ขั้นตอน ดังภาพ

รูปภาพที่ 1 กระบวนการจัดการ

ที่มา: สมคิด บางโม (2547: 73)

สรุปได้ว่า ในการวิจัยนี้ นำกระบวนการบริหารเป็นกรอบในการศึกษา 4 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน
2. การจัดองค์กร (รวมทั้งการจัดคนเข้าทำงานด้วย)
3. การอำนวยการหรือการชี้นำ
4. การควบคุมติดตามผลการทำงาน

ส่วนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารความปลอดภัยในองค์กร

ความหมายของการบริหารความปลอดภัย

ณัฐวัตร มนต์เทัญญ (2541: 55) ให้คำจำกัดความของระบบบริหารความปลอดภัยคือ นโยบายความปลอดภัยที่มีรายงานความปลอดภัย มีคณะกรรมการความปลอดภัย มีเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน มีกฎระเบียบ มีการตรวจสอบความปลอดภัย หากมีประสิทธิภาพน้อยอุบัติเหตุจะเพิ่มขึ้น นั่นคือการบริหารความปลอดภัย หมายถึง การควบคุมสภาพแวดล้อมในการทำงาน กำหนดให้มีหน่วยงานปฏิบัติและมีวิธีดำเนินงาน เพื่อลดหรือขจัดสภาพที่เสี่ยงต่อความปลอดภัยและโรคจากการทำงาน โดยระดมความรู้จากภายในและภายนอก และมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้ทุกแผนกหรือทุกหน่วยงาน ทุกระดับชั้นได้ยึดถือปฏิบัติ สรุปได้ว่าการจัดการหรือการบริหารงานในสถานประกอบการ ไม่ว่าอุตสาหกรรมประเภทใด เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ต้องเน้นงานด้านความปลอดภัยเป็นเรื่องที่สำคัญเท่าเทียมกับงานหลักด้านอื่นๆจะต้องปฏิบัติควบคู่กันไปหรือผสมผสานลงในงานทุกขั้นตอนอย่างผสมผสานจนไม่สามารถแยกออกจากกันได้ โดยยึดหลักว่างานด้านการบริหารความปลอดภัยเป็นงานของพนักงานทุกระดับและทุกคน ที่จะต้องรับผิดชอบร่วมกัน และเป็นงานที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด

องค์ประกอบของการบริหารความปลอดภัย ในการบริหารความปลอดภัยยึดหลักการซึ่งประกอบด้วย การวางแผนงาน การจัดองค์กร การจัดหาและพัฒนาบุคลากร การอำนวยการ และการควบคุมประเมินผล โดยอาจสรุปพอสังเขปได้ ดังนี้

1) การวางแผนงาน เป็นการคิดหรือเตรียมการล่วงหน้า จะทำอะไรบ้างในอนาคต ทั้งนี้ต้องคำนึงถึง นโยบายของหน่วยงานเป็นหลัก เพื่อว่าแผนงานที่จะเตรียมไว้นั้น จะได้มีความสอดคล้องต้องกัน ในการดำเนินงาน และทำให้การดำเนินงานนั้นเป็นไปโดยความถูกต้องสมบูรณ์ หรืออาจกล่าวได้ว่าการวางแผนนั้นเป็นการตัดสินใจว่าจะทำอะไร ทำเมื่อไร และใครเป็นผู้ทำนั่นเอง

2) การจัดองค์กร เป็นการจัดแบ่งส่วนงาน ต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน เช่น การจัดแบ่งงานเป็นฝ่าย ส่วน กอง หรือแผนก โดยอาศัยปริมาณงาน คุณภาพงาน หรือจัดตามลักษณะของงานเฉพาะอย่างก็ได้ นอกจากนี้อาจพิจารณาในแง่ของการควบคุม หรืออาจพิจารณาในแง่ของหน่วยงานและความรับผิดชอบ เช่น หน่วยงานหลักหรือสาขางานบังคับบัญชา และหน่วยงานที่ปรึกษา หรือสาขางานช่วย ทั้งนี้ต้องมีการร่วมมือทั้งในด้านแนวนอนและแนวตั้งของหน่วยงานอย่างเหมาะสม

3) การจัดหาและพัฒนาบุคลากร เป็นการจัดหาบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับการจัดแบ่งหน่วยงานที่วางไว้โดยอาจรวมถึงการคัดเลือก การประเมินความสามารถและการพัฒนาบุคลากร ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถได้ปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งการเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสัมพันธภาพ ในการทำงานของพนักงาน อีกด้วย

4) การอำนวยการ จะรวมถึงการควบคุมงานและนิเทศงาน ตลอดจนศิลปะในการบริหารงาน เช่น ภาวะผู้นำ มนุษย์สัมพันธ์ การจูงใจ และการติดต่อสื่อสาร เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การอำนวยการนี้ยังรวมถึง การวินิจฉัยสั่งการที่เป็นหลักอันสำคัญอย่างหนึ่งของการบริหารงาน และขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บังคับบัญชาเป็นอย่างมาก

5) การควบคุมประเมินผล เป็นการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ผู้บริหารหรือผู้จัดการจะต้องคอยสอดส่องดูแลอยู่เสมอว่าผลการปฏิบัติงานเป็นอย่างไร ก้าวหน้าไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงไร และจะต้องทราบการปฏิบัติงานทุกขั้นตอน เพื่อที่จะสามารถแก้ไขสถานการณ์หรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและจะเป็นผลทำให้การปฏิบัติงานต้องเบนไปจากแนวเดิมที่กำหนดไว้

หลักการพื้นฐานของกระบวนการบริหารความปลอดภัยในปัจจุบัน ผู้บริหารจะต้องกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจนเน้นหนักในการจัดองค์กรและการวางแผนงานและยึดหลักการพื้นฐานดังต่อไปนี้ คือ

หลักการที่ 1 การกระทำที่ไม่ปลอดภัย สภาพแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัย และการเกิดอุบัติเหตุ ถือเป็นอาการที่แสดงออกถึงความบกพร่องของระบบการบริหาร

หลักการที่ 2 ในบางสถานการณ์ หรือสภาพแวดล้อมบางอย่าง เราสามารถที่จะคาดการณ์ได้ว่า อาจเกิดการบาดเจ็บรุนแรงได้ สถานการณ์ที่ว่านี้จะตรวจพบแล้วแก้ไขควบคุมได้

หลักการที่ 3 งานด้านการสร้างความปลอดภัยในโรงงาน ควรได้รับการบริหารหรือจัดการเช่นเดียวกับภาระอื่น ๆ ขององค์กร ผู้บริหารจะต้องดำเนินงานนี้ด้วยการกำหนดเป้าหมาย ที่สามารถบรรลุได้ การวางแผน การจัดองค์กรที่มีประสิทธิภาพ และการควบคุมการติดตามผล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังไว้

หลักการที่ 4 หัวใจสำคัญสำหรับการทำงานด้านความปลอดภัยให้ได้ผล และมีประสิทธิภาพ คือการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบให้แก่สายงาน หรือผู้ปฏิบัติงานด้านนี้อย่างชัดเจน

หลักการที่ 5 ภารกิจของการสร้างความปลอดภัยในโรงงาน คือ การค้นหาและระบุชี้ชัดถึงความบกพร่อง หรือผิดพลาดในการทำงาน ซึ่งอาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุขึ้นได้ ภารกิจนี้

กระทำได้ 2 แนวทาง คือ หาเหตุผลว่าทำไมถึงเกิดอุบัติเหตุโดยการวิเคราะห์หาสาเหตุ และการป้องกันอุบัติเหตุ โดยการควบคุมที่มีประสิทธิภาพได้ถูกนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังหรือไม่

บทบาทของผู้บริหารระดับสูงเกี่ยวกับความปลอดภัยและการดำเนินงานความปลอดภัยในสถานประกอบการจะสำเร็จในเบื้องต้นจะต้องได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากผู้บริหาร ผู้บริหารจะต้องมีความรับผิดชอบในงานความปลอดภัยของหน่วยงาน พนักงาน และจะต้องเป็นผู้กำหนด และประกาศนโยบายความปลอดภัยอย่างเด่นชัด นอกจากนี้ผู้บริหารจะต้องคอยสอดส่องให้มีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอหรือดำเนินการดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ความรับผิดชอบของผู้บริหารนับเป็นส่วนที่มีความสำคัญที่จะทำให้กิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการป้องกันการประสบอันตรายดำเนินไปอย่างราบรื่นเพราะหากผู้บริหารระดับสูงมีทัศนคติที่ดีและมีความรู้สึกรับผิดชอบต่องานความปลอดภัยย่อมทำให้ผู้บริหารระดับล่างมีทัศนคติและความรับผิดชอบที่คล้อยตาม ส่งผลให้พนักงานทั่วไปปฏิบัติตามเป็นลูกโซ่ หากผู้บริหารระดับสูงไม่ได้ให้ความสนใจและขาดความรับผิดชอบอย่างแท้จริงในงานความปลอดภัยดังกล่าว ผู้ปฏิบัติงานระดับล่างก็จะละเลยไปด้วย ซึ่งโดยปกติความรับผิดชอบนี้ไม่สามารถที่จะมอบหมาย หรือออกคำสั่งให้ปฏิบัติตามได้โดยตรง แต่ต้องพยายามสร้างและโน้มน้าวให้เกิดเห็นดี เห็นชอบ รู้สึกถึงประโยชน์อันมหาศาล ดังนั้นฝ่ายบริหารจะต้องเตรียมแผนต่าง ๆ ให้พร้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายจะต้องชัดเจนและให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรทุกคนในหน่วยงาน

การกำหนดนโยบายความปลอดภัย ผู้บริหารจะต้องกำหนดนโยบายที่กะทัดรัด มีความชัดเจนและชี้เจตนารมณ์ เพื่อความสำเร็จของการดำเนินงานด้านความปลอดภัย การมีนโยบายที่ดีย่อมส่งผลให้ง่ายต่อการบังคับให้มีการปฏิบัติงานและการดูแลสภาพการทำงานให้ปลอดภัย ง่ายสำหรับผู้บังคับบัญชาทุกระดับ ในการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนด พนักงานทั้งหลายเข้าใจ และปฏิบัติตามกฎระเบียบ เพื่อความปลอดภัยต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เมื่อมีการกำหนดนโยบายความปลอดภัยแล้ว ควรมีการประชาสัมพันธ์ หรือ ประกาศให้พนักงานทุกคนได้รับทราบ ซึ่งอาจดำเนินการเป็นหลายวิธี เช่น การเรียกประชุม การส่งจดหมายหรือหนังสือเรียกจัดทำเอกสารแผ่นพับแจก การติดประกาศที่ป้ายประชาสัมพันธ์ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการย้ำเตือนถึงภาระหน้าที่และความรับผิดชอบ ที่พนักงานทุกคนควรมีต่อกิจกรรมต่าง ๆ ของบริษัท องค์กรใดก็ตามประสิทธิภาพของนโยบายความปลอดภัย และโครงการความปลอดภัยนั้นจะแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร ดังนั้นผู้บริหารต้องแสดงให้เห็นถึงความสนใจจริง และลงมือปฏิบัติ เพื่อสนองนโยบายนั้นอย่างจริงจัง ให้เกิดขึ้นอยู่เสมอโดย ชี้ให้เห็นอยู่เสมอว่าการผลิต

และความปลอดภัยจะต้องเป็นของคู่กัน เพื่อให้การผลิตมีประสิทธิภาพที่ดีขึ้น การทำงานเป็นตัวอย่างที่ดี เช่น กฎ หรือระเบียบความปลอดภัยในโรงงาน ที่กำหนดให้พนักงานปฏิบัติตาม เมื่อผู้บริหารเข้ามาตรวจเยี่ยมในแผนกต่าง ๆ ผู้บริหารก็ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ให้ความสนใจในการดำเนินการเกี่ยวกับการรายงานอุบัติเหตุต่าง ๆ ประกาศเกียรติคุณให้แก่ผู้มีผลงานด้านความปลอดภัย เข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับความปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอ เข้าร่วมปรึกษาหารือกับหัวหน้างานส่วนต่าง ๆ เพื่อทบทวนผลงานด้านความปลอดภัย การมอบหมายความรับผิดชอบด้านความปลอดภัย ผู้บริหารระดับสูงเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบสูงสุด โดยปกติแล้วจะมอบหมายอำนาจและความรับผิดชอบเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานไปยังผู้บริหารทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารระดับต้นหรือระดับปฏิบัติการ คือ หัวหน้าควบคุมงานหรือหัวหน้าแผนก ซึ่งนับว่าเป็นบุคคลสำคัญของโครงการความปลอดภัย เพราะหัวหน้างานควบคุมงานเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับพนักงานมากที่สุด สำหรับการมอบหมายงานอาจแบ่งตามลักษณะงานได้ ดังนี้

1. สายงานบังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชาระดับปฏิบัติการ หรือหัวหน้าผู้ควบคุมงาน นับว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญมากในการสนองนโยบายความปลอดภัย ในการป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะเป็นผู้ควบคุมการปฏิบัติงานต่าง ๆ โดยตรง ฉะนั้นหากผู้บังคับบัญชาระดับปฏิบัติการเข้าใจนโยบายอย่างถ่องแท้แล้ว ย่อมให้การสนับสนุนงานความปลอดภัยอย่างเต็มที่ จะทำให้งานความปลอดภัยได้รับความสำคัญเท่ากับเรื่องผลผลิต ต้นทุน และคุณภาพผลิตภัณฑ์ ดังนั้นผู้บริหารระดับสูงจะต้องให้ความสนใจตอบสนองและพิจารณาข้อเสนอแนะของหัวหน้าผู้ควบคุมงานต่าง ๆ ในการลดปัญหาและอันตรายขณะปฏิบัติงาน สำหรับความรับผิดชอบที่ผู้บังคับบัญชาระดับปฏิบัติการควรมีนั้นประกอบด้วย การดูแลให้ผู้บังคับบัญชาทำงานที่ปฏิบัติอยู่เป็นประจำด้วยความปลอดภัย การศึกษากฎระเบียบ ข้อบังคับในการทำงานอย่างปลอดภัยที่โรงงานกำหนดไว้ เพื่อนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง การอบรมพนักงานผู้ได้บังคับบัญชา โดยเฉพาะพนักงานที่เข้าทำงานในหน้าที่ใหม่ให้ทราบถึงข้อที่ปฏิบัติในการทำงานอย่างปลอดภัย ความรับผิดชอบในการรักษา ปรับปรุงหรือรายงานและติดตามผล เพื่อให้สถานที่ทำงานอยู่ในสภาพที่ปลอดภัย สะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อย การสอบสวน และรายงานอุบัติเหตุ หรือการประสบอันตรายจากการทำงานของพนักงานทุกครั้งที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์นั้นขึ้นอีก การให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการความปลอดภัยในการทำงาน และเสนอแนะปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ความรับผิดชอบให้ผู้บาดเจ็บได้รับการปฐมพยาบาล หรือช่วยเหลืออย่างถูกต้องในทันทีที่ประสบอันตราย การจัดหาอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล และดูแลให้ผู้บังคับบัญชาใช้อุปกรณ์ตลอดเวลา ดังนั้นเพื่อให้ผู้บังคับบัญชาระดับปฏิบัติการปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ ด้านความปลอดภัยดังกล่าว ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องจัดให้มีการฝึกอบรมแก่ผู้บังคับบัญชากลุ่มนี้ให้มีความรู้ ความเข้าใจและมีจิตสำนึกความปลอดภัยอย่างเหมาะสม

2. สายช่วยงานผู้บริหารและประสานงานความปลอดภัย เพื่อให้นโยบายความปลอดภัยสัมฤทธิ์ผล และให้มีการดำเนินงานด้านความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง ผู้บังคับบัญชาระดับสูงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดตั้งหน่วยงานช่วยกันรับผิดชอบ ซึ่งคงเป็นฝ่ายหรือส่วนความปลอดภัย โดยมีเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน หรือผู้ประสานงานความปลอดภัยเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งหน่วยงานนี้จะเป็นผู้คอยให้คำแนะนำต่อผู้บริหาร ช่วยบริหารนโยบายความปลอดภัยเพื่อให้การดำเนินงานด้านความปลอดภัยในการทำงานอย่างกว้างขวาง ผู้บริหารจะต้องมอบความรับผิดชอบและให้มีอิสระในการทำงานอย่างเหมาะสม สำหรับความรับผิดชอบที่สำคัญของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานประกอบด้วย กำหนดแนวทาง และปรับปรุงการดำเนินการป้องกันอุบัติเหตุ ตามความจำเป็นและสถานการณ์ให้เหมาะสมอยู่เสมอ การดำเนินการจัดส่งข้อมูลรายงาน สถิติและสถานการณ์อุบัติเหตุของหน่วยงานให้ผู้บริหารระดับสูงทราบเป็นประจำทุกเดือน ทุกสัปดาห์ หรือทุกวัน การให้คำปรึกษา คำแนะนำต่าง ๆ ด้านความปลอดภัย และป้องกันอุบัติเหตุแก่ฝ่ายบริหาร ผู้จัดการ หัวหน้าแผนก เช่น งานด้านจัดซื้อ งานวิศวกรรมและงานด้านบุคลากร การจัดระบบรวบรวมรายงานอุบัติเหตุ จัดทำรายงานที่จำเป็น สอบสวนอุบัติเหตุที่ร้ายแรงหรือเสียชีวิต และมีส่วนร่วมในการสอบสวนอุบัติเหตุ การจัดให้ความร่วมมือในการฝึกอบรม การป้องกันอุบัติเหตุให้กับพนักงานทุกคน การประสานงานการป้องกันอุบัติเหตุกับหน่วยงานทางแพทย์ รวมถึงการคัดเลือกและจัดพนักงานให้เหมาะสมกับหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ การดำเนินให้มีการตรวจสอบสถานที่ทำงาน เพื่อค้นหาสภาพแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัย หรือการทำงานที่ไม่ปลอดภัยและดำเนินการแก้ไข เพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุซ้ำซาก การติดต่อ แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ข่าวสาร กับหน่วยงานอื่น ๆ อยู่เสมอ เพื่อปรับปรุงงานความปลอดภัยให้มีประสิทธิภาพ จะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ พระราชบัญญัติ หรือประกาศของทางราชการที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย โดยเคร่งครัดตลอดเวลา การดูแลสั่งการให้ส่วนงานที่รับผิดชอบดำเนินการป้องกันอุบัติเหตุ อย่างมีประสิทธิภาพ และบังเกิดผล อย่างจริงจัง การควบคุมหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันอัคคีภัย และการดับเพลิงตลอดจนการฝึกซ้อมดับเพลิงให้พร้อมอยู่เสมอ การวางมาตรฐานเกี่ยวกับอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยสำหรับผู้ปฏิบัติงาน การพิจารณาและให้ความเห็นชอบ หรืออนุมัติ สำหรับการออกแบบเครื่องมือ เครื่องใช้ที่ต้องนำมาใช้งานว่าปลอดภัยเพียงพอหรือไม่ การร่วมร่างแบบปฏิบัติการ เมื่อมีเหตุฉุกเฉินเกิดขึ้นในโรงงาน

3. พนักงานทั่วไป พนักงานทุกคนในสถานประกอบการ เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเกิดอุบัติเหตุและได้รับผลจากอุบัติเหตุ นั้น จึงมอบหมายหน้าที่ ความรับผิดชอบเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน คือต้องทำงานด้วยความสำนึกถึงความปลอดภัยอยู่เสมอ ทั้งของตนเองและผู้อื่น ต้องรายงานสภาพการณ์ที่ไม่ปลอดภัย หรืออุปกรณ์ป้องกันอันตรายชำรุด

เสียหายต่อผู้บังคับบัญชา หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ต้องเอาใจใส่ สนใจ และปฏิบัติตามกฎข้อบังคับในการทำงานอย่างปลอดภัยอยู่เสมอ ต้องให้ความร่วมมือกับบริษัท เกี่ยวกับข้อปฏิบัติให้เกิดความปลอดภัยในการทำงาน ต้องใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่บริษัทให้ไว้ และแต่งกายให้รัดกุมเหมาะสมกับงานตลอดระยะเวลาปฏิบัติ

เนื่องจากสถานประกอบการทั้งหลายมีขนาด และลักษณะโครงสร้างแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม ซึ่งโดยส่วนมากหน่วยงานซึ่งมีขนาดใหญ่ จะมีการจัดตั้งองค์กรความปลอดภัยที่สมบูรณ์แบบเป็นหน่วยงานแยกเฉพาะ ซึ่งรับการฝึกอบรมด้านความปลอดภัยโดยตรง หรือหน่วยงานที่มีสถานประกอบการในเครืออยู่จำนวนมาก นอกจากระดับหน่วยงานความปลอดภัยในแต่ละโรงงานแล้ว ควรจัดตั้งหน่วยงานความปลอดภัยเพื่อประสานงานแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกัน ตลอดจนให้บริการและให้คำปรึกษา แนะนำเกี่ยวกับเรื่องความปลอดภัย สำหรับหน่วยงานขนาดเล็ก ซึ่งอาจประสบปัญหาขาดบุคลากรของหน่วยงาน ผู้จัดการจะเป็นผู้รับผิดชอบงานด้านความปลอดภัยอีกหน้าที่หนึ่งด้วย โดยมีหัวหน้าควบคุมที่มีประสบการณ์เป็นผู้ช่วย นอกจากนี้หน่วยงานรับผิดชอบหลักแล้ว ในปัจจุบันกฎหมายได้กำหนดให้สถานประกอบการทุกแห่งที่มีพนักงานตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป ต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน โดยมีผู้จัดการหรือผู้บังคับบัญชาสูงสุดเป็นประธาน และมีเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยเป็นกรรมการและเลขานุการ ซึ่งคณะกรรมการความปลอดภัยในการทำงาน เป็นผู้ที่มีความสำคัญในการช่วยลดอุบัติเหตุในการทำงาน เนื่องจากมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการวางแผนงาน วิธีการตรวจตราดูแลและให้คำแนะนำ การประเมินผล การรายงาน การสอบสวน วิเคราะห์สาเหตุของการประสบอันตราย และการเสนอแนะต่อฝ่ายบริหาร เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานให้เกิดความปลอดภัยขึ้น

มาตรฐานระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย การดำเนินธุรกิจภาคอุตสาหกรรมที่ผ่านมาในรอบหลายปี จะมุ่งเน้นการผลิตให้ได้ผลิตภัณฑ์ โดยไม่สนใจว่าจะเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน และสาธารณชนหรือไม่ ต่อมาจึงได้เริ่มให้ความสนใจในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ที่เกิดจากการผลิตของอุตสาหกรรมนั้น ๆ โดยมีสาเหตุมาจาก กฎหมายสิ่งแวดล้อม และความห่วงใยต่อคุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อมที่ชุมชนบริเวณที่ตั้งโรงงาน ปี พ.ศ. 2539 ได้มีการประกาศใช้มาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO14001) โรงงานหลายแห่งต้องหันมาให้ความสนใจกับเรื่องสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะ โรงงานที่ต้องส่งผลิตภัณฑ์เป็นสินค้าออกไปต่างประเทศ และต่อมาได้มีการเรียกร้องลูกค้าจากต่างประเทศ ที่

ต้องการให้โรงงานในประเทศไทยในฐานะ ผู้ขายสินค้า ต้องมีการผลิตที่มีความปลอดภัยต่อชีวิต ผู้ปฏิบัติงาน ดังนั้นนายเอกพร รักความสุข ซึ่งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมในสมัยนั้น จึงมีนโยบายให้จัดทำมาตรฐานระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยขึ้น ในประเทศไทย โดยเชิญกระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม มาร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลงในการจัดทำมาตรฐานการจัดการและมอบหมายให้สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) กระทรวงอุตสาหกรรม เป็นผู้รับผิดชอบพัฒนามาตรฐาน ดังกล่าวสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) ได้ประกาศใช้ มาตรฐานระบบการจัดการอาชีวอนามัย และความปลอดภัยเป็นครั้งแรกเมื่อปี 2540 โดยเรียกห้สเป็น มอก.18000: 2540 ต่อมาจึงมีการปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ปัจจุบันได้ประกาศใช้ฉบับใหม่เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2542 เปลี่ยนรหัสเป็น มอก. 18001: 2542 โดยมีเป้าหมายของการดำเนินงาน คือลดและควบคุมความเสี่ยงอันตรายของลูกจ้างและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กรและแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม รูปแบบการดำเนินงาน มอก. 18000: 2542 จะมีรูปแบบที่วางพื้นฐานคล้ายคลึงกับมาตรฐาน ISO: 14001 ซึ่งเป็นระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม สำหรับองค์ประกอบหลักของ มอก. 18001: 2542 มี 6 องค์ประกอบหลักแล้ว ย้อนกลับมาถึงการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องดังนี้

- 1) การทบทวนสถานะเริ่มต้น
- 2) การกำหนดนโยบายอาชีวอนามัยและความปลอดภัย
- 3) การวางแผน
- 4) การนำไปใช้และการปฏิบัติ
- 5) การตรวจสอบและการแก้ไข
- 6) การทบทวนการจัดการ

การทบทวนสถานะเริ่มต้น เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาระบบที่โรงงานต้องทบทวนตัวเองว่า ได้ดำเนินการด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยไปมากน้อยเพียงใด โดยต้องทบทวนเกี่ยวกับข้อกำหนดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของทรัพยากรที่มีอยู่ ซึ่งจะนำไปใช้ในการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย แนวทางการดำเนินงานด้านอาชีวอนามัย และความปลอดภัยที่มีอยู่ในองค์กรและข้อปฏิบัติ และการดำเนินงานที่ดีกว่าซึ่งองค์กร หรือหน่วยงานอื่นได้จัดทำเอาไว้ ข้อมูลจากการทบทวนสถานะเริ่มต้น จะใช้พิจารณากำหนดนโยบายและกระบวนการจัดทำระบบการจัดการอาชีวอนามัย และความปลอดภัย

การกำหนดนโยบายอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ผู้บริหารสูงสุดขององค์กรต้องกำหนดนโยบายที่ชัดเจน โดยจัดทำเป็นเอกสารพร้อมทั้งลงนาม เพื่อแสดงเจตจำนงในการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย โดยการเผยแพร่และเปิดโอกาสให้ลูกจ้างมีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็น และปฏิบัติตามนโยบาย รวมทั้งมีการทบทวนเป็นระยะ ๆ เพื่อให้แน่ใจว่านโยบายที่กำหนดขึ้น ยังมีความเหมาะสมกับองค์กร

การวางแผน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนา และดำเนินการวางระบบประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยคือการประเมินความเสี่ยง องค์กรต้องจัดทำและปฏิบัติตามเอกสารขั้นตอนการดำเนินงาน ในการชี้บ่งอันตราย และการประมาณระดับความเสี่ยงทุกกิจกรรม และสภาพแวดล้อมในการทำงานของลูกจ้าง และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการกำหนดมาตรการควบคุมความเสี่ยง กฎหมายและข้อกำหนดอื่น ๆ องค์กรต้องจัดทำและปฏิบัติตามเอกสารขั้นตอนการดำเนินงานในการชี้บ่งและติดตามข้อกำหนดตามกฎหมาย และข้อกำหนดอื่น ๆ ที่องค์กรต้องนำมาใช้ในการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย เช่น มาตรฐานหรือแนวปฏิบัติที่กำหนดโดยสมาคมวิชาชีพ องค์กรระหว่างประเทศ เป็นต้นการเตรียมการด้านการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย องค์กรต้องจัดทำและปฏิบัติตามเอกสารขั้นตอนการดำเนินงาน ในการเตรียมการจัดการถ้ามีการดำเนินกิจกรรมใหม่หรือมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกิจกรรม องค์กรต้องแก้ไขแผนงานให้เหมาะสม

การนำไปใช้และปฏิบัติ เป็นเรื่องกำหนดโครงสร้าง ความรับผิดชอบของบุคลากรในโรงงาน รวมถึงสิ่งที่ควรดำเนินการ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการทำงาน ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ๆ คือ โครงสร้างและความรับผิดชอบ องค์กรต้องกำหนดโครงสร้าง อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของลูกจ้างทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ ในด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย รวมทั้งจัดทำเอกสารเผยแพร่ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องภายในองค์กรทราบ ลูกจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่ซึ่งมีผลกระทบด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสม องค์กรต้องแต่งตั้งผู้แทนฝ่ายบริหารด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย (Occupational Health and Safety Management Representative-OH & SMR) เพื่อปฏิบัติงาน ผู้บริหารสูงสุดต้องเป็นผู้นำในการแสดงความรับผิดชอบด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย และดูแลให้มีการปรับปรุงระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอ การฝึกอบรม การสร้างจิตสำนึก และความรู้ความสามารถ องค์กรต้องจัดทำและปฏิบัติตามเอกสารขั้นตอนการดำเนินงาน ที่แสดงถึงความต้องการในการอบรม และให้มีการฝึกอบรมบุคลากรทุกระดับภายในองค์กร ให้มีความรู้ ความสามารถ รวมทั้งสร้างจิตสำนึก เพื่อให้เกิดการตระหนักถึงอันตราย และความเสี่ยงในกิจกรรมที่ต้องรับผิดชอบพร้อมทั้งวิธีปฏิบัติ ในการปฏิบัติในการควบคุมความเสี่ยง และต้องมีการปรับปรุงความรู้ความสามารถ

ของผู้ปฏิบัติงาน ในกิจกรรมที่มีความเสี่ยง การสื่อสารองค์กรต้องจัดทำและปฏิบัติตามเอกสาร ขั้นตอนการดำเนินงาน ในการสื่อสารด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย โดยให้องค์กรรับฟัง ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ การประชาสัมพันธ์ การรับและตอบสนองข้อมูลข่าวสารระหว่างบุคคล ผู้เชี่ยวชาญและหน่วยงานระดับต่าง ๆ ทั้งภายในภายนอก เอกสารและการควบคุมในระบบการจัดการอาชีวอนามัย และความปลอดภัย องค์กรต้องมีเอกสารในระบบการจัดการอาชีวอนามัย และความปลอดภัยอย่างเพียงพอ เพื่อให้การจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล องค์กรต้องจัดทำและปฏิบัติตามเอกสารขั้นตอนการดำเนินงาน ในการเก็บรักษาและควบคุมเอกสาร เพื่อให้แน่ใจว่าเอกสารมีความทันสมัยและใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ การจัดซื้อและจัดจ้าง องค์กรต้องจัดทำ และปฏิบัติตามเอกสารขั้นตอนการดำเนินงาน สำหรับการจัดซื้อของ และการจัดจ้างในส่วนที่มีผล ต่ออาชีวอนามัยและความปลอดภัย การควบคุมการปฏิบัติ องค์กรต้องจัดทำและปฏิบัติตามเอกสาร ขั้นตอนการดำเนินงาน ในการควบคุมการปฏิบัติงานของลูกจ้างในแต่ละกิจกรรม ซึ่งรวมถึงการใช้ วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมืออย่างปลอดภัย การจัดการให้มีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เหมาะสม การ บำรุงรักษาเครื่องมือ เครื่องจักรและอุปกรณ์ รวมทั้งการเคลื่อนย้าย การจัดเก็บ การเก็บรักษา การส่งมอบ เป็นต้น เพื่อให้แน่ใจว่า กิจกรรมทั้งหลายดำเนินไปด้วยความปลอดภัยและเป็นไปตามนโยบายที่ กำหนดไว้ มีการเตรียมความพร้อมสำหรับภาวะฉุกเฉิน องค์กรต้องจัดทำและปฏิบัติตามเอกสาร ขั้นตอนการดำเนินงานสำหรับภาวะฉุกเฉิน โดยกำหนดแผนฉุกเฉิน เพื่อลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น พร้อมทั้งกำหนดให้มีการฝึกซ้อมภายในเวลาที่กำหนด ตรวจสอบอุปกรณ์ที่จะใช้ในภาวะฉุกเฉิน เป็นระยะ เพื่อให้แน่ใจว่าสามารถใช้งานได้ รวมทั้งทบทวนแผนฉุกเฉิน ภายหลังการเกิดภาวะ ฉุกเฉินและภายหลังการฝึกซ้อมมีการเตือนภัย องค์กรต้องจัดให้มีการเตือนอันตราย ในกิจกรรมที่มี ความเสี่ยง โดยครอบคลุมถึงชนิด สถานะของวัตถุอันตราย รวมทั้งสภาพของเครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ไฟฟ้า และสถานที่ที่มีความเกี่ยวข้องในด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย โดยอาจใช้สื่อ ที่มีความทนทาน เข้าใจง่าย ชัดเจน และเป็นไปตามมาตรฐานของทางราชการหรือตามสากล ในกรณี ที่ไม่มีการกำหนดมาตรฐานดังกล่าว ให้องค์กรจัดทำขึ้น ทั้งนี้ต้องจัดทำเป็นเอกสารเพื่ออ้างอิง

การตรวจสอบและแก้ไข เป็นองค์ประกอบที่สร้างความมั่นใจว่าสิ่งใดที่ได้ กำหนดนโยบายการวางแผนและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ประสบความสำเร็จหรือไม่ มีปัญหาอุปสรรค อย่างไร สาเหตุที่แท้จริงเกิดจากอะไร มีองค์ประกอบย่อยคือการติดตามตรวจสอบและการวัดผลการ ปฏิบัติ องค์กรต้องจัดทำและปฏิบัติตามเอกสารขั้นตอนการดำเนินงาน ในการติดตาม ตรวจสอบ และวัดผลการปฏิบัติทั้งเชิงรุกและเชิงรับ เพื่อให้บรรลุนโยบาย และการเตรียมการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยที่กำหนดไว้ ในกรณีที่มีการใช้เครื่องมือเพื่อตรวจวัด ต้องจัดทำและปฏิบัติตาม เอกสารขั้นตอนการดำเนินงานที่แสดงถึงความเหมาะสมของเครื่องมือวัดที่ใช้ วิธีการเก็บ ตรวจวัด

และวิเคราะห์ตัวอย่าง การสอบเทียบ (Calibration) การดูแลรักษาและการซ่อมบำรุงอย่างเหมาะสม การตรวจประเมิน องค์กรต้องจัดทำและปฏิบัติตามเอกสารขั้นตอนการดำเนินงาน ในการตรวจประเมินระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ตามช่วงเวลาที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอ และมีวิธีการตรวจประเมินตลอดทั้งองค์กร โดยต้องครอบคลุมขอบข่าย ความถี่ วิธีการตรวจประเมิน รวมทั้งความรับผิดชอบในการตรวจประเมิน ผู้ตรวจประเมินต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ในการตรวจประเมินระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย และมีความอิสระจาก กิจกรรมที่ทำการตรวจประเมิน ซึ่งอาจมาจากบุคคลภายนอกองค์กรก็ได้ การแก้ไขและการป้องกัน องค์กรต้องจัดทำและปฏิบัติตามเอกสารขั้นตอนการดำเนินงาน ที่แสดงถึงการแก้ไขข้อบกพร่องที่ พบจากการติดตาม ตรวจสอบ การวัดผลการปฏิบัติ การตรวจประเมิน รายงานอุบัติการณ์ ซึ่งรวมถึง อุบัติเหตุ หรือเหตุการณ์เกือบเกิดอุบัติเหตุ ข้อร้องเรียนและข้อเสนอแนะ โดยกำหนดหน้าที่ความ รับผิดชอบ อำนาจการจัดการในการสอบสวนสาเหตุที่แท้จริงของข้อบกพร่อง แล้วดำเนินการแก้ไข เพื่อลดผลกระทบใด ๆ ที่เกิดขึ้นตามสาเหตุภายในระยะเวลาที่เหมาะสม พร้อมทั้งการกำหนด มาตรการ เพื่อป้องกันมิให้เกิดข้อบกพร่อง การจัดทำและการจดบันทึก องค์กรต้องจัดทำเอกสารและ ปฏิบัติตามขั้นตอนการดำเนินงาน ที่แสดงถึงการชี้แจง การรวบรวม การทำดัชนี การเก็บรักษา การ รักษา และการทำลายบันทึกด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย นอกจากนี้ให้ถือว่าบันทึกด้านอาชี วอนามัยและความปลอดภัยที่ผู้รับเหมา หรือผู้รับช่วงเป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำบันทึก

การทบทวนการจัดการ ผู้บริหารระดับสูงขององค์กรและคณะกรรมการความ ปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน ในสถานประกอบการที่มีตามกฎหมาย ต้อง ทบทวนระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ เพื่อให้แน่ใจว่า ระบบการจัดการยังคงมีความเหมาะสม มีความเพียงพอ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล นอกจากนี้ ผู้บริหารระดับสูงต้องวิเคราะห์ว่า การกระทำใดที่จำเป็นต้องแก้ไขจากข้อบกพร่องของระบบการ จัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย องค์กรต้องพิจารณาความจำเป็นของการเปลี่ยนแปลง นโยบาย การเตรียมการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย รวมทั้งองค์ประกอบอื่น ๆ ของระบบ การจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยโดยพิจารณาจากผลการตรวจประเมินระบบการจัดการอา ชีวอนามัยและความปลอดภัย สภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและเจตจำนงที่จะให้มีการปรับปรุงอย่าง ต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์ของมาตรฐานนี้ กำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการจัดทำระบบการจัดการ อาชีวอนามัย และความปลอดภัยขององค์กรและพัฒนาปรับปรุงระบบให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่องใน ด้านต่าง ๆ คือ

1. ลดความเสี่ยงต่ออันตรายและอุบัติเหตุต่าง ๆ ของพนักงานและผู้เกี่ยวข้อง
2. ปรับปรุงการดำเนินงานของธุรกิจให้เกิดความปลอดภัย
3. ช่วยสร้างภาพพจน์ความรับผิดชอบต่อองค์กรต่อพนักงานภายในองค์กรต่อองค์กรเอง และต่อสังคม

จากการทบทวนวรรณกรรมที่กล่าวมา สรุปได้ว่าการวิจัยนี้ใช้การบริหารความปลอดภัยในองค์กร ที่ประกอบด้วย การวางแผนงาน การจัดองค์กร การจัดบุคลากร การเป็นผู้นำ และการควบคุมกำกับ เป็นกรอบในการศึกษา

ส่วนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จุฑาพนิต กลิ่นเฟื่อง (2534) ได้ทำการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการบริหารงานความปลอดภัยในสถานประกอบการผลิต 6 ด้าน โดยการสุ่มตัวอย่างสถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและ 5 จังหวัด โดยรอบกรุงเทพมหานคร จำนวน 111 แห่ง เพื่อมาทำการศึกษา โดยใช้แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารงานความปลอดภัยในสถานประกอบการ จากผลการวิจัยพบว่าสถานประกอบการให้ความสำคัญในเรื่องการคัดเลือกลูกจ้างใหม่ การเปลี่ยนงาน การทดสอบและการบรรจุงานเป็นลำดับแรก และรองไปได้แก่ กฎระเบียบด้านความปลอดภัย อันดับ 3 ได้แก่ แผนฉุกเฉินและแผนควบคุมความหายนะ อันดับ 4 ได้แก่ การกำหนดนโยบายความปลอดภัยและการมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ อันดับ 5 ได้แก่ การจัดองค์ความปลอดภัย และอันดับสุดท้าย ได้แก่ การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องและการสนับสนุนของผู้บริหาร โดยที่การบริหารงานความปลอดภัยในลำดับรองทั้ง 5 เรื่องนี้ จัดอยู่ในเกณฑ์ต่ำทั้งสิ้น ผู้วิจัยได้ให้แนวทางในการพัฒนาการบริหารงานความปลอดภัยในสถานประกอบการผลิตโดยควรมุ่งเสริมสร้างจิตสำนึกและทัศนคติที่ถูกต้อง โดยการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเรื่องความปลอดภัยและอาชีวอนามัยตลอดจนควบคุมดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด และให้พนักงานทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารงานความปลอดภัยในสถานประกอบการของตน

จุฑาวัช อินทรสุขศรี และคณะ (2540) ได้ทำการศึกษาวิจัยการประเมินผลการดำเนินงานตามประกาศกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เรื่อง คณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน โดยส่งแบบสอบถามให้แก่นายจ้างและลูกจ้างที่อยู่ในข่ายบังคับของกฎหมายฉบับนี้ โดยใช้แบบสอบถามในการวิจัยทั้งสิ้น 431 ฉบับ พบว่า การดำเนินงานของสถานประกอบการในเรื่องการจัดให้มีคณะกรรมการความปลอดภัย ฯ อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.67 -5.00) และประสิทธิภาพในการทำงานของคณะกรรมการความปลอดภัย ฯ ในเรื่อง

การมีเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานและการส่งเสริมจากฝ่ายบริหารของสถานประกอบการในการดำเนินงานของคณะกรรมการความปลอดภัย ฯ อยู่ในระดับสูง ส่วนประสิทธิภาพในการทำงานของคณะกรรมการความปลอดภัย ฯ ในเรื่องอื่น ๆ นั้นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.34 - 3.66) และสถานประกอบการส่วนใหญ่ต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนในเรื่องการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับความปลอดภัยให้แก่พนักงานทุกระดับมากที่สุด และรองลงมาคือ ต้องการให้ภาครัฐส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานแก่คณะกรรมการความปลอดภัย

มัทย์ พงษ์ถาวร (2543) ศึกษาการรับรู้ความเสี่ยงและพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของคณงานก่อสร้าง ของผู้รับเหมาก่อสร้าง ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 300 คน พบว่า คณงานมีการรับรู้ความเสี่ยงอยู่ในระดับน้อย แต่มีพฤติกรรมความปลอดภัยอยู่ในระดับดี คณงานที่มีอายุมาก มีการรับรู้ความเสี่ยงดีกว่าคณงานที่มีอายุน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คณงานที่มีประสบการณ์การทำงานมาก มีพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานดีกว่าคณงานที่มีประสบการณ์น้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในลักษณะงานที่แตกต่างกัน คณงานมีการรับรู้ความเสี่ยงด้านสุขภาพร่างกาย ด้านสภาพการทำงาน และด้านการใช้เครื่องมือเครื่องจักร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001, 0.02 และ 0.001 ตามลำดับ ลักษณะงานที่แตกต่างกัน ส่งผลให้ช่างปูนมีมีพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานดีกว่ากรรมกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 การรับรู้ความเสี่ยงมีความสัมพันธ์ทางบวก กับมีพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน ($r = 0.21$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

อิปเป โมริ และสมพิศ พันธุเจริญศรี (2543) ได้ทำการสำรวจการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในการทำงาน โดยสุ่มตัวอย่างสถานประกอบการที่มีคณงานมากกว่า 10 คนขึ้นไปทั่วประเทศไทย และสำรวจผลโดยศึกษาผลการตอบแบบสอบถามกลับมาจำนวนทั้งสิ้น 965 แห่ง จากผลการสำรวจพบว่า 1) ทางด้านการจัดองค์กรความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในการทำงานของสถานประกอบการนั้น พบว่า สถานประกอบการขนาดใหญ่ (คณงานตั้งแต่ 300 คนขึ้นไป) มีจำนวนมากกว่าร้อยละ 60 ที่ปฏิบัติตามกฎหมายความปลอดภัย ฯ ในเรื่องการจัดให้มีเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน ขณะที่สถานประกอบการขนาดเล็ก (คณงาน 10-49 คน) มีการปฏิบัติตามกฎหมายเพียงร้อยละ 15 นอกจากนี้ยังพบว่า การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัย ฯ เน้นไม่ได้ทำหน้าที่รับผิดชอบงานด้านความปลอดภัยและสุขภาพเต็มเวลา แต่ได้รับมอบหมายงานอื่น ๆ ให้ปฏิบัติด้วย ดังนั้นจึงไม่สามารถดำเนินงานได้เต็มที่ ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้จะเห็นได้ชัดเจนในสถานประกอบการขนาดเล็ก ส่วนในเรื่องคณะกรรมการความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พบว่าสถานประกอบการที่มีคณงานมากกว่า 100 คนขึ้นไป มีคณะกรรมการความปลอดภัย มากกว่าร้อยละ 55 และพบว่างานของคณะกรรมการความปลอดภัย ให้ความสำคัญน้อยในเรื่องการตรวจสุขภาพคณงาน การป้องกันโรคและการ

หมุนเวียนสลับเปลี่ยนการทำงาน ซึ่งจะต้องมีการปรับปรุง ทางด้านการควบคุมสิ่งแวดล้อมในการทำงาน พบว่าสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดใหญ่ร้อยละ 50 มีการตรวจวัดสิ่งแวดล้อมในการทำงาน ในเรื่องของการให้การศึกษาด้านสุขภาพอนามัยแก่คนงาน สถานประกอบการมากกว่าร้อยละ 80 ได้ให้ความสนใจในเรื่องโรคเอดส์และการใช้สารเสพติด และสถานประกอบการมากกว่าร้อยละ 90 ตระหนักถึงปัจจัยเสี่ยงบางอย่างในสถานที่ทำงาน ด้านบุคลากรทางการแพทย์ในสถานประกอบการ พบว่าสถานประกอบการที่มีคนงานตั้งแต่ 200-999 คน ยังไม่มีการจัดบุคลากรทางการแพทย์อย่างถูกต้อง และสถานประกอบการมากกว่าร้อยละ 80 ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการจัดอุปกรณ์และปัจจัยรักษาพยาบาลต่าง ๆ ส่วนกิจกรรมของแพทย์และพยาบาลยังอยู่ในขอบเขตจำกัด คือ มีส่วนร่วมในคณะกรรมการความปลอดภัย ร้อยละ 23 เท่านั้น ส่วนในเรื่องอื่น ๆ พบว่าสถานประกอบการยังคงต้องการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านข้อมูลข่าวสาร และวิธีการปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยและสุขภาพอนามัย การบริหารจัดการและการกำหนดรายงานตรวจสุขภาพตามลักษณะงานและการควบคุมคุณภาพการตรวจสุขภาพ

อิสรา ปาดเม้น (2543) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สภาพการทำงานที่ไม่เป็นอันตรายกับพฤติกรรมการทำงานที่ปลอดภัย ของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัทรองเท้าบาจาแห่งประเทศไทย จำกัด (มหาชน) โรงงานบางพลี จำนวน 260 คน พบว่าพนักงานมีการรับรู้สภาพการทำงานที่เป็นอันตราย และพฤติกรรมการทำงานที่ปลอดภัยอยู่ในระดับปานกลาง พนักงานที่มี เพศ อายุ วุฒิการศึกษา แผนกงาน อายุงานที่ต่างกัน และประสบการณ์การอบรมที่ต่างกัน มีการรับรู้สภาพการทำงานที่เป็นอันตรายไม่แตกต่างกัน พนักงานที่มี เพศ อายุ วุฒิการศึกษา แผนกงาน อายุงานที่ต่างกัน มีพฤติกรรมการทำงานที่ปลอดภัยไม่แตกต่างกัน มีเพียงพนักงานที่มีประสบการณ์การอบรมต่างกัน เท่านั้นที่มีพฤติกรรมการทำงานที่ปลอดภัยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า การรับรู้สภาพการทำงานที่เป็นอันตรายมีความสำคัญทางบวกกับพฤติกรรมการทำงานที่ปลอดภัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r = 0.958$)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เพื่อศึกษากระบวนการบริหารความปลอดภัยในองค์กร ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม 18001

2. ประชากรที่ทำการศึกษา

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็นผู้บริหารระดับสูง (4 คน) เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับบริหาร (1 คน) เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ (1 คน) และเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน (8 คน) จำนวนทั้งสิ้น 14 คน

2.2 แบบแผนการคัดเลือกประชากร คัดเลือกจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารระดับสูง เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับบริหาร ระดับหัวหน้างานและระดับวิชาชีพของโรงงาน ตามประกาศแต่งตั้ง (ลงวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ.2549 ตามกฎกระทรวง กำหนดมาตรฐานการบริหารและการจัดการความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2549 ข้อ 7, 16, 19)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

3.1 แบบสัมภาษณ์ การวิจัยครั้งนี้ ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ประเภทไม่เป็นทางการ เป็นการสัมภาษณ์แบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีอิสระที่จะอธิบายแนวคิดของตนเอง สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ แบบสัมภาษณ์

ประกอบด้วยข้อมูล 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ในเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการบริหารความปลอดภัยในองค์กร

3.2 เครื่องบันทึกเทป

4. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

- 4.1 ศึกษาทบทวนวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 4.2 ศึกษาทบทวนระเบียบวิธีการศึกษาวิจัย และเหตุผลในการออกแบบสัมภาษณ์
- 4.3 สร้างแบบสัมภาษณ์และกำหนดเนื้อหาให้ครอบคลุมเรื่องที่ทำการศึกษา โดยให้ผู้ตอบสามารถตอบและอธิบายแนวคิดของตนเอง โดยสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ
- 4.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษา 2 ท่านแนะนำแก้ไข ปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความชัดเจน ถูกต้อง และตรงตาม เนื้อหา
- 4.5 นำแบบสัมภาษณ์ที่แก้ไข ปรับปรุงสมบูรณ์แล้วไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ระยะเตรียมการเก็บข้อมูล

- 1) จัดทำแบบสัมภาษณ์ตรวจสอบความถูกต้องความครบถ้วนของเนื้อหาและโครงสร้าง โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษาทำการตรวจแก้ไข
- 2) ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุมัติเพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- 3) ผู้วิจัยโทรศัพท์ติดต่อประสานงาน ขอนัดวันเวลากับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การเก็บข้อมูลในการวิจัยและขอสัมภาษณ์
- 4) เตรียมระบบงานเก็บรวบรวมข้อมูล
- 5) ผู้วิจัยทำหนังสือขอจริยธรรมในการวิจัยในคนจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

5.2 ระยะดำเนินการเก็บข้อมูล

- 1) ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- 2) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตัวเองโดยสัมภาษณ์รายบุคคล ตามตารางนัดหมาย โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ คนละประมาณ 30 นาที

3) เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่าง วันที่ 15 มกราคม 2551 ถึงวันที่ 15 มีนาคม 2551 รวมระยะเวลา 2 เดือน

6. ข้อพิจารณาด้านจริยธรรม

เกณฑ์การคัดเลือกผู้ยินยอมตนให้ทำการวิจัย

6.1 ผู้เข้าร่วมการวิจัยเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารระดับสูง เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับบริหาร ระดับหัวหน้างานและระดับวิชาชีพของโรงงาน ตามประกาศแต่งตั้ง (ลงวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ.2549 ตามกฎกระทรวง กำหนดมาตรฐานการบริหารและการจัดการความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2549 ข้อ 7, 16, 19) โดยลงนามในเอกสารยินยอมที่ได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ (Informed Consent Form) ซึ่งประกอบด้วย

- 1) ผู้บริหารระดับสูง จำนวน 4 คน
- 2) เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับบริหาร จำนวน 1 คน
- 3) เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ จำนวน 1 คน
- 4) เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน จำนวน 8 คน

6.2 ผู้เข้าร่วมการวิจัยเป็นผู้รับผิดชอบและมีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในฝ่ายการผลิต เนื่องจากฝ่ายนี้มีพนักงานที่อยู่ในความดูแลเป็นจำนวนมากและเป็นส่วนที่มักเกิดปัญหาสุขภาพในการทำงานจากอุบัติเหตุอยู่เป็นประจำ

6.3 ผู้เข้าร่วมวิจัยจะเข้าร่วมด้วยความสมัครใจโดยลงนามยินยอมด้วยการได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ (Individual informed consent) และมีสิทธิที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ถอดรหัสข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยถอดคำต่อคำ ผู้วิจัยเปิดเทปที่บันทึกไว้ หลังการสัมภาษณ์แล้วตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลเหล่านั้นอีกครั้งหนึ่ง โดยเปรียบเทียบจากการฟังเสียงบันทึกเทปซ้ำ แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมารวบรวมจัดระบบให้เป็นหมวดหมู่

นำข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาสรุปหาใจความสำคัญ โดยตีความหมายและแยกแยะข้อมูลที่มีความหมายเดียวกัน อยู่ในแนวเรื่องเดียวกัน การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ (สุภางค์ จันทวานิช, 2546)

- 1) การจัดแฟ้ม (Establishing files) เป็นการแยกแยะและจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่มีลักษณะเชิงบรรยายที่ได้จากการสัมภาษณ์
- 2) การลงรหัสข้อมูล (Coding the data) นำข้อมูลที่ได้มาลงรหัสหมวดหมู่ของข้อมูล นำรหัสข้อมูลที่ได้ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงกันของการลงรหัส
- 3) แยกประเภท จัดหมวดหมู่ของข้อมูล (Categorizing or grouping text units) โดยการนำรหัสข้อมูลทั้งหมดที่มีอยู่มารวบรวมจัดหมวดหมู่ แยกประเภท
- 4) สร้างหรือพัฒนาแนวเรื่อง (Developing themes) เมื่อได้ข้อมูลที่จัดประเภทและหมวดหมู่แล้ว นำมาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาเป็นแนวเรื่องต่อไป
- 5) แก้ไขโครงร่าง และแนวเรื่อง (Refining emerging themes and proposition) ในขั้นตอนนี้ใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analysis induction) โดยการนำเอาข้อมูลตีความสร้างเป็นแนวเรื่องตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแนวเรื่อง และแก้ไขให้ชัดเจน แล้วสรุปเป็นผลของการศึกษาวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการบริหารความปลอดภัยในโรงงานตัวอย่างแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี เก็บข้อมูลโดยการศึกษาจากเอกสารและหลักฐานที่มีอยู่และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกในบุคคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความปลอดภัยในโรงงานตัวอย่าง โดยจะนำเสนอผลการศึกษาใน 3 ด้าน คือ ด้านข้อมูลส่วนบุคคล ด้านกระบวนการบริหารความปลอดภัยในโรงงานตัวอย่างและปัญหาอุปสรรคร่วมข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ข้อมูลส่วนบุคคล

พบว่า บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านความปลอดภัยในโรงงานตัวอย่างจำนวน 14 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีประสบการณ์ในการทำงานเฉลี่ยคนละ 23 ปี จำแนกระดับตำแหน่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหารระดับสูง จำนวน 4 คน ผู้บริหารระดับกลาง จำนวน 2 คน และผู้บริหารระดับต้น จำนวน 8 คน บทบาทหน้าที่ในการทำงานของผู้บริหารระดับสูง คือรับผิดชอบด้านการบริหารจัดการโดยกำหนดนโยบาย ทิศทางในการพัฒนาองค์กร ติดตามผลการดำเนินงาน แต่งตั้งผู้แทนฝ่ายบริหารเพื่อดูแลระบบการจัดการต่าง ๆ กำกับดูแลระบบการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ดูแลทบทวนงบประมาณขององค์กร จัดสรรทรัพยากร บุคลากร เครื่องมือ อุปกรณ์และโครงสร้างพื้นฐานให้เพียงพอและเหมาะสม หน้าที่ของผู้บริหารระดับกลาง คือวางแผนการทำงานและประสานงานกับผู้บริหารระดับสูง ควบคุมกระบวนการผลิตและประสิทธิภาพการบริหารงานให้บรรลุเป็นไปตามเป้าหมายของโรงงาน บริหารจัดการความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน ดูแลระบบบริหารงานคุณภาพ ISO (International Organization for Standardization) ควบคุมดูแลจัดเก็บเอกสารขององค์กร บริหารจัดการระบบยานพาหนะ ส่วนหน้าที่ของผู้บริหารระดับต้น คือ ดูแลความปลอดภัยพนักงาน ให้คำแนะนำแก่พนักงานในฝ่ายผลิต ฝึกอบรมการปฏิบัติงานให้แก่พนักงานที่เข้าใหม่ในฝ่ายผลิต ดูแลความพร้อมของเครื่องจักรในการผลิตและสารเคมีต่าง ๆ ตลอดจนระบบไฟฟ้าและอุปกรณ์ไฟฟ้าด้วย

กระบวนการบริหารความปลอดภัยในโรงงานตัวอย่าง

เมื่อพิจารณาการบริหารความปลอดภัยของโรงงานตัวอย่างด้านการวางแผนงาน การจัดองค์กร การอำนวยการและการติดตามประเมินผล มีรายละเอียดดังนี้

ด้านการวางแผน

ผลจากการศึกษาเอกสารของโรงงานตัวอย่างตัว พบว่า การบริหารความปลอดภัยในองค์กรเป็นกระบวนการส่วนหนึ่งของการบริหารงาน โรงงานตัวอย่างได้แต่งตั้งคณะกรรมการความปลอดภัย ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนฝ่ายบริหารโดยมาจากฝ่ายนายจ้าง 1 คน และมีเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ (จป.) เป็นเลขานุการ มีระดับหัวหน้างาน 3 คน และพนักงานระดับปฏิบัติ 4 คน เพื่อมาร่วมเป็นคณะกรรมการรักษาความปลอดภัย โดยคณะกรรมการกลุ่มนี้จะเป็นผู้พิจารณาโยกย้าย และแผนงาน การสร้างความปลอดภัยในการทำงาน รวมทั้งความปลอดภัยนอกงาน เพื่อลดอุบัติเหตุ การเจ็บป่วย และเสนอต่อผู้บริหาร โรงงานตัวอย่างมีนโยบายที่จะสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อม และวิธีการปฏิบัติงานที่ปลอดภัย ตลอดจนการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายที่เหมาะสม อีกทั้งมุ่งเน้นให้พนักงานทุกคนมีจิตสำนึกในเรื่องความปลอดภัย มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และมีความรับผิดชอบในการทำงาน เพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อตนเอง เพื่อนร่วมงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังคำขวัญที่ว่า “ความปลอดภัยในการทำงานของท่าน คือ หน้าที่ของเรา”

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูง สรุปได้ว่าโรงงานตัวอย่างได้จัดให้มีการทบทวนสถานการณ์ด้านความเสี่ยงต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ โดยเฝ้าระวังใน 3 ประเด็น คือ (1) สิ่งแวดล้อมในการทำงาน (2) สภาพการทำงาน (3) พนักงาน โดยประเมินความเสี่ยงจากความถี่และโอกาสในการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน กรณีที่พนักงานประสบอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วยจากการปฏิบัติงาน คณะกรรมการด้านความปลอดภัยจะดำเนินการตรวจสอบสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานรวมทั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุในการทำงาน หลังจากนั้นคณะกรรมการชุดดังกล่าวและเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยจะร่วมกันค้นหาสาเหตุ วางแผนและกำหนดวิธีการป้องกัน หากมีความเสี่ยงจากสภาพแวดล้อม ก็ปรับสภาพแวดล้อม หากมีความเสี่ยงจากพนักงาน โรงงานดำเนินการอบรมให้ความรู้และนำวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องรวมทั้งผลกระทบ เพื่อให้พนักงานรับทราบและตระหนักในหน้าที่ของตนเอง เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้พนักงานทราบโดยจัดทำเป็นคู่มือสำหรับพนักงานใหม่ ปิดประกาศ ขณะพนักงานระดับปฏิบัติ ยังไม่ค่อยมีความ

ตระหนักเท่าที่ควร ผู้บริหารคนหนึ่งกล่าวว่า “มีการกำหนดนโยบาย และจัดทำเป็นเอกสาร แต่ในส่วนของการสื่อสารหรือเผยแพร่กับพนักงานในระดับล่าง หรือในระดับปฏิบัติอาจจะน้อยเกินไป จนไม่ได้ตระหนักว่ามีนโยบายอันนี้อยู่” นอกจากนั้นมีการทบทวนข้อกำหนดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอาชีวอนามัยและความปลอดภัยโดยพิจารณาว่า ควรมีการเพิ่มเติม แก้ไข ปรับปรุง ยิบเล็กหรือไม่ว่า เพื่อให้เหมาะสมกับเวลา เหมาะสมต่อองค์กรและงานที่เกิดขึ้น แต่ยังคงดำเนินการไม่สม่ำเสมอ ดังที่ผู้บริหารคนหนึ่งกล่าวว่า “นโยบายถูกตรวจสอบประจำปีแต่นาน ๆ ครั้งมีการเปลี่ยนแปลงการดำเนินการ” ต่อจากนั้นจึงกำหนดเป็นนโยบายด้านความปลอดภัยที่ชัดเจน โดยผ่านกระบวนการดำเนินงานของคณะกรรมการ ดำเนินการโดยคณะกรรมการของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานเป็นผู้จัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานและนำเสนอผู้บริหารทราบ เพื่อกำหนดเป็นนโยบายความปลอดภัยภายใต้กฎหมายแรงงานต่อไป และพนักงานยังมีโอกาสแสดงความคิดเห็นเรื่องความปลอดภัยในการทำงานในการประชุมต่าง ๆ ด้วย

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับกลาง สรุปได้ว่าโรงงานตัวอย่างมีการตรวจสอบและสอบสวนเมื่อมีอุบัติเหตุ โดยใช้การประเมินความเสี่ยงและจัดทำเป็นคู่มือการปฏิบัติงาน เพื่อให้เป็นแนวทางการปฏิบัติและสอดคล้องกับกฎหมายและระบบ ISO9001- 2000 เช่น “ในการยกของนั้น หากพนักงานยกของหนัก หรือยกของไม่ถูกวิธี เราก็จะเข้าไปดู วิเคราะห์ และจับประเด็นต่าง ๆ หากเกิดปัญหาก็หาวิธีป้องกัน โดยการกำหนดกิจกรรมให้พนักงานใช้ เมื่อพนักงานปฏิบัติตามขั้นตอนที่เราป้องกันแล้ว เราก็จะเข้ามาดูผลที่ได้รับ หากดูแล้วใช้ได้ดี รับผิดชอบ ก็จะทำเป็นคู่มือไว้เพื่อให้พนักงานคนอื่นได้รับทราบ และไปสอนกับพนักงานคนใหม่ ๆ ด้วย” โรงงานตัวอย่างแต่งตั้งคณะกรรมการรักษาความปลอดภัย 1 คณะ มีหน้าที่พิจารณา นโยบายและแผนงานเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน เพื่อลดอุบัติเหตุ การเจ็บป่วย และเสนอต่อผู้บริหาร นอกจากนั้นพบว่า โรงงานตัวอย่างได้จัดทำการทำงานที่เป็นรูปธรรม เช่น มีการประชุมร่วมกันอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง องค์กรประกอบการประชุมประกอบด้วย ประธานซึ่งเป็นตัวแทนจากฝ่ายบริหารและกรรมการซึ่งเป็นตัวแทนจากพนักงานที่มาจากการแต่งตั้งของฝ่ายบริหาร กรรมการทุกคนมีคุณสมบัติดังนี้คือ ต้องผ่านการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานเพิ่มตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กระทรวงแรงงานประกาศกำหนดในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

ด้านกระบวนการประเมินความเสี่ยงได้ดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบสภาพแวดล้อมในการทำงานเพื่อหาตัวชี้บ่งหรือสาเหตุของอันตรายที่เกิดขึ้น
2. วิเคราะห์ตัวชี้บ่งอันตรายเพื่อประเมินความเสี่ยง จัดระดับความเสี่ยง กำหนดมาตรการป้องกัน

3. กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงาน
4. วิเคราะห์แผนงานหรือโครงการเพื่อเสนอต่อผู้บริหารระดับสูงต่อไป

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับต้น สรุปได้ว่าหัวหน้างานเป็นผู้ควบคุมดูแลความปลอดภัยและความเสี่ยงต่าง ๆ ในงานที่รับผิดชอบ เมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับเครื่องจักร แจ้งเจ้าหน้าที่มาซ่อมบำรุงและแจ้งเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยทราบด้วยเพื่อดำเนินการต่อไป มีการทบทวนเกี่ยวกับกฎหมายอาชีวอนามัยโดยแบ่งการทำงานออกเป็นขั้นตอนโดยเริ่มจากหัวหน้างาน ผู้จัดการฝ่าย และสายงานปฏิบัติ ส่วนเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยเป็นผู้กำหนดแผนกลยุทธ์ และผู้บริหารระดับสูงเป็นผู้กำหนดนโยบายโดยยึดถือตามแนวทางกฎหมายแรงงาน โรงงานตัวอย่างมีนโยบายเป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจนและเผยแพร่ให้กับพนักงานทราบ ดังมีคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า “มีการจัดทำเป็นหนังสือ โดยจัดวางไว้ที่ทางเข้าเพื่อให้พนักงานสามารถศึกษา ส่วนด้านการให้ข้อคิดเห็นหรือการร้องเรียน ก็จัดทำคู่มือให้พนักงานสามารถส่งจดหมายร้องเรียนและเสนอข้อคิดเห็นได้” นอกจากนั้นยังเปิดโอกาสให้พนักงานมีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็นโดยจัดให้มีคณะทำงานประชุมปีละ 1 ครั้ง และมีการทบทวนเกี่ยวกับมาตรการความปลอดภัยเป็นระยะ ๆ โดยจัดทำเป็นสถิติการลา การเกิดอุบัติเหตุ ติดประกาศให้ทราบทุก 3 เดือน เพื่อให้พนักงานรับทราบสถิติการเกิดอุบัติเหตุ ส่วนการวางแผนจะเน้นเฉพาะด้านอุปกรณ์ เช่น มีอุปกรณ์ป้องกันสำหรับประเภทเครื่องจักรเพื่อลดอุบัติเหตุในการทำงาน แต่ด้านความปลอดภัยอื่น ๆ ยังไม่มีการจัดการด้านการวางแผนความปลอดภัย แต่มีการอบรมพนักงานซึ่งเน้นการประเมินความเสี่ยงโดยทีมเจ้าหน้าที่ความปลอดภัย โดยพบว่ามีการประเมินความเสี่ยงได้แก่ การสืบสวน สอบสวน และทำบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร มีการแนะนำวิธีการป้องกันให้ทราบ

ด้านการจัดองค์กร

ผลจากการศึกษาเอกสาร พบว่า โรงงานตัวอย่างได้จัดโครงสร้างการบริหารงานชัดเจน แบ่งเป็นระดับชั้นตามลำดับ คือระดับฝ่าย (Department) แผนก (Division) ส่วน (Section) หน่วย (Unit) โดยพบว่า การดูแลความปลอดภัยและอาชีวอนามัยอยู่ในระดับแผนก (Division) มีบุคลากรในแผนก 2 คน มีหน้าที่ดังนี้ คือ

1. วางแผนการดำเนินงานสำหรับการขจัดความเสี่ยงของสถานประกอบการ และดูแลให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
2. จัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการป้องกันอันตรายจากอุบัติเหตุ อุบัติภัย และควบคุมความเสี่ยงภายในสถานประกอบการ
3. จัดทำคู่มือและมาตรฐานว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงานไว้ในสถานประกอบการ เพื่อให้พนักงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้ใช้ประโยชน์

4. กำหนดชนิดของอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลที่เหมาะสมกับลักษณะความเสี่ยงของงานเสนอต่อนายจ้าง เพื่อจัดให้พนักงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสวมใส่ขณะปฏิบัติงาน

5. ส่งเสริม สนับสนุน ด้านวิชาการและการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในสถานประกอบการ เพื่อให้พนักงานปลอดภัยจากเหตุอันจะทำให้เกิดการประสพอันตรายหรือการเจ็บป่วยอันเนื่องมาจากการทำงาน รวมทั้งด้านการควบคุมป้องกันอัคคีภัยและอุบัติเหตุร้ายแรงด้วย

6. จัดอบรมเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานและข้อปฏิบัติเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานแก่พนักงานใหม่ รวมทั้งพนักงานซึ่งต้องทำงานที่มีความแตกต่างไปจากงานเดิมที่เคยปฏิบัติอยู่และอาจเกิดอันตรายด้วย

7. ประสานการดำเนินงานความปลอดภัยในการทำงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานประกอบการรวมทั้งหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

8. ตรวจสอบประเมินระบบความปลอดภัยในการทำงานในภาพรวมของสถานประกอบการ

รวบรวมผลการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานทุกระดับ และติดตามผลการดำเนินงานด้านความปลอดภัยในการทำงานให้เป็นไปตามนโยบายและแผนงานของสถานประกอบการ พร้อมทั้งรายงานให้ผู้บริหารระดับสูงและคณะกรรมการทราบทุกสามเดือน

นอกจากนี้โรงงานตัวอย่างได้กำหนดวิธีการสรรหา และมอบหมายงานให้กับบุคลากรอย่างเหมาะสมกับความสามารถ โดยพิจารณาจากพื้นฐานด้านการศึกษา ประสบการณ์ ทักษะความชำนาญ และจัดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ให้สามารถปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยมุ่งเน้นให้เกิดความตระหนักถึงความเกี่ยวข้อง และความสำคัญของการทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และการมีส่วนร่วมสนับสนุนต่อการบรรลุ นโยบาย และวัตถุประสงค์ของโรงงานตัวอย่าง และจัดให้มีการสำรวจความจำเป็นในการฝึกอบรม โดยพิจารณาจากความจำเป็นในการเตรียมการ สำหรับการเปลี่ยนแปลงกระบวนการ หรือ เทคโนโลยีใหม่ ๆ ความรู้ ความสามารถของเจ้าหน้าที่ที่จำเป็นต้องพัฒนาเพิ่มเติม การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร เป็นต้น และจัดทำแผนการฝึกอบรมประจำปี นำเสนอต่อผู้บริหารระดับสูง เพื่อพิจารณาอนุมัติ มีเอกสารที่เกี่ยวข้องได้แก่ มาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การฝึกอบรม และพัฒนาบุคลากร การฝึกอบรม และวิธีการให้ความรู้แก่บุคลากร แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การสอนงาน โดยผู้เชี่ยวชาญภายนอก หรือบุคลากรภายในองค์กรที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน เพื่อให้บุคลากรมีทักษะ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตามขอบเขตงานที่ได้รับมอบหมาย

2. การฝึกอบรม เพื่อพัฒนาความรู้ และทักษะการฝึกอบรมภายนอกองค์กร ได้แก่การส่งเจ้าหน้าที่เข้ารับการฝึกอบรมที่จัดโดยหน่วยงานภายนอก การฝึกอบรมภายในองค์กร เป็นการฝึกอบรมที่จัดขึ้นเองภายในองค์กร โดยวิทยากรภายในหรือวิทยากรภายนอกโรงงาน มีการประเมินประสิทธิผลของการฝึกอบรมโดยวิธีการที่เหมาะสม เช่น การประเมินหลักสูตรการฝึกอบรม การทดสอบก่อน และ/หรือหลังการฝึกอบรม หรือวิธีการสัมภาษณ์เพื่อทดสอบความเข้าใจ การประเมินผลการปฏิบัติงานหลังการสอนงาน โดยผู้บังคับบัญชาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ผู้แทนฝ่ายบริหารหรือผู้บริหารของหน่วยงาน จะนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินประสิทธิผลการฝึกอบรมเข้าสู่การทบทวนโดยฝ่ายบริหาร และข้อมูลการฝึกอบรมจะถูกบันทึกลงในประวัติการฝึกอบรมของบุคลากร

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูง พบว่า โรงงานตัวอย่าง ได้ดำเนินการตามกระบวนการประเมินความเสี่ยง มีการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน โดยโรงงานตัวอย่างได้รับการรับรองจาก ISO9001-2000 มีผู้บริหารให้สัมภาษณ์ว่า “โรงงานของเราได้รับ ISO9001-2000 พวกเราได้เขียนแนวทางวิธีปฏิบัติเป็นขั้นตอนและได้รับการยืนยันโดยคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งทำการตรวจเช็คให้แก่เรา” โดยคณะกรรมการของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยเป็นทีมหลักในการดำเนินการ

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับกลาง พบว่า องค์กรมีการจัดทำเอกสารด้านความปลอดภัย ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานซึ่งเอกสารประกอบด้วย

1. นโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย
2. แนวทางปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามหลักการของกระบวนการความปลอดภัย เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
3. มาตรการการปฏิบัติงาน มีเอกสารอธิบาย และใช้ควบคุมงานต่างๆ ขององค์กร โดยมีรายละเอียดและระบุผู้รับผิดชอบต่าง ๆ เพื่อให้มั่นใจว่ากระบวนการทำงานดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
4. วิธีปฏิบัติงาน มีเอกสารอธิบายการทำงานเป็นขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการจนถึงสิ้นสุดของงานนั้น
5. จัดทำเอกสารสนับสนุน แนวทางที่ใช้อ้างอิงหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานซึ่งเป็นแบบฟอร์มการควบคุมความเสี่ยงต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้อ้างอิงได้ทั้งจากภายนอกและภายในองค์กร

6. การควบคุมเอกสาร กระทำโดยมีแผนกควบคุมในส่วนของการจัดเก็บและมีระยะเวลาในการใช้เอกสาร วันหมดอายุ มีหมายเลขกำกับ มีการระบุจำนวนหน้า และมีการทำลายตามระบบของเอกสาร

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับต้น พบว่า ไม่มีเอกสารขั้นตอนการดำเนินงาน มีเพียงการสอนโดยตรงจากหัวหน้างานไปยังพนักงานเท่านั้น มีการตรวจสอบความปลอดภัยในการทำงาน มีการสร้างกฎ ระเบียบ มีเอกสารชี้แจงปิดประกาศให้ทราบ เช่น เรื่องเกี่ยวกับการตรวจเช็คอุปกรณ์ หน่วยงานจะดำเนินการตรวจเช็คอุปกรณ์ที่ละขั้นตอน หากใช้ไม่ได้ หรือไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด จะดำเนินการทำลายและเปลี่ยนใหม่ทันที

ด้านการอำนวยความสะดวกหรือการขึ้นนำ

ผลจากการศึกษาจากเอกสาร พบว่า โรงงานตัวอย่างได้จัดทำเอกสารกำหนดมาตรฐานในการควบคุมงานไว้ในมาตรฐานการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องซึ่งได้แก่ นโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย คู่มือ (Manual) มาตรฐานการปฏิบัติงาน (Procedure) วิธีปฏิบัติงาน (Work Instruction) และเอกสารสนับสนุน (Supporting Document)

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูง พบว่า โรงงานตัวอย่างใช้กระบวนการประเมินความเสี่ยงร่วมกันระหว่างพนักงานและทีมประเมินความเสี่ยงโดยจัดประชุมในหน่วยงานและให้เจ้าหน้าที่/บุคลากรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา/เหตุการณ์ที่มีความเสี่ยงที่พบในหน่วยงานมีการควบคุมนิเทศงานความปลอดภัยเป็นภาพรวมของโรงงาน แต่ในฝ่ายต่างๆ ที่เล็กลงมา ยังไม่มีโครงสร้างหรือการปฏิบัติที่ชัดเจน ดังมีผู้บริหารคนหนึ่งกล่าวว่า “ในส่วนของฝ่ายผลิตไม่มีในด้านของการควบคุมนิเทศงาน แต่จะดูเป็นในส่วนของรายละเอียดของงานแต่ละงานเมื่อมีปัญหาซึ่งยังไม่ค่อยเป็นระบบเท่าที่ควร” โดยในแต่ละฝ่ายจะมีคณะทำงานดำเนินการการตรวจเรียกว่าเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน (Safety adviser) และมีการแบ่งงานกันทำ เช่น ผู้จัดการฝ่ายธุรการจะเป็นผู้รับผิดชอบเรื่องสถานที่ ระบบไฟฟ้า น้ำประปา เป็นต้น งานควบคุมและดูแลอยู่ในความรับผิดชอบผู้ควบคุมดูแล (Supervisor)

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับกลาง พบว่า การบริหารงาน และการขึ้นนำมีลักษณะเป็นทางการตามลำดับชั้นตามสายการบังคับบัญชา จัดทำเป็นคำสั่ง มีการประเมินโดยหัวหน้างาน ส่วนการสั่งงานจะใช้ระบบการสั่งการกับพนักงานโดยตรง เพราะพนักงานส่วนใหญ่เป็นพนักงาน

ประจำ มีหัวหน้างานคอยสอดส่อง ดูแล และควบคุมในแต่ละงาน แต่ละแผนก เช่น การรักษาความสะอาดพื้น หัวหน้างานจะคอยตรวจสอบระวังไม่ให้พื้นเปียกและเพราะอาจทำให้เกิดอันตรายได้ การควบคุม นิเทศ ใช้วิธีการสอนงานโดยวิธีรุ่นพี่สอนรุ่นน้อง สอนต่อกันไปเป็นทอด ๆ มีกระบวนการเสริมแรงจูงใจด้านความก้าวหน้าในสายงาน และรายได้เพียงเล็กน้อย

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับต้น พบว่าโรงงานตัวอย่างมีการจัดอบรมประจำปี เพื่อพัฒนาพนักงาน มีการสร้างจิตสำนึกให้กับพนักงาน เช่นการอบรมเกี่ยวกับการทำงานอย่างปลอดภัยโดยลูกวิธี เชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้คำแนะนำ แต่พนักงานที่มีสิทธิ์เข้ารับการอบรมยังไม่ครอบคลุมพนักงานทุกคน เป็นเพียงตัวแทนในกะทำงานเท่านั้น ไม่มีการหมุนเวียน ใช้วิธีการถ่ายทอดให้กับพนักงานคนอื่นที่ไม่ได้เข้ารับการอบรมโดยการพูดคุยกันเป็นส่วนใหญ่ ไม่มีการประชุมเพื่อเผยแพร่อีกครั้งหนึ่ง

ด้านการควบคุมติดตาม

ผลจากการศึกษาจากเอกสาร พบว่าโรงงานตัวอย่างมีการตรวจติดตามด้านความปลอดภัยอาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานโดยองค์กรจะจัดทำ ดำเนินการ และคงไว้ซึ่งระเบียบการปฏิบัติงานในการตรวจวัด และตรวจติดตามเกี่ยวกับลักษณะของการดำเนินการ หรือกิจกรรมที่สามารถก่อให้เกิดผลกระทบด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน และความเสี่ยงอันตราย รวมถึงการติดตามการควบคุมการปฏิบัติงาน และการติดตามประสิทธิผลของวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร ทั้งในเชิงคุณภาพ (Qualitative) เชิงปริมาณ (Quantitative) เชิงรุก (Proactive) และเชิงรับ (Reactive) ข้อมูลต่าง ๆ จากการตรวจวัด และตรวจติดตามจะถูกบันทึกไว้เพื่อที่จะสามารถตรวจสอบย้อนกลับ และเป็นหลักฐานการดำเนินการ และประสิทธิผลของระบบการจัดการขององค์กร เอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ มาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การตรวจวัด และการตรวจติดตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง กฎหมายและข้อกำหนด/การประเมินความปลอดภัย องค์กรได้มอบหมายให้ผู้มีอำนาจในการติดตามผลการดำเนินการแก้ไขและป้องกัน เพื่อให้แน่ใจว่าการแก้ไขและป้องกัน สามารถกำจัดถึงสาเหตุของสิ่งที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด และเหมาะสมกับขอบเขตของปัญหาและผลกระทบด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน และอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้น มาตรฐานการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. การแก้ไขและการป้องกัน
2. การบ่งชี้อันตราย และประเมินความเสี่ยง

การควบคุมการบันทึกด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน บันทึกเป็นหลักฐานความสอดคล้องตามข้อกำหนดและการดำเนินงานของระบบการจัดการการบันทึก ข้อมูลต่าง ๆ จะต้องได้รับการบันทึกให้ชัดเจน รวมทั้งต้องสามารถระบุเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานภายใต้ระบบการจัดการ ต้องรวบรวม และจัดเก็บด้วยวิธีการ และสถานที่ที่เหมาะสม มีวิธีการป้องกันการเสียหายหรือเสื่อมสภาพ และการชี้แจงเพื่อสะดวกต่อการค้นหา นำมาใช้งานหรืออ้างอิง

องค์กรได้กำหนดให้มีการตรวจประเมินภายใน เพื่อให้มั่นใจว่า ระบบการจัดการขององค์กรมีการนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิผล

ผู้แทนฝ่ายบริหาร รับผิดชอบในการวางแผนการตรวจประเมินกิจกรรมต่าง ๆ ในระบบการจัดการ มีการตรวจติดตามอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ทั้งนี้อาจมีการทบทวนให้เหมาะสมกับความสำคัญของกิจกรรมตลอดจนผลการตรวจประเมินในครั้งที่ผ่านมา และ/หรือปัญหาที่เกิดขึ้นหรือข้อร้องเรียนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผู้ตรวจประเมินภายใน จะต้องได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหารระดับสูง โดยพิจารณาจากพื้นฐานการศึกษา ทักษะความสามารถ และประสบการณ์ ทั้งนี้องค์กรจะจัดให้มีการฝึกอบรมให้กับผู้ตรวจประเมินภายใน ตามขอบเขตเนื้อหาตามที่ระบุไว้แนวทางในการตรวจประเมิน ระบบการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน และทบทวนการฝึกอบรม เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดหรือเนื้อหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การตรวจประเมินภายใน ดำเนินการโดยคณะผู้ตรวจประเมินภายใน ซึ่งผู้ตรวจประเมินภายใน จะต้องไม่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อกิจกรรมที่ถูกตรวจสอบ ในการตรวจประเมินภายในนั้น ผู้ตรวจประเมินจะหาหลักฐานในการดำเนินการ และประสิทธิผลของระบบการจัดการ การหาหลักฐานดำเนินการโดย การสังเกตการณ์ปฏิบัติงาน การสัมภาษณ์ การตรวจสอบระบบการบันทึกที่แสดงหลักฐานการปฏิบัติงาน

ผลการตรวจประเมิน จะจัดทำเป็นรายงานโดยทีมผู้ตรวจประเมิน และเสนอให้ผู้บริหารหน่วยงานพิจารณาในกรณีที่พบสิ่งที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด หัวหน้าของหน่วยงานที่รับผิดชอบในกิจกรรมนั้นจะได้รับการร้องขอให้ดำเนินการแก้ไขและการป้องกันโดยเร็ว

รายงานผลการตรวจประเมินภายใน การดำเนินการ และประสิทธิผลของการปฏิบัติการแก้ไขป้องกันจะได้รับ การติดตามผลในการประชุมทบทวนโดยฝ่ายบริหาร

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูง พบว่า การประเมินความสำเร็จด้านนโยบายความปลอดภัย ประสพผลสำเร็จในระดับหนึ่งเมื่อพิจารณาจากสถิติการเกิดอุบัติเหตุเปรียบเทียบกับ

โรงงานอื่น ๆ โดยพบว่าจำนวนการเกิดอุบัติเหตุจากเครื่องยนต์ลดลง แต่ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ โดยกล่าวว่า “ความร่วมมือจากทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องยังไม่เป็นที่น่าพอใจ อุปสรรคก็คือพนักงานต้องมีความตระหนักในด้านความปลอดภัยมากกว่านี้” การควบคุมติดตามความปลอดภัยมีการดำเนินการอย่างจริงจังในเพียงบางหน่วยงาน เช่น หน่วยงานที่มีความเสี่ยงเรื่องอุปกรณ์ จะมีการจัดทำ/จัดหาอุปกรณ์ที่ลดความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดอุบัติเหตุขึ้น ๆ ให้ความรู้ที่ถูกต้องในการลดความเสี่ยงแก่พนักงาน นอกจากบางหน่วยงานที่ไม่สามารถเปลี่ยนอุปกรณ์หรือลดอุบัติเหตุได้ ต้องขึ้นอยู่กับบุคลากรในหน่วยงานเอง แต่มีข้อสังเกตคือ พนักงานให้ความสำคัญต่อเรื่องรายได้ สวัสดิการ ความสะดวกสบาย มากกว่าเรื่องความปลอดภัยในการทำงาน ดังที่ผู้บริหารให้สัมภาษณ์ว่า “สิ่งที่ขัดขวางการเจริญหรือก้าวหน้าคือพนักงานไม่ใส่ใจในสิ่งที่ดีสำหรับความปลอดภัยแต่กลับให้ความสนใจสำหรับการเพิ่มเงินเดือน ความสะดวกสบายและสวัสดิการมากกว่า” โรงงานตัวอย่างมีการติดตามตรวจสอบและวัดผลการปฏิบัติงาน โดย เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในโรงงานเป็นผู้รวบรวมข้อมูลสถิติการเกิดอุบัติเหตุจากแต่ละฝ่าย คณะกรรมการด้านความปลอดภัยทำรายงานเสนอผู้จัดการเป็นรายงานประจำเดือน มีการตรวจสอบประวัติการเกิดอุบัติเหตุโดยเจ้าหน้าที่ความปลอดภัย เสนอต่อผู้บริหารตามลำดับขั้น นอกจากนั้นยังต้องรายงานไปยังหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น ประกันสังคม หากพบปัญหา ความผิดพลาดหรือข้อร้องเรียน โรงงานจะรีบแก้ไขทันที ดังนั้น โรงงานตัวอย่างวัดผลการดำเนินงานด้านความปลอดภัย โดยใช้ความถี่ในการเกิดอุบัติเหตุ ประจำเดือนเป็นตัวชี้วัด มีการทบทวนมาตรการความปลอดภัยเป็นประจำทุกปี รวมถึงมีการวิเคราะห์ประเด็นที่มีความจำเป็นต้องแก้ไขข้อบกพร่องโดยมีการดำเนินการอย่างจริงจังแต่ผู้บริหารให้ความคิดเห็นว่า เป็นการยากที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมของพนักงาน “มีการทำการวิเคราะห์และพวกเราพยายามที่จะลดความประพฤติที่ผิดหรือไม่เหมาะสม แต่พนักงานถือว่าเป็นของยากที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเหล่านี้” และโรงงานกำหนดแผนงานในเชิงป้องกันเป็นประเด็นหลัก ๆ เช่น การป้องกันอัคคีภัย และอันตรายจากสารเคมี กิจกรรมที่ทำคือ การซ้อมป้องกันการเกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ การอบรมพนักงานอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับกลาง พบว่า การควบคุมการบริหารความปลอดภัยของโรงงานตัวอย่างประสบความสำเร็จระดับหนึ่ง พบปัญหาด้านงบประมาณและบุคลากรซึ่งไม่เพียงพอ จากคำกล่าวของผู้บริหารระดับกลางที่ว่า “ความถี่ในการตรวจสอบ ส่วนใหญ่อยู่ประมาณเพียงเดือนละครั้ง แต่ละคนต้องทำงานหลายหน้าที่เนื่องจากงบประมาณจำกัด” เมื่อตรวจสอบสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุเสร็จแล้วจึงสรุปและวิเคราะห์ คณะกรรมการรักษาความปลอดภัย เป็นผู้นำเสนอต่อผู้บริหารในที่ประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และนำผลการประชุมติดประกาศให้ทราบเกี่ยวกับ

การดำเนินการและผลที่เกิดขึ้น และหากมีปัญหาเร่งด่วนสามารถเรียกประชุมเพื่อหาทางแก้ไขได้ทันที กิจกรรมที่ดำเนินการมี 2 ประเภท คือ มีการสอนงานโดยผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกหรือบุคลากรภายในองค์กรที่มีความชำนาญ เพื่อให้บุคลากรสามารถทำงานได้ตามขอบเขตที่ได้รับมอบหมาย และการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ มีทั้งการอบรมภายในและอบรมภายนอกองค์กร

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับต้น พบว่า การควบคุมการบริหารความปลอดภัยของโรงงานตัวอย่าง ประสบความสำเร็จระดับหนึ่งแต่ต้องมีการปรับปรุงพัฒนา เนื่องจากการปฏิบัติยังไม่จริงจัง ไม่มีการกำหนดแผนงาน มีเพียงการตรวจสอบในเบื้องต้น หากพบสิ่งผิดปกติ ก็จะแก้ไขในขณะนั้น เช่น “เมื่อตรวจอุปกรณ์แล้ว อุปกรณ์นั้นไม่มีระบบป้องกัน(Safeguard) ก็จะสั่งให้มาใส่คั้น และพุดคุ้ยดักเตือน” นอกจากนี้ยังมีการอบรมเรื่องการป้องกันอัคคีภัย และสารเคมีเช่น แอมโมเนีย ส่วนประเด็นใหม่ ๆ ที่มาจากผู้บริหารหรือหน่วยงานภายนอกหรือข้อบังคับต่าง ๆ เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยจะเป็นผู้ดำเนินการแจ้งให้ทราบและมีการอบรมเป็นบางเรื่อง เช่น การป้องกันเรื่องเพลิงไหม้ “อาจเกิดจากที่บุคลากรในองค์กรมีมาก หัวหน้างานก็จะดูแลภายในงานของตนเท่านั้น ไม่สามารถควบคุมในเรื่องความปลอดภัยได้ทั้งหมดหรือสำเร็จไม่เต็ม 100% ซึ่งจะมีปัญหาเกี่ยวกับภาระงานในด้านการผลิตที่มีมากกว่าจำนวนคนที่ดำเนินการผลิต เมื่อมีการเร่งผลิตก็จะเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ” ทีมผู้ตรวจประเมินจะเป็นหัวหน้าหน่วย ไม่มีการกำหนดเป็นมาตรการหรือเกณฑ์ในการตรวจสอบ แต่จะใช้ความรู้และประสบการณ์ของผู้ตรวจวินิจฉัย ซึ่งความถี่ในการตรวจสอบโดยส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับโอกาส และปัญหา ไม่มีการกำหนดความถี่ที่แน่นอนและขึ้นอยู่กับแผนกด้วย ดังมีผู้บริหารให้สัมภาษณ์ว่า “การควบคุมติดตามด้านความปลอดภัยมีแต่น้อยมากและส่วนใหญ่ทำเพื่อให้ผ่านไปแต่ละครั้งเท่านั้น เช่น การซ้อมหนีไฟ”

ปัญหาอุปสรรคที่พบจากการสัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานความปลอดภัยในโรงงานตัวอย่าง

ด้านการวางแผน

จากการทบทวนสถานะเริ่มต้นขององค์กร การวิเคราะห์ทบทวนสถานการณ์ใช้หลักการในการวิเคราะห์น้อยเกินไป ไม่ทันต่อเหตุการณ์ โลกปัจจุบัน การทบทวนเกี่ยวข้องกับข้อกำหนดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอาชีวอนามัยและความปลอดภัย กระทำโดยเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานเป็นหลักซึ่งมีเพียงคนเดียวในองค์กร ข้อมูลที่ได้จากการทบทวนสถานะเริ่มต้นนำมาใช้พิจารณากำหนดนโยบายและแผนกลยุทธ์ซึ่งกำหนดโดยผู้บริหารถูกนำมาใช้และให้

ความสำคัญน้อยมาก การกำหนดนโยบายยังไม่ชัดเจน การจัดทำเป็นเอกสาร การเผยแพร่และเปิดโอกาสให้พนักงานมีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็นยังไม่ครอบคลุมเด่นชัด การทบทวนนโยบายเป็นระยะ ๆ เพื่อให้แน่ใจว่านโยบายที่กำหนดขึ้นยังมีความเหมาะสมกับองค์กร จะกระทำก็ต่อเมื่อเกิดอุบัติเหตุในแต่ละครั้งเป็นส่วนใหญ่หรือจะกระทำก็ต่อเมื่อมีการจะตรวจเช็คคุณภาพในการทำงาน กระบวนการประเมินความเสี่ยงเป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญของการพัฒนาระบบการจัดการการบริหารความปลอดภัยในโรงงานตัวอย่างและจากการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่พบว่างานด้านนี้ยังไม่สมบูรณ์พอ

ด้านการจัดองค์กร

การจัดทำและปฏิบัติตามเอกสารขั้นตอนการดำเนินงาน กระทำโดยบุคลากรกลุ่มน้อย จึงยังขาดความร่วมมือที่ดี

ด้านการอำนวยการหรือการชี้แนะ

การนำไปใช้และปฏิบัติ เพื่อให้บุคลากรในองค์กร มีความรู้ ความสามารถ รวมทั้งสร้างจิตสำนึก เกิดการตระหนักถึงอันตรายและความเสี่ยงในการปฏิบัติงานและความรับผิดชอบยังไม่เพียงพอทั่วถึง ด้านการประจักษ์ร่วมกันยังมีน้อยไปและการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องภายในองค์กรทราบยังไม่ทั่วถึง ด้านการจูงใจมีน้อยและขาดการให้ความสำคัญ

ด้านการควบคุมติดตาม

การตรวจสอบและแก้ไข การกำหนดนโยบายการวางแผนและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ประสบความสำเร็จได้ไม่เต็มที่ ยังมีปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ เช่น บุคลากรไม่พอเพียง การทบทวนการจัดการมีการกำหนดแผนงานในเชิงป้องกันน้อยไป

ข้อเสนอแนะ

ผู้บริหารควรให้ความสำคัญและเน้นงานด้านความปลอดภัยเป็นเรื่องที่สำคัญเท่าเทียมกับงานหลักด้านอื่น ๆ จะต้องปฏิบัติควบคู่กันไปหรือผสมผสานลงในงานทุกขั้นตอนจนไม่สามารถแยกออกจากกันได้ การจัดองค์กรด้านการจัดแบ่งส่วนงาน ต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน โดยอาศัยปริมาณงาน คุณภาพงาน การอำนวยการชี้แนะผู้บริหารควรกำหนดให้มีแผนพัฒนาบุคลากรอย่างชัดเจน ควรเน้นด้านการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับพนักงานมากกว่านี้ เพื่อเป็นกลยุทธิ์ทำให้พนักงานทุ่มเทแรงกายแรงใจให้แก่องค์กร ด้านการควบคุมและนิเทศงาน การควบคุมประเมินผลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ควรให้ความสำคัญมากขึ้น

บทที่ 5

อภิปรายผล

ผลการวิจัย พบว่า โรงงานตัวอย่าง เป็นโรงงานขนาดใหญ่ มีกระบวนการบริหารความปลอดภัยในองค์กร โดยจัดให้มีการบริหารความปลอดภัยซึ่งประกอบไปด้วยนโยบายความปลอดภัย คณะกรรมการความปลอดภัยและเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน มีกฎระเบียบ มีการตรวจสอบความปลอดภัย มีการควบคุมสภาพแวดล้อมในการทำงาน กำหนดให้มีหน่วยงานปฏิบัติและดำเนินงานเพื่อลดหรือขจัดสภาพที่เสี่ยงต่อความไม่ปลอดภัย มีการพัฒนาศักยภาพพนักงาน โดยการจัดอบรมให้ความรู้แก่พนักงานทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร สอดคล้องกับคำกล่าวของณัฐวัตร มนต์เทวัญ (2541: 55) ที่กล่าวไว้ว่า การบริหารความปลอดภัย หมายถึง การควบคุมสภาพแวดล้อมในการทำงาน กำหนดให้มีหน่วยงานปฏิบัติและมีวิธีดำเนินงาน เพื่อลดหรือขจัดสภาพที่เสี่ยงต่อความไม่ปลอดภัยและโรคจากการทำงาน โดยระดมความรู้จากภายในและภายนอก และมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้ทุกแผนกหรือทุกหน่วยงาน ทุกระดับชั้น ได้ยึดถือปฏิบัติและสอดคล้องกับการศึกษาของจุฑาธวัช อินทรสุขศรี และคณะ (2540) พบว่าการที่สถานประกอบการให้ความสำคัญมากต่อการจัดให้มีคณะกรรมการความปลอดภัย ในสถานประกอบการ แต่มีข้อสังเกตว่าการกำหนดให้มีหน่วยงานปฏิบัติและมีวิธีดำเนินงานเพื่อลดหรือขจัดสภาพที่เสี่ยงต่อความไม่ปลอดภัย ข้อเท็จจริงพบว่าโรงงานตัวอย่างได้จัดให้มีคณะทำงานด้านความปลอดภัย โดยมีเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ เป็นผู้ดำเนินงานหลักด้านความปลอดภัยในการทำงาน โดยเน้นที่การเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานเป็นหลักเท่านั้น

ดังนั้นควรที่ฝ่ายบริหารต้องมีความเข้าใจงานด้านความปลอดภัย มีความเป็นผู้นำ มีความรับผิดชอบในงานด้านความปลอดภัย แสดงออกถึงเจตนารมณ์และความมุ่งมั่นที่จะให้การสนับสนุนงานด้านความปลอดภัย เพื่อเป็นแนวทางที่ทุกคนในองค์กรต้องปฏิบัติตามและทำให้เกิดความร่วมมือในพนักงานทุกระดับ ทั้งนี้ผู้นำเป็นบุคคลสำคัญขององค์กรที่จะก่อให้เกิดบรรยากาศแห่งความร่วมมือ ร่วมใจกันในการปฏิบัติงาน มีการติดต่อสื่อสารที่ดี ทำให้ทุกฝ่ายทำงานเป็นทีม ทุกคนในองค์กรมีค่านิยม แรงบันดาลใจ เป้าหมายและความคาดหวังร่วมกัน(สมยศ นาวิการ, 2543: 176)

ด้านการวางแผนงาน พบว่า โรงงานตัวอย่าง มีกระบวนการด้านการวางแผน โดยใช้การประเมินความเสี่ยงและจัดทำเป็นคู่มือการปฏิบัติงาน เพื่อให้เป็นแนวทางการปฏิบัติ นอกจากนั้นยังมีองค์ประกอบของการวางแผน คือ มีมาตรการความปลอดภัยสอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายแรงงาน และกฎหมายกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นต้น ตรวจสอบความปลอดภัยของเครื่องจักรกล มีการอบรมระยะสั้นสำหรับพนักงานใหม่เกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน เช่น การใช้อุปกรณ์อย่างปลอดภัย สอดคล้องกับระบบ มอก. 18001 : 2542 ที่สรุปได้ว่าการประเมินความเสี่ยง เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนา และดำเนินการวางแผน องค์กรต้องจัดทำและปฏิบัติตามเอกสารขั้นตอนการดำเนินงาน ในการชี้แจงอันตราย และการประมาณระดับความเสี่ยงทุกกิจกรรม และสภาพแวดล้อมในการทำงานของพนักงาน และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการกำหนดมาตรการควบคุมความเสี่ยง กฎหมายและข้อกำหนดอื่น ๆ องค์กรต้องจัดทำและปฏิบัติตามเอกสารขั้นตอนการดำเนินงานในการชี้แจงและติดตาม (วิฑูรย์ สิมะโชติ และวีระพงษ์ เกลิมจิระรัตน์, 2550: 458)

โรงงานตัวอย่าง ไม่ได้เน้นเรื่องความปลอดภัยเป็นประเด็นหลัก หลักฐานคือ มีการกำหนดนโยบายความปลอดภัยไม่ครอบคลุมทุกกิจกรรม เป็นการให้ความสำคัญบางประเด็น เช่น อัคคีภัย สารเคมี เป็นต้น มีการวางแผนเน้นเฉพาะด้านอุปกรณ์ เช่น มีตัวป้องกันสำหรับอุปกรณ์ประเภทเครื่องจักรเพื่อลดอุบัติเหตุในการทำงาน แต่ในด้านการวางแผนในด้านความปลอดภัยอื่นๆ เช่น ยังไม่มีการตรวจสอบอย่างเป็นระบบและไม่มีข้อมูลสนับสนุนว่ามีการผสมผสานการดำเนินการเรื่องความปลอดภัยเข้าไปในทุกกิจกรรม ซึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่า มีพนักงานบางคนไม่ทราบว่า มีมาตรการความปลอดภัย แสดงว่ามีการปฏิบัติไม่จริงจัง และมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพรับผิดชอบ อาจกล่าวได้ว่าพนักงานไม่มีความตระหนักหรือเกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน ไม่สอดคล้องกับฉันทูต มนต์เทวัญ (2541: 55) ที่กล่าวว่า การจัดการหรือการบริหารงานในสถานประกอบการ ไม่ว่าอุตสาหกรรมประเภทใด เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ต้องเน้นงานด้านความปลอดภัยเป็นเรื่องที่สำคัญเท่าเทียมกับงานหลักด้านอื่น ๆ จะต้องปฏิบัติควบคู่กันไปหรือผสมผสานลงในงานทุกขั้นตอนอย่างผสมผสานจนไม่สามารถแยกออกจากกันได้โดยยึดหลักว่างานด้านการบริหารความปลอดภัยเป็นงานของพนักงานทุกระดับและทุกคน ที่จะต้องรับผิดชอบร่วมกัน และเป็นงานที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด

ดังนั้นผู้บริหารจึงควรถือว่างานด้านความปลอดภัยเป็นเรื่องที่สำคัญเท่าเทียมกับงานหลักด้านอื่น ๆ การวางแผนควรมีการคิดหรือเตรียมการล่วงหน้าว่าจะทำอะไรบ้างในอนาคต กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการและทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินงาน โดยคำนึงถึงนโยบายขององค์กรและนโยบายความปลอดภัยให้มีความสอดคล้องกันเป็นหลัก ผลที่ได้จากการวางแผนที่ดี

คือได้แผนการทำงานที่แน่นอน ชัดเจน ลดความเสียหายการซ้ำซ้อนของงานและสามารถนำไปใช้ได้
อย่างเหมาะสม

ด้านการจัดองค์กร พบว่า โรงงานตัวอย่างให้ความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารความ
ปลอดภัยในระดับหนึ่ง ซึ่งดูได้จากการจัดโครงสร้างการบริหารเป็นระดับที่ชัดเจน ประกอบด้วย
ระดับฝ่าย แผนก ส่วนและหน่วยตามลำดับโดยหน่วยดูแลความปลอดภัยและอาชีวอนามัยอยู่ใน
ระดับแผนก โดยในแต่ละฝ่ายจะมีคณะทำงานดำเนินการตรวจเรียกว่าเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยใน
การทำงานระดับหัวหน้างาน และมีแบ่งงานกันทำ เช่น ผู้จัดการธุรการจะเป็นผู้รับผิดชอบเรื่อง
สถานที่ ระบบไฟฟ้า น้ำประปาเป็นต้น งานควบคุมและดูแลอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ควบคุมดูแล
ซึ่งมีการจัดองค์กรที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของการบริหารความปลอดภัยของ ฉัฐวัตร มนต์
เทวัญ (2541: 55) ที่กล่าวว่า การจัดองค์กรเป็นการจัดแบ่งส่วนงาน ต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับการ
ปฏิบัติงาน เช่น การจัดแบ่งงานเป็นฝ่าย ส่วน กอง หรือแผนก โดยอาศัยปริมาณงาน คุณภาพงาน
หรือจัดตามลักษณะของงานเฉพาะอย่างก็ได้ นอกจากนี้ อาจพิจารณาในแง่ของการควบคุม หรืออาจ
พิจารณาในแง่ของหน่วยงานและความรับผิดชอบ เช่น หน่วยงานหลักหรือสายงานบังคับบัญชา
และหน่วยงานที่ปรึกษา หรือสายงานช่วยทั้งนี้ต้องมีการร่วมมือทั้งในด้านแนวนอนและแนวตั้งของ
หน่วยงานอย่างเหมาะสม และโรงงานได้จัดให้มีเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับบริหาร
มี 1 คน ระดับวิชาชีพมี 1 คน ระดับหัวหน้างานมี 8 คน ซึ่งเป็นไปตามกฎกระทรวง กำหนด
มาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการ
ทำงาน พ.ศ. 2549 ข้อ 16 ที่กำหนดให้ต้องแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับต่าง ๆ
เพื่อปฏิบัติงานเฉพาะด้านความปลอดภัยในโรงงาน นอกจากนั้นยังพบว่าโรงงานตัวอย่างไม่ได้ให้
ความสำคัญกับเรื่องการบริหารความปลอดภัยในการจัดองค์กรเท่าที่ควร เนื่องจากไม่มีเอกสาร
ขั้นตอนการดำเนินงาน มีเพียงการสอนโดยตรงจากหัวหน้างานไปยังพนักงานเท่านั้น มีการ
ตรวจสอบความปลอดภัยในการทำงาน มีการสร้างกฎ ระเบียบ มีเอกสารชี้แจงปิดที่ป้ายประกาศ เช่น
ในเรื่องของการตรวจเช็คอุปกรณ์ หน่วยงานจะดำเนินการตรวจเช็คอุปกรณ์ที่ละขั้นตอน หากใช้
ไม่ได้ หรือไม่ผ่านเกณฑ์จะดำเนินการทำลายและเปลี่ยนใหม่ทันที และในฝ่ายต่าง ๆ ที่เอื้อมลงมา ยัง
ไม่มีโครงสร้างหรือการปฏิบัติที่ชัดเจน เช่น ฝ่ายผลิตไม่มีในส่วนของการควบคุมนิเทศงาน มีเพียง
คณะทำงานดำเนินการตรวจสอบ ที่ได้รับมอบหมายเป็นเรื่องเฉพาะเท่านั้น สอดคล้องกับการวิจัย
ของจุฑาพนิต กลิ่นเฟื่อง (2534) ที่พบว่า สถานประกอบการให้ความสำคัญในเรื่องการคัดเลือก
พนักงานใหม่ การเปลี่ยนงาน การทดสอบและการบรรจุงานเป็นลำดับแรก และรองไปได้แก่
กฎระเบียบด้านความปลอดภัย อันดับ 3 ได้แก่ แผนฉุกเฉินและแผนควบคุมความหายนะ อันดับ 4

ได้แก่ การกำหนดนโยบายความปลอดภัยและการมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ อันดับ 5 ได้แก่ การจัดองค์ประกอบความปลอดภัย และอันดับสุดท้าย ได้แก่ การมีส่วนเกี่ยวข้องและการสนับสนุนของผู้บริหาร โดยที่การบริหารความปลอดภัยในลำดับรองทั้ง 5 เรื่องนี้ จัดอยู่ในเกณฑ์ต่ำทั้งสิ้น

ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญการจัดระเบียบองค์กรมากขึ้น โดยร่วมกันวิเคราะห์ปรับปรุงการจัดหน่วยงานให้เหมาะสมกับความสัมพันธ์ของงานภายในองค์กรและให้ความสำคัญในหน่วยที่เล็กลงมา รวมทั้งควรกำหนดให้มีเอกสารขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน การจัดโครงสร้างองค์กรที่ดีและเหมาะสมย่อมทำให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้งานไม่ซ้ำซ้อน และสามารถปรับเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปได้ง่ายตามความจำเป็น

ด้านการอำนวยการหรือการชี้นำ พบว่า โรงงานตัวอย่างได้ดำเนินการกระบวนการประเมินความเสี่ยง โดยกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน และมีเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพเป็นหลักในการดำเนินการเกี่ยวกับความปลอดภัยในองค์กร กิจกรรมที่ได้ดำเนินการคือ มีการตรวจสอบความปลอดภัยในการทำงาน มีการสร้างกฎ ระเบียบ มีเอกสารชี้แจงอยู่ที่บอร์ด เช่น ในเรื่องของการตรวจเช็คอุปกรณ์ หน่วยงานจะดำเนินการตรวจเช็คอุปกรณ์ที่ละขั้นตอน หากใช้ไม่ได้ หรือไม่ผ่าน จะดำเนินการทำลายและเปลี่ยนใหม่ทันที สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักของระบบ มอก. 18001 : 2542 ที่สรุปได้ว่า องค์กรต้องจัดทำและปฏิบัติตามเอกสารขั้นตอนการดำเนินงาน สำหรับการจัดซื้อของ และการจัดจ้างในส่วนที่มีผลต่ออาชีวอนามัยและความปลอดภัย การควบคุมการปฏิบัติ องค์กรต้องจัดทำและปฏิบัติตามเอกสารขั้นตอนการดำเนินงาน ในการควบคุมการปฏิบัติงานของพนักงานในแต่ละกิจกรรม ซึ่งรวมถึง การใช้วัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมืออย่างปลอดภัย การจัดการให้มีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เหมาะสม การบำรุงรักษาเครื่องมือ เครื่องจักรและอุปกรณ์ รวมทั้งการเคลื่อนย้าย การจัดเก็บ การเก็บรักษา การส่งมอบ เป็นต้น

โรงงานตัวอย่างมีการควบคุมนิเทศงานความปลอดภัยเป็นภาพรวมของโรงงาน แต่ในฝ่ายต่าง ๆ ที่เล็กลงมา ยังไม่มีโครงสร้างหรือการปฏิบัติที่ชัดเจน มีการควบคุม นิเทศ ใช้วิธีการสอนงานโดยวิธีรุ่นพี่สอนรุ่นน้อง ต่อกันไปเป็นทอด ๆ ไม่มีแผนการพัฒนาบุคลากรที่ชัดเจน ซึ่งจะทำให้การตรวจสอบและการควบคุมกำกับงานได้ยากขึ้น รวมทั้งการประเมินผลการดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปอย่างไม่มีระบบ

ดังนั้นผู้บริหารควรพิจารณากำหนดด้านการจัดระบบโครงสร้างการปฏิบัติงานและมีการมอบอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น มีการสร้างกฎระเบียบและออกคำสั่ง พิจารณาใช้คนให้

เหมาะกับงานพร้อมกับมีแผนพัฒนาบุคลากรอย่างชัดเจน ควรเน้นด้านการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับพนักงานมากกว่านี้ เพื่อเป็นกลยุทธ์ทำให้พนักงานทุ่มเทแรงกายแรงใจให้แก่องค์กร เนื่องจากองค์กรจะก้าวหน้าและบรรลุเป้าหมายได้เพราะการร่วมมือร่วมใจในการทำงานของพนักงานนั่นเอง

ด้านการควบคุมติดตาม พบว่า โรงงานตัวอย่างมีการติดตามงานในภาพรวม มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบให้แต่ละคนที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการอย่างชัดเจน แต่พบว่า การติดตามยังไม่จริงจัง เน้นการดำเนินการให้ผ่านกระบวนการ ไม่ได้หวังผลสัมฤทธิ์ที่จะนำไปปรับปรุงทั้งระบบ ซึ่งสังเกตได้จาก การไม่มีแผนการดำเนินงานที่เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ใช้วิธีการพูดคุยกันเป็นหลัก ไม่มีการประชุมเพื่อหารือหรือถ่ายทอดเทคโนโลยี ใช้ระบบการสั่งการกับพนักงานโดยตรง เนื่องจากพนักงานส่วนใหญ่เป็นพนักงานประจำ ทำงานมานานมีประสบการณ์มาก สามารถปรับวิธีการทำงานได้รวดเร็ว สอดคล้องกับการวิจัยของมัทย์ พงษ์ถาวร (2543) ที่พบว่า คนงานที่มีประสบการณ์การทำงานมาก มีพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานดีกว่าคนงานที่ประสบการณ์น้อย และผู้บริหารก็มุ่งเน้นการดำเนินงานให้ผ่านมาตรฐานของกฎหมายต่าง ๆ มากกว่าที่จะมุ่งพัฒนาบุคลากรและระบบความปลอดภัยที่ยั่งยืน

ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญและจริงจังในการควบคุมติดตามประเมินผลให้เป็นไปตามนโยบาย ร่วมกันกำหนดมาตรการและกิจกรรมหลักด้านความปลอดภัยให้เด่นชัด ติดตามประเมินผลงานตามช่วงเวลาที่กำหนดสม่ำเสมอเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดหรือไม่ สิ่งสำคัญที่ต้องควบคุมติดตามได้แก่ปริมาณงาน คุณภาพของงาน ระยะเวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน การควบคุมติดตามมีความสำคัญคือทำให้สามารถตรวจสอบการดำเนินการว่าเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ หากทราบดีว่าเมื่อพบข้อบกพร่อง ทำให้ทราบว่างานก้าวหน้าไปเพียงใด ได้ผลตามมาตรฐานที่กำหนด วิธีปฏิบัติงานที่ทำอยู่ดีที่สุดในและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่วางไว้เป็นอย่างดี

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เพื่อศึกษากระบวนการบริหารความปลอดภัยในองค์กรตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม 18001 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือบุคลากรในโรงงานตัวอย่างซึ่งได้แก่ ผู้บริหารระดับสูง เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับบริหาร เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ และเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน จำนวนทั้งสิ้น 14 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการทบทวนเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก ในระหว่าง 15 มกราคม 2551 ถึงวันที่ 15 มีนาคม 2551 รวมระยะเวลา 2 เดือน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านความปลอดภัย สามารถแบ่งได้ 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูง ระดับกลางและระดับต้น ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และมีประสบการณ์ในการทำงานในโรงงานตัวอย่างประมาณคนละ 23 ปี

เมื่อพิจารณาด้านกระบวนการบริหารความปลอดภัยของโรงงานตัวอย่าง พบว่า มีโครงสร้างการบริหารเป็นระดับที่ชัดเจน ดังมี ระดับฝ่าย (Department) แผนก (Division) ส่วน (Section) หน่วย (Unit) ตามลำดับโดยมีหน่วยที่ดูแลความปลอดภัยและอาชีวอนามัยอยู่ในระดับ Division กระบวนการบริหารความปลอดภัยของโรงงานตัวอย่าง เน้นที่การมีนโยบายความปลอดภัย มีทีมบุคลากรด้านความปลอดภัย มีกฎระเบียบ มีการตรวจสอบความปลอดภัย มีการควบคุมสภาพแวดล้อมในการทำงาน กำหนดให้มีหน่วยงานปฏิบัติและมีวิธีดำเนินงานเพื่อลดหรือจัดสภาพที่เสี่ยงต่อความไม่ปลอดภัยและโรคจากการทำงาน รวมทั้งพัฒนาศักยภาพพนักงานโดยการจัดอบรมให้ความรู้แก่พนักงานทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร

ด้านการวางแผน พบว่าองค์กรมีการวางแผนความปลอดภัยแต่เน้นในประเด็นหลัก ๆ ซึ่งยังไม่ครอบคลุมในประเด็นย่อย ๆ และไม่มีการผสมผสานการดำเนินการเรื่องความปลอดภัยเข้าไปในกิจกรรมต่าง ๆ ใช้วิธีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน เพื่อให้เป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายและระบบ ISO (International Organization for Standardization) มีการทบทวนสถานการณ์ด้านความเสี่ยงต่าง ๆ อย่างเป็นระบบโดยเผื่อระวังใน 3 ประเด็น คือ (1) สิ่งแวดล้อมในการทำงาน (2) สภาพการทำงาน (3) พนักงาน โดยประเมินความเสี่ยงจากความถี่และโอกาสในการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานนอกจากนี้มีการทบทวนนโยบายถึงความเหมาะสมโดยพิจารณาว่า ควรจะมีการเพิ่มเติม แก้ไข ปรับปรุง หรือยกเลิกหรือไม่เพื่อให้เหมาะสมกับองค์กร เวลา และงานที่เกิดขึ้น แต่ไม่สม่ำเสมอ มีการทบทวนข้อกำหนดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

ด้านการจัดองค์กร พบว่าโรงงานตัวอย่างให้ความสำคัญในการบริหารความปลอดภัยแต่ไม่จริงจัง ซึ่งรู้ได้จากมีโครงสร้างการบริหารเป็นระดับที่ชัดเจนในระดับโรงงาน แต่ในแผนกต่าง ๆ ที่เล็กลงมา ยังไม่มีโครงสร้างหรือการปฏิบัติที่ชัดเจน ไม่มีเอกสารขั้นตอนการดำเนินงาน มีเพียงการสอนโดยตรงจากหัวหน้างานไปยังพนักงานเท่านั้น การพัฒนาบุคลากร มีการจัดอบรมประจำปี บุคลากรที่มาอบรมไม่ครอบคลุมพนักงานทุกคน มีเพียงตัวแทนบางส่วนไม่มีการหมุนเวียนเพราะผู้ที่มาอบรมเป็นพนักงานที่เป็นตัวแทนในทีมที่ได้ตั้งขึ้นมาเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมาย ไม่มีแผนการถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อขยายผลต่อ ส่วนใหญ่ใช้วิธีการพูดคุยต่อ ๆ กันไปแบบไม่เป็นทางการ

ด้านการอำนวยการหรือการชี้แนะ

โรงงานตัวอย่างมีการเขียนขั้นตอนการปฏิบัติเรื่องความเสี่ยงไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้ได้รับการยืนยันและผ่านคณะกรรมการตรวจสอบมาตรฐานแต่ยังไม่มีการนำไปสู่การปฏิบัติตามที่เป็นรูปธรรม โรงงานตัวอย่างมีการควบคุมนิเทศงานความปลอดภัยเป็นภาพรวม แต่ในแผนกต่าง ๆ ที่เล็กลงมา ยังไม่มีโครงสร้างหรือการปฏิบัติที่ชัดเจน การจูงใจพนักงานด้านความปลอดภัยยังไม่ค่อยได้ดำเนินการมากนัก มีเพียงแรงจูงใจด้านความก้าวหน้าในสายงาน และรายได้ เท่านั้นที่เป็นรูปธรรม

ด้านการควบคุมติดตาม

มีการดำเนินการด้านความปลอดภัยอย่างจริงจังในหน่วยงานที่มีความเสี่ยง แต่พนักงานให้ความสำคัญต่อเรื่องรายได้ สวัสดิการ ความสะดวกสบาย มากกว่าเรื่องความปลอดภัยใน

การทำงาน โรงงานตัวอย่างมีการติดตามตรวจสอบและวัดผลการปฏิบัติโดยเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ เป็นผู้รวบรวมข้อมูลสถิติการเกิดอุบัติเหตุจากแต่ละฝ่าย คณะกรรมการด้านความปลอดภัยทำรายงานเสนอผู้จัดการเป็นรายงานประจำเดือน มีการตรวจสอบประวัติการเกิดอุบัติเหตุโดยเจ้าหน้าที่ความปลอดภัย เสนอต่อผู้บริหารตามลำดับขั้น นอกจากนั้นยังต้องรายงานไปยังหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานประกันสังคม หากพบปัญหา ความผิดพลาดหรือข้อร้องเรียน โรงงานตัวอย่างจะรีบแก้ไขทันที

โรงงานตัวอย่างกำหนดแผนงานในเชิงป้องกันเป็นประเด็นหลัก ๆ เช่น การป้องกันอัคคีภัย และอันตรายจากสารเคมี กิจกรรมที่ทำคือ การซ้อมป้องกันการเกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ มีการอบรมพนักงานเป็นครั้งคราว เป็นต้น

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัย มีข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ผู้บริหารระดับสูงควรให้ความสำคัญต่อการบริหารความปลอดภัยอย่างจริงจัง โดยเป็นผู้นำ ให้การสนับสนุน และติดตามผลการดำเนินงานด้านความปลอดภัย การวางแผนด้านความปลอดภัย ควรผสมผสานเข้าไปในกิจกรรมต่าง ๆ ควรปรับโครงสร้างการบริหารความปลอดภัยโดยให้มีผู้รับผิดชอบงานด้านความปลอดภัยแทรกอยู่ในทุกฝ่าย และมีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานด้านความปลอดภัยเป็นลายลักษณ์อักษรเสนอผู้บริหารระดับสูงขึ้นไปรับทราบตามระยะเวลาที่กำหนด ควรจัดทำแผนงานด้านความปลอดภัย เป็นแผนระยะยาว 3 – 5 ปี และจัดทำแผนปฏิบัติการเรื่องความปลอดภัยในทุกฝ่ายเป็นแผนประจำปี
2. ผู้บริหารระดับกลางควรต้องเพิ่มบทบาทที่จะให้บุคลากรในฝ่ายของตนปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ เอกสารขั้นตอนการดำเนินงาน เอกสารวิธีการปฏิบัติงานด้วยการติดตามผลการดำเนินงาน ตรวจเยี่ยมสถานที่ทำงานและการปฏิบัติงานของพนักงานอย่างสม่ำเสมอ
3. ผู้บริหารระดับต้นเป็นบุคคลที่มีความสำคัญมากทั้งในงานการผลิตและความปลอดภัยเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับคนงานมากที่สุดและอยู่ในสถานที่ทำงาน(จุดที่ทำงาน)ตลอดเวลา ควรเพิ่มพูนความรู้ด้านการควบคุมดูแลการทำงานของพนักงานให้เป็นไปตามกฎความปลอดภัยอย่างทั่วถึง สม่ำเสมอและเป็นตัวอย่างที่ดี ด้านความปลอดภัยเพื่อให้พนักงานยึดเป็นแบบปฏิบัติ นอกจากนี้ควรต้องพยายามเพิ่มพูนความรู้และติดตามข่าวสารเกี่ยวกับงานด้านความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง
4. โรงงานตัวอย่างควรคำนึงถึงการสร้างความร่วมมือในกิจกรรมด้านความปลอดภัยของพนักงานให้ครอบคลุมทุกระดับ ต้องร่วมกันวิเคราะห์ที่สนะคดีและความร่วมมือในกิจกรรมของ

พนักงานทุกระดับ วิเคราะห์ความจำเป็นในการจัดกิจกรรมด้านความปลอดภัย และควรพัฒนาวิธีการสื่อสารเพื่อส่งเสริมด้านความปลอดภัย แก้ปัญหาการสื่อสารที่ไม่ครอบคลุมและร่วมกันพิจารณากำหนดเนื้อหาของนโยบายด้านความปลอดภัยที่จะทำให้เกิดความร่วมมืออันดีระหว่างฝ่ายบริหารและพนักงาน

5. โรงงานตัวอย่างควรเน้นให้ความสำคัญในด้านการพัฒนาองค์ความรู้แก่พนักงานในเรื่องความปลอดภัยมากขึ้น เนื่องจากพนักงานได้รับการอบรมเรื่องความปลอดภัยเพียงบางกลุ่ม ใช้วิธีการสอนโดยตรงจากหัวหน้างานไปยังพนักงาน พนักงานให้ความสำคัญกับรายได้ สวัสดิการ ความสะดวกสบาย มากกว่าเรื่องความปลอดภัยในการทำงาน ควรจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรประจำปี เพื่อให้ความรู้ด้านความปลอดภัยที่ถูกต้องกับพนักงาน นอกจากนั้นควรมีการหมุนเวียนให้บุคลากรทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการบริหารความปลอดภัยในโรงงานขนาดต่าง ๆ
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของพนักงานระหว่างโรงงานที่เน้นการดำเนินการเรื่องความปลอดภัยและโรงงานที่ไม่ได้เน้นดำเนินการเรื่องความปลอดภัยโดยเฉพาะด้านสุขภาพ

การบริหารความปลอดภัยในโรงงานตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม 18001 (FACTORY SAFETY MANAGEMENT BASE ON THAI INDUSTRIAL STANDARDS 18001)

ร้อยเอกหญิงจินดาพลอย ต่างใจ 4736610 PHPH/M

วท.ม.(สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกบริหารสาธารณสุข

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ปิยธิดา ตรีเดช ศ.ด., วรเดือน ปั่นดี ศ.ด., กฤษณา ศิริวิบูลยกิจ ศ.ด.

บทสรุปแบบสมบูรณ์

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเป็นโลกแห่งความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่ต้องการกำลังการผลิตสูงเพื่อให้ทันต่อความต้องการทางตลาดและเพิ่มผลกำไร ปัญหาที่ตามมาคืออุบัติเหตุ ไม่ว่าประเทศใดในโลกก็ได้รับผลกระทบและความเสียหายจากอุบัติเหตุเช่นเดียวกัน ซึ่งอุบัติเหตุเป็นสาเหตุใหญ่ของความสูญเสียในทุกประเทศ การบริหารความปลอดภัยจำเป็นที่จะต้องเริ่มต้นเพื่อลดความสูญเสียดังกล่าวการได้รับความเห็นชอบและสนับสนุนจากฝ่ายบริหารอย่างจริงจังของภาครัฐ รัฐบาลเล็งเห็นความสำคัญดังกล่าวจึงได้ออกกฎหมายบังคับให้อุตสาหกรรม ต้องมีระบบการบริหารความปลอดภัยให้เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ เพื่อลดความสูญเสียที่ไม่สามารถที่จะประเมินค่าได้ทั้งทางด้านทรัพย์สิน และชีวิต ที่เกิดขึ้นจากความประมาท หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์

ประเทศไทยได้เห็นความสำคัญต่อปัญหาเรื่องความปลอดภัยในโรงงานมานานแล้ว และมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาตลอด และถึงแม้ว่าจะมีหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องคอยกำกับควบคุมดูแลปัญหาการได้รับบาดเจ็บหรือประสบอันตรายจากการประกอบอาชีพ แต่ก็ยังปรากฏว่าจำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บมีจำนวนขยับสูงขึ้นเป็นลำดับ การประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน ปี 2548 ของประเทศไทยทั่วประเทศ พบว่าตาย 1,444 ทูพพลภาพ 19 สูญเสียอวัยวะบางส่วน 3,425 หายงานเกินสามวัน 53,641 หายงานน้อยกว่าสามวัน 155,706 รวมทั้งหมด 214,235 ราย (www.sso.go.th/knowledge/link/48n/sta.html)

ซึ่งจากการศึกษาเรื่องความปลอดภัยในโรงงานพบว่าความเสียหายที่เกิดจากอุบัติเหตุ ร้อยละ 20 เป็นเรื่องที่สามารถควบคุมได้โดยการปฏิบัติงาน และอีกร้อยละ 80 สามารถควบคุมได้ โดยการบริหารจัดการ ทำให้เกิดแนวความคิดเกี่ยวกับการควบคุมอุบัติเหตุจากการทำกับดูแล ผู้ปฏิบัติงานไปเป็นการบริหารจัดการความปลอดภัยแทน โดยมีการพัฒนาจากรูปแบบการบริหารงานแบบเดิมมาเป็นการบริหารงานความปลอดภัยสมัยใหม่ซึ่งเน้นระบบมาตรฐานและความปลอดภัยในการสูญเสียอย่างเป็นระบบ มีเป้าหมายชัดเจน มีมาตรฐานในการปฏิบัติงาน และมีระบบการประเมินที่เชื่อถือได้ โดยรูปแบบการบริหารความปลอดภัยสมัยใหม่นั้นมีจุดเด่นอยู่ที่ผู้บริหาร ถ้าผู้บริหารมีความเข้าใจงานความปลอดภัยอย่างลึกซึ้ง จึงจะทำให้การบริหารงานความปลอดภัย ประสบผลสำเร็จ เพราะรูปแบบการบริหารงานสมัยใหม่ ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสูง ถ้าองค์กรใด หรือหน่วยงานใดมีผู้บริหารที่มีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ และมีความสามารถในการวางแผน บริหารจัดการ มีความเป็นผู้นำ สามารถกำกับดูแล โดยเข้าใจจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของการควบคุม และหาแนวทางป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น โดยหาปัญหาความสูญเสีย จำแนก จัดลำดับ ความสำคัญ ประเมินความเสี่ยงของงานและ โอกาส ความถี่ของการเกิดอุบัติเหตุ การจัดการทำ แผนงานอย่างรัดกุมเพื่อควบคุมความสูญเสียและลดโอกาสเสี่ยง นอกจากการจัดกิจกรรมเพื่อ ควบคุมความสูญเสีย การฝึกอบรม การเตรียมการเพื่อลดความสูญเสีย กิจกรรมหลังเกิดความ สูญเสีย การกำหนดมาตรฐาน การตรวจสอบการทำงาน การประเมินผลการดำเนินงาน ผู้บริหาร ต้องสร้างขวัญและกำลังใจ ความใส่ใจให้คำแนะนำช่วยเหลือ อย่างสม่ำเสมอ การสร้างแรงจูงใจ การมีส่วนร่วม การผสมผสาน เข้าใจซึ่งกันและกัน ย่อมจะทำให้งานควบคุมอุบัติเหตุและการ ส่งเสริมความปลอดภัยในโรงงานประสบผลสำเร็จสูงตามไปด้วย (มนัส ยอดคำ, 2548: 36)

ประเทศไทยโดยสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม(สมอ.) กระทรวง อุตสาหกรรม ได้ประกาศใช้ มอก.18001:2542 มีเป้าหมายเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการ จัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยขององค์กรอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงข้อกำหนดตามกฎหมายที่ เกี่ยวข้องและความรับผิดชอบของผู้บริหารต่อลูกจ้างและผู้เกี่ยวข้องในด้านอาชีวอนามัยและความ ปลอดภัย สามารถนำมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาให้การรับรองระบบการจัดการอาชีวอนามัยและ ความปลอดภัยแก่องค์กรที่นำระบบการจัดการตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนี้ไปใช้ (วิฑูรย์ สิมะโชคดี และวีระพงษ์ เกลิมจิระรัตน์, 2550:258)

ปัจจัยที่จะทำให้การดำเนินนโยบายการบริหารความปลอดภัยในองค์กรตามมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม 18001 ประสบความสำเร็จได้แก่ความมุ่งมั่นของผู้บริหาร ความร่วมมือของ บุคลากรในองค์กร ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ซึ่งความมุ่งมั่นของผู้บริหารเช่นความเข้าใจ นโยบายการบริหารความปลอดภัยและสามารถถ่ายทอดไปยังบุคลากรในองค์กรได้อย่างชัดเจน การ

มีทัศนคติที่ดีต่อการบริหารความปลอดภัย ความมีศักยภาพในการกระตุ้น จูงใจ ใ้บุคลากรเกิดความรู้ ความเข้าใจ และเกิดทัศนคติที่ดีต่อการบริหารความปลอดภัย โดยการสื่อสารภายในองค์กร การประชาสัมพันธ์ การจัดฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การสนับสนุนทรัพยากรในการบริหารจัดการงบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ ใ้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ การสร้างขวัญกำลังใจใ้เกิดแก่บุคลากรทั้งองค์กร ขณะที่ความร่วมมือของบุคลากรในองค์กร ใ้แก่บุคลากรเข้าใจบทบาทหน้าที่ และปฏิบัติงานตามขั้นตอนการดำเนินงาน บุคลากรเข้าใจกระบวนการบริหารความปลอดภัย บุคลากรมีส่วนร่วมในการเสนอแนะแสดงความคิดเห็น เพื่อปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่อง ส่วนเรื่องประสิทธิภาพการบริหารจัดการ การวางแผนต้องมีทักษะด้านการวางแผนดำเนินงาน โดยกำหนดโครงสร้างงาน ขอบข่าย ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาแล้วเสร็จใ้ได้อย่างชัดเจน มีความเข้าใจต่อระบบการบริหารความปลอดภัยเป็นอย่างดีพร้อมที่จะใ้คำแนะนำแก้ปัญหาใ้ได้ทุกจุด สามารถมองภาพรวมทั้งกระบวนการและวางแผนแก้ปัญหาล่วงหน้าใ้ได้อย่างเหมาะสม การจัดองค์กรมีทักษะในการกำหนดผู้รับผิดชอบใ้ได้อย่างเหมาะสม การนำมีศิลปะในการกระตุ้น จูงใจสื่อสาร ประสานงาน เพื่อใ้เกิดความเข้าใจที่ดี นำมาซึ่งการมีส่วนร่วมในกิจกรรม การประเมินผล มีเทคนิคในการติดตาม ควบคุม ทำการประเมินและรายงานผลเป็นระยะต่อที่ประชุมและประชาสัมพันธ์ไปยังบุคลากรในองค์กร (คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2541: 3-5)

โรงงานผลิตไอศกรีมเป็นโรงงานในหน่วยการผลิต ที่มีโอกาสเกิดความเสี่ยงในเรื่องการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานและปัญหาสุขภาพในการทำงานใ้เช่นเดียวกัน สำหรับโรงงานนี้พบว่ามื่อัตราความรุนแรงจากอุบัติเหตุ คิดเป็นร้อยละ 19.68 และ 43.87 ในปี 2547 และ 2548 ตามลำดับ มื่อัตราความถี่ในการเจ็บป่วย ร้อยละ 37.96 และ 66.00 ในปี 2547 และ 2548 ตามลำดับ โดยโรงงานมีแนวทางการป้องกันแบบเดิมมีแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องปัญหาสุขภาพในการทำงานด้านความปลอดภัยเป็นเรื่องค่าใ้จ่าย เมื่อเกิดเหตุจึงแก้ไข มีความเสียหายก็มุ่งไปที่การทดแทนบาดเจ็บและทรัพย์สินที่เสียหาย มีการประเมินผลโดยดูจากสถิติของอุบัติเหตุ รวมถึงมอบความรับผิดชอบใ้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ผู้วิจัยในฐานะสมาชิกขององค์กรมีความสนใจที่จะศึกษาถึงกระบวนการบริหารความปลอดภัยในองค์กรเพื่อใ้เป็นแนวทางในการลดปัญหาการได้รับบาดเจ็บหรือประสบอันตรายจากการทำงาน จากการทำงาน การควบคุมอุบัติเหตุและวางแผนป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในด้านต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนและนำแผนการบริหารงานด้านความปลอดภัยในการทำงานเพื่อใ้กับหน่วยงานใ้ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษากระบวนการบริหารความปลอดภัยในโรงงานตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม 18001

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษากระบวนการบริหารความปลอดภัยในโรงงานตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม 18001 ซึ่งเป็นโรงงานผลิตไอศกรีมแห่งหนึ่งในเขตจังหวัดปทุมธานีเท่านั้น

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเรื่อง “กระบวนการบริหารความปลอดภัยในโรงงานตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม 18001” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสาร โดยรวบรวมข้อมูลจากบันทึกเอกสารและข้อมูลด้านความปลอดภัยของโรงงานและแนวความคิด ทฤษฎี จากเอกสารต่างๆ และผลงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐาน และเป็นแนวทางในการวิจัย โดยแบ่งเป็นสาระต่าง ๆ ดังนี้

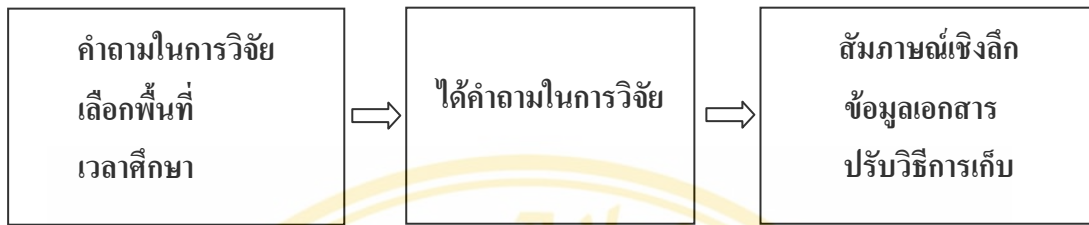
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปขององค์กรและโครงสร้างองค์กร

ส่วนที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร

ส่วนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารความปลอดภัยในองค์กร

ส่วนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

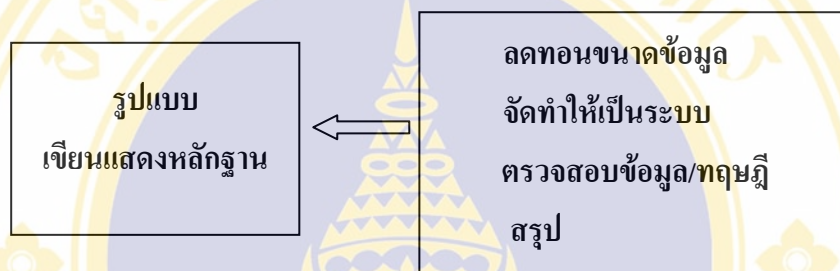
ขั้นตอนการทำวิจัย

การวางแผน

สมมติฐานในการทำงาน

การเก็บข้อมูล

การเขียน

การวิเคราะห์แปลผล

วิธีการศึกษาวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เพื่อศึกษากระบวนการบริหารความปลอดภัยในองค์กรตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม 18001 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นผู้บริหาร จำนวนทั้งสิ้น 14 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและเครื่องบันทึกเทป ประกอบด้วยข้อมูล 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ในเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการบริหารความปลอดภัยในโรงงานตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม 18001 ร่วมกับการศึกษาวิจัยโดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลด้านความปลอดภัยของโรงงานตัวอย่างและตำราต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทฤษฎี แนวคิดและผลงานที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในโรงงาน ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านความปลอดภัยซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูง ระดับกลางและระดับต้น ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และมีประสบการณ์ในการทำงานในโรงงานตัวอย่างประมาณคนละ 23 ปี

เมื่อพิจารณาด้านกระบวนการบริหารความปลอดภัยของโรงงานตัวอย่าง พบว่า มีโครงสร้างการบริหารเป็นระดับที่ชัดเจน ดังมีระดับฝ่าย (Department) แผนก (Division) ส่วน (Section) หน่วย (Unit) ตามลำดับโดยมีหน่วยที่ดูแลความปลอดภัยและอาชีวอนามัยอยู่ในระดับแผนก (Division) โรงงานตัวอย่างมีนโยบายความปลอดภัย มีทีมบุคลากรด้านความปลอดภัย มีกฎระเบียบ มีการตรวจสอบความปลอดภัย มีการควบคุมสภาพแวดล้อมในการทำงาน กำหนดให้มีหน่วยงานปฏิบัติและมีวิธีดำเนินงานเพื่อลดหรือขจัดสภาพที่เสี่ยงต่อความไม่ปลอดภัยและโรคจากการทำงาน รวมทั้งพัฒนาศักยภาพพนักงานโดยการจัดอบรมให้ความรู้แก่พนักงานทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร

ด้านการวางแผน พบว่าการวางแผนความปลอดภัยเน้นเพียงประเด็นหลัก ๆ ไม่มีการผสมผสานการดำเนินการเรื่องความปลอดภัยเข้าไปในกิจกรรมต่าง ๆ ใช้วิธีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายและระบบ ISO มีการทบทวนสถานการณ์ด้านความเสี่ยงต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ โดยเฝ้าระวังใน 3 ประเด็น คือ (1) สิ่งแวดล้อมในการทำงาน (2) สภาพการทำงาน (3) พนักงาน การประเมินความเสี่ยงจากความถี่และโอกาสในการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน การทบทวนนโยบายด้านความเหมาะสมต่อองค์กร เวลาและงาน กระทำไม่สม่ำเสมอ มีการทบทวนข้อกำหนดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอาชีวอนามัยและความปลอดภัยปีละครั้ง

ด้านการจัดองค์กร พบว่าโรงงานตัวอย่างไม่ให้ความสำคัญในการบริหารความปลอดภัยอย่างจริงจัง ซึ่งได้จากการมีโครงสร้างการบริหารเป็นระดับที่ชัดเจน แต่ในฝ่ายต่าง ๆ ที่เล็กลงมายังไม่ชัดเจน ขั้นตอนการปฏิบัติงานไม่มีเอกสารชัดเจน มีเพียงการสอนโดยตรงจากหัวหน้างานไปยังพนักงานเท่านั้น การพัฒนาบุคลากรมีการจัดอบรมประจำปี บุคลากรที่มาอบรมมีเพียงตัวแทนพนักงานและตัวแทนจากทีมเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยตามประกาศแต่งตั้งขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมาย การถ่ายทอดองค์ความรู้ส่วนใหญ่ใช้วิธีการพูดคุยต่อ ๆ กันไปแบบไม่เป็นทางการ

ด้านการอำนวยการหรือการชี้แนะ พบว่าโรงงานตัวอย่างมีการเขียนขั้นตอนการปฏิบัติเรื่องความเสี่ยงไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้ได้รับการยืนยันและผ่านคณะกรรมการตรวจสอบมาตรฐาน แต่ยังไม่มีการนำไปสู่การปฏิบัติตามที่เป็นรูปธรรม การควบคุมนิเทศงานความปลอดภัยเป็น

ภาพรวมในองค์กรแต่ในฝ่ายที่เล็กลงมาไม่มีการปฏิบัติที่ชัดเจน ไม่ให้ความสำคัญด้านการจูงใจแก่พนักงานด้านความปลอดภัย มีเพียงแรงจูงใจด้านความก้าวหน้าในสายงานและรายได้เท่านั้น

ด้านการควบคุมติดตาม พบว่าการดำเนินการด้านความปลอดภัยกระทำอย่างจริงจังในหน่วยงานที่มีความเสี่ยง แต่พนักงานยังขาดจิตสำนึกเรื่องความปลอดภัยในการทำงาน โดยให้ความสำคัญต่อเรื่องรายได้ สวัสดิการ ความสะดวกสบายมากกว่า ด้านการควบคุมติดตามการปฏิบัติกระทำโดยเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพซึ่งเป็นผู้รวบรวมข้อมูลสถิติการเกิดอุบัติเหตุจากแต่ละฝ่ายร่วมกับคณะกรรมการด้านความปลอดภัย จัดทำรายงานเสนอผู้จัดการประจำเดือน เมื่อเกิดอุบัติเหตุในแต่ละครั้งเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยจะตามไปตรวจสอบประวัติการเกิดอุบัติเหตุเพื่อนำเสนอต่อผู้บริหารตามลำดับขั้นและรายงานไปยังหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องด้านการกำหนดแผนงานในเชิงป้องกันมีเพียงประเด็นสำคัญหลัก เช่น การป้องกันอัคคีภัย และอันตรายจากสารเคมี กิจกรรมที่ทำคือการซ้อมป้องกันการเกิดอัคคีภัยและการอบรมพนักงานเป็นครั้งคราว

การอภิปรายผลและข้อสรุป

โรงงานตัวอย่าง เป็นโรงงานขนาดใหญ่ มีกระบวนการบริหารความปลอดภัยในองค์กร ซึ่งประกอบไปด้วยนโยบายความปลอดภัย มีการแต่งตั้งคณะกรรมการความปลอดภัยและเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน มีกฎระเบียบ มีการตรวจสอบความปลอดภัย มีการควบคุมสภาพแวดล้อมในการทำงาน โดยกำหนดให้มีหน่วยงานปฏิบัติและดำเนินงานเพื่อลดหรือขจัดสภาพที่เสี่ยงต่อความไม่ปลอดภัย การพัฒนาศักยภาพพนักงานกระทำโดยจัดอบรมให้ความรู้แก่พนักงานทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร สอดคล้องกับคำกล่าวของณัฐวัตร มนต์เทวี (2541: 55) ที่กล่าวไว้ว่า การบริหารความปลอดภัย หมายถึง การควบคุมสภาพแวดล้อมในการทำงาน กำหนดให้มีหน่วยงานปฏิบัติและมีวิธีดำเนินงาน เพื่อลดหรือขจัดสภาพที่เสี่ยงต่อความไม่ปลอดภัย และโรคจากการทำงาน โดยระดมความรู้จากภายในและภายนอก และมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้ทุกแผนกหรือทุกหน่วยงาน ทุกระดับชั้นได้ยึดถือปฏิบัติและสอดคล้องกับการศึกษาของจุฑาวัช อินทรสุขศรี และคณะ (2540) ที่พบว่าสถานประกอบการให้ความสำคัญต่อการจัดให้มีคณะกรรมการความปลอดภัย ในสถานประกอบการ แต่การจัดให้มีคณะทำงานด้านความปลอดภัยในโรงงานตัวอย่างพบว่าผู้ทำงานเป็นหลักด้านความปลอดภัยมีเพียงเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพเท่านั้น

ดังนั้นควรที่ฝ่ายบริหารต้องมีความเข้าใจงานด้านความปลอดภัย ต้องมีความรับผิดชอบ เป็นผู้นำ ในงานด้านความปลอดภัย ต้องแสดงออกถึงเจตนารมณ์และความมุ่งมั่นที่จะให้การสนับสนุนงานด้านความปลอดภัยอย่างจริงจัง เพื่อเป็นแนวทางที่ทุกคนในองค์กรต้องปฏิบัติตามและทำให้เกิดความร่วมมือในพนักงานทุกระดับโดยไม่มอบภาระให้กับฝ่ายเดียว เพื่อให้นโยบายด้านความปลอดภัยเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

ด้านการวางแผนงาน พบว่า โรงงานตัวอย่าง มีกระบวนการด้านการวางแผนโดยใช้การประเมินความเสี่ยงและจัดทำเป็นคู่มือการปฏิบัติงานโดยให้สอดคล้องกับกฎหมายและสอดคล้องกับระบบ มอก. 18001 : 2542 ที่สรุปได้ว่าการประเมินความเสี่ยง เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนา และดำเนินการวางแผน องค์กรต้องจัดทำและปฏิบัติตามเอกสารขั้นตอนการดำเนินงาน ในการชี้บ่งอันตราย และการประมาณระดับความเสี่ยงทุกกิจกรรม และสภาพแวดล้อมในการทำงานของพนักงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการกำหนดมาตรการควบคุมความเสี่ยงตามกฎหมายและข้อกำหนดอื่น ๆ องค์กรต้องจัดทำและปฏิบัติตามเอกสารขั้นตอนการดำเนินงานในการชี้บ่งและติดตาม (วิฑูรย์ สิมะโชคดี และวีระพงษ์ เกลิมจิระรัตน์, 2550:458)

แต่โรงงานตัวอย่างพบว่าการกำหนดนโยบายความปลอดภัยไม่ครอบคลุมทุกกิจกรรม ให้ความสำคัญบางประเด็น เช่น อัคคีภัย สารเคมี เป็นต้น การตรวจความปลอดภัยยังไม่เป็นระบบมีเพียงการตรวจเช็คตัวป้องกันสำหรับอุปกรณ์ประเภทเครื่องจักรเพื่อลดอุบัติเหตุในการทำงาน แต่และไม่มีข้อมูลสนับสนุนว่ามีการผสมผสานการดำเนินการเรื่องความปลอดภัยเข้าไปในทุกกิจกรรม ซึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่าพนักงานบางคนไม่ทราบว่ามาตรการความปลอดภัยแสดงว่ามีการปฏิบัติไม่จริงจัง และมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพรับผิดชอบ อาจกล่าวได้ว่าพนักงานไม่มีความตระหนักหรือเกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน ไม่สอดคล้องกับ ฉฐุวัตร มนต์เทวี (2541: 55) ที่กล่าวว่าจัดการหรือการบริหารงานในสถานประกอบการ ไม่ว่าอุตสาหกรรมประเภทใด เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ต้องเน้นงานด้านความปลอดภัยเป็นเรื่องที่สำคัญเท่าเทียมกับงานหลักด้านอื่น ๆ จะต้องปฏิบัติควบคู่กันไปหรือผสมผสานลงในงานทุกขั้นตอนอย่างผสมผสานจนไม่สามารถแยกออกจากกันได้โดยยึดหลักว่างานด้านการบริหารความปลอดภัยเป็นงานของพนักงานทุกระดับและทุกคน ที่จะต้องรับผิดชอบร่วมกัน และเป็นงานที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด

ดังนั้นผู้บริหารจึงควรถือว่างานด้านความปลอดภัยเป็นเรื่องที่สำคัญเท่าเทียมกับงานหลักด้านอื่น ๆ การวางแผนควรมีการคิดหรือเตรียมการล่วงหน้าว่าจะทำอะไรบ้างในอนาคต กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการและทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินงาน โดยคำนึงถึงนโยบายขององค์กรและนโยบายความปลอดภัยให้มีความสอดคล้องกันเป็นหลัก ผลที่ได้จากการวางแผนที่

ดีคือได้แผนการทำงานที่แน่นอน ชัดเจน ลดความเสี่ยงการซ้ำซ้อนของงานและสามารถนำไปใช้ได้เหมาะสม

ด้านการจัดองค์กร พบว่า โรงงานตัวอย่างให้ความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารความปลอดภัยในระดับหนึ่ง ซึ่งได้จากการจัดโครงสร้างการบริหารเป็นระดับที่ชัดเจนโดยหน่วยดูแลความปลอดภัยและอาชีวอนามัยอยู่ในระดับแผนก (Division) แต่ละฝ่ายจะมีคณะทำงานดำเนินการตรวจเรียกว่าเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน (Safety adviser) และแบ่งงานกันทำ ซึ่งสอดคล้องกับ ฌ็วว์ตร มนต์เทวัณ (2541: 55) ที่กล่าวว่าการจัดองค์กรเป็นการจัดแบ่งส่วนงาน ต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน เช่น การจัดแบ่งงานเป็นฝ่าย ส่วน กอง หรือแผนก โดยอาศัยปริมาณงาน คุณภาพงาน หรือจัดตามลักษณะของงานเฉพาะอย่างก็ได้ นอกจากนี้อาจพิจารณาในแง่ของการควบคุม หรืออาจพิจารณาในแง่ของหน่วยงานและความรับผิดชอบ เช่น หน่วยงานหลักหรือสายงานบังคับบัญชา และหน่วยงานที่ปรึกษา หรือสายงานช่วยทั้งนี้ต้องมีการร่วมมือทั้งในด้านแนวนอนและแนวตั้งของหน่วยงานอย่างเหมาะสม และโรงงานได้จัดให้มีเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับบริหารมี 1 คน ระดับวิชาชีพมี 1 คน ระดับหัวหน้างานมี 8 คน ซึ่งเป็นไปตามกฎกระทรวง กำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2549 แต่โรงงานตัวอย่างไม่ได้ให้ความสำคัญในด้านเอกสารขั้นตอนการดำเนินงาน มีเพียงการสอนโดยตรงจากหัวหน้างานไปยังพนักงานเท่านั้น การตรวจสอบความปลอดภัยในการทำงานออกฤทธิ์เบี่ยงต่างๆ มีเอกสารชี้แจงปิดที่ป้ายประกาศ ยังไม่มีโครงสร้างหรือการปฏิบัติที่ชัดเจนในฝ่ายต่าง ๆ ที่เล็กลงมา เช่น ฝ่ายผลิตไม่มีในส่วนของการควบคุมนิเทศงาน มีเพียงคณะทำงานดำเนินการตรวจสอบ ที่ได้รับมอบหมายเป็นเรื่องเฉพาะเท่านั้น สอดคล้องกับการวิจัยของจุฑาพนิต กลิ่นเฟื่อง (2534) ที่พบว่า สถานประกอบการให้ความสำคัญในเรื่อง การจัดองค์กรประกอบความปลอดภัย การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องและการสนับสนุนของผู้บริหาร จัดอยู่ในเกณฑ์ต่ำ

ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญการจัดระเบียบองค์กรมากขึ้น โดยร่วมกันวิเคราะห์ปรับปรุงการจัดหน่วยงานให้เหมาะสมกับความสัมพันธ์ของงานภายในองค์กรและให้ความสำคัญในหน่วยที่เล็กลงมา รวมทั้งควรกำหนดให้มีเอกสารขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน การจัดโครงสร้างองค์กรที่ดีและเหมาะสมย่อมทำให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้งานไม่ซ้ำซ้อน และสามารถปรับเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปได้ง่ายตามความจำเป็น

ด้านการอำนวยการหรือการชี้แนะ พบว่า โรงงานตัวอย่างได้ดำเนินการกระบวนการประเมินความเสี่ยง โดยกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน และมีเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยใน

การทำงานระดับวิชาชีพเป็นหลักในการดำเนินการ กิจกรรมที่ได้ดำเนินการคือ มีการตรวจสอบความปลอดภัยในการทำงาน มีการสร้างกฎ ระเบียบ มีเอกสารชี้แจงอยู่ที่บอร์ด เช่น ในเรื่องของการตรวจเช็คอุปกรณ์ หน่วยงานจะดำเนินการตรวจเช็คอุปกรณ์ที่ละขั้นตอน หากใช้ไม่ได้ หรือไม่ผ่าน จะดำเนินการทำลายและเปลี่ยนใหม่ทันที สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักของ ระบบ มอก. 18001 : 2542 ที่สรุปได้ว่าองค์กรต้องจัดทำและปฏิบัติตามเอกสารขั้นตอนการดำเนินงาน สำหรับการจัดซื้อของ และการจัดจ้างในส่วนที่มีผลต่ออาชีวอนามัยและความปลอดภัย การควบคุมการปฏิบัติ องค์กรต้องจัดทำและปฏิบัติตามเอกสารขั้นตอนการดำเนินงาน ในการควบคุมการปฏิบัติงานของพนักงาน ในแต่ละกิจกรรม ซึ่งรวมถึง การใช้วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมืออย่างปลอดภัย การจัดการให้มีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เหมาะสม การบำรุงรักษาเครื่องมือ เครื่องจักรและอุปกรณ์ รวมทั้ง การเคลื่อนย้าย การจัดเก็บ การเก็บรักษา การส่งมอบ เป็นต้น

โรงงานตัวอย่างมีการควบคุมนิเทศงานความปลอดภัยเป็นภาพรวมของโรงงาน แต่ในฝ่ายต่าง ๆ ที่เล็กลงมา ยังไม่มีโครงสร้างหรือการปฏิบัติที่ชัดเจน มีการควบคุม นิเทศ ใช้วิธีการสอนงานโดยวิธีรุ่นพี่สอนรุ่นน้อง ต่อกันไปเป็นทอด ๆ ไม่มีแผนการพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่ชัดเจน ซึ่งจะทำให้การตรวจสอบและการควบคุมกำกับงานได้ยากขึ้น รวมทั้งการประเมินผลการดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปอย่างไม่มีระบบ

ดังนั้นผู้บริหารควรพิจารณากำหนดด้านการจัดระบบโครงสร้างการปฏิบัติงาน และมีการมอบอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น มีการสร้างกฎระเบียบและออกคำสั่ง พิจารณาใช้คนให้เหมาะกับงานพร้อมกับมีแผนพัฒนาศักยภาพอย่างชัดเจน ควรเน้นด้านการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับพนักงานมากกว่านี้ เพื่อเป็นกลยุทธ์ทำให้พนักงานทุ่มเทแรงกายแรงใจให้แก่องค์กร เนื่องจากองค์กรจะก้าวหน้าและบรรลุเป้าหมายได้เพราะการร่วมมือร่วมใจในการทำงานของพนักงานนั่นเอง

ด้านการควบคุมติดตาม พบว่า โรงงานตัวอย่างมีการติดตามงานในภาพรวม มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบให้แต่ละคนที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการอย่างชัดเจน แต่พบว่า การติดตามยังไม่จริงจัง เน้นการดำเนินการให้ผ่านกระบวนการ ไม่ได้หวังผลสัมฤทธิ์ที่จะนำไปปรับปรุงทั้งระบบ ซึ่งสังเกตได้จาก การไม่มีแผนการดำเนินงานที่เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ใช้วิธีการพูดคุยกันเป็นหลัก ไม่มีการประชุมเพื่อหารือหรือถ่ายทอดเทคโนโลยี ใช้ระบบการสั่งการกับพนักงานโดยตรง เนื่องจากพนักงานส่วนใหญ่เป็นพนักงานประจำ ทำงานมานานมีประสบการณ์มาก สามารถปรับวิธีการทำงานได้รวดเร็ว สอดคล้องกับการวิจัยของมัทย์ พงษ์ถาวร (2543) ที่พบว่า ผู้บริหารมักมุ่งเน้นการดำเนินงานให้ผ่านมาตรฐานของกฎหมายต่าง ๆ มากกว่าที่จะมุ่งพัฒนาบุคลากรและระบบความปลอดภัยที่ยั่งยืน

ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญและจริงจังในการควบคุมติดตามประเมินผลให้เป็นไปตามนโยบาย ร่วมกันกำหนดมาตรการและกิจกรรมหลักด้านความปลอดภัยให้เด่นชัด ติดตามประเมินผลงานตามช่วงเวลาที่กำหนดสม่ำเสมอว่าเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดหรือไม่ สิ่งสำคัญที่ต้องควบคุมติดตามได้แก่ปริมาณงาน คุณภาพของงาน ระยะเวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน การควบคุมติดตามมีความสำคัญคือทำให้สามารถตรวจสอบการดำเนินการว่าเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ หากทางแก้ไขเมื่อพบข้อบกพร่อง ทำให้ทราบว่าจะงานก้าวหน้าไปเพียงใด ได้ผลตามมาตรฐานที่กำหนด วิธีปฏิบัติงานที่ทำอยู่ดีที่สุดในยุคและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่วางไว้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผู้บริหารระดับสูงควรให้ความสำคัญต่อการบริหารความปลอดภัยอย่างจริงจัง โดยเป็นผู้นำให้การสนับสนุน และติดตามผลการดำเนินงานด้านความปลอดภัยอย่างจริงจัง การวางแผนด้านความปลอดภัย ควรผสมผสานเข้าไปในกิจกรรมต่าง ๆ ควรปรับโครงสร้างการบริหารความปลอดภัยโดยให้มีผู้รับผิดชอบงานด้านความปลอดภัยแทรกอยู่ในทุกฝ่าย และมีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานด้านความปลอดภัยเป็นลายลักษณ์อักษรเสนอผู้บริหารระดับสูงขึ้นไป รับทราบตามระยะเวลาที่กำหนด ควรจัดทำแผนงานด้านความปลอดภัย เป็นแผนระยะยาว 3 – 5 ปี และจัดทำแผนปฏิบัติการเรื่องความปลอดภัยในทุกฝ่ายเป็นแผนประจำปี
2. ผู้บริหารระดับกลางควรต้องเพิ่มบทบาทที่จะให้บุคลากรในฝ่ายของตนปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ เอกสารขั้นตอนการดำเนินงาน เอกสารวิธีการปฏิบัติงานด้วยการติดตามผลการดำเนินงาน ตรวจสอบสถานที่ทำงานและการปฏิบัติงานของพนักงานอย่างสม่ำเสมอ
3. ผู้บริหารระดับต้นเป็นบุคคลที่มีความสำคัญมากทั้งในด้านการผลิตและความปลอดภัยเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับคนงานมากที่สุดและอยู่ในสถานที่ทำงาน(จุดที่ทำงาน)ตลอดเวลา ควรเพิ่มความสำคัญด้านการควบคุมดูแลการทำงานของพนักงานให้เป็นไปตามกฎความปลอดภัยอย่างทั่วถึง สม่ำเสมอและเป็นตัวอย่างที่ดี ด้านความปลอดภัยเพื่อให้พนักงานยึดเป็นแบบปฏิบัติ นอกจากนี้ควรต้องพยายามเพิ่มพูนความรู้และติดตามข่าวสารเกี่ยวกับงานด้านความปลอดภัยอย่างต่อเนื่องการฝึกด้วย
4. ผู้บริหารทุกระดับควรคำนึงถึงการสร้างความร่วมมือในกิจกรรมด้านความปลอดภัยของพนักงานให้ครอบคลุมทุกระดับ ต้องร่วมกันวิเคราะห์ทัศนคติและความร่วมมือในกิจกรรมของพนักงานทุกระดับ วิเคราะห์ความจำเป็นในการจัดกิจกรรมด้านความปลอดภัย และ

ควรพัฒนาวิธีการสื่อสารเพื่อส่งเสริมด้านความปลอดภัย แก้ปัญหาการสื่อสารที่ไม่ครอบคลุมและร่วมกันพิจารณากำหนดเนื้อหาของนโยบายด้านความปลอดภัยที่จะทำให้เกิดความร่วมมืออันดีระหว่างฝ่ายบริหารและพนักงาน

5. ผู้บริหารควรเน้นให้ความสำคัญในด้านการพัฒนาองค์ความรู้แก่พนักงานในเรื่องความปลอดภัยมากขึ้น เนื่องจากพนักงานได้รับการอบรมเรื่องความปลอดภัยเพียงบางกลุ่ม ใช้วิธีการสอนโดยตรงจากหัวหน้างานไปยังพนักงาน พนักงานให้ความสำคัญกับรายได้ สวัสดิการ ความสะดวกสบาย มากกว่าเรื่องความปลอดภัยในการทำงาน ควรจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรประจำปี เพื่อให้ความรู้ด้านความปลอดภัยที่ถูกต้องกับพนักงาน นอกจากนี้ควรมีการหมุนเวียนให้บุคลากรทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการบริหารความปลอดภัยในโรงงานขนาดต่าง ๆ
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของพนักงานระหว่างโรงงานที่เน้นการดำเนินการเรื่องความปลอดภัยและโรงงานที่ไม่ได้เน้นดำเนินการเรื่องความปลอดภัยโดยเฉพาะด้านสุขภาพ

FACTORY SAFETY MANAGEMENT BASE ON THAI INDUSTRIAL STANDARDS 18001

JINDAPHLOY TANGJAI 4736610 PHPH/M

M.Sc.(PUBLIC HEALTH) MAJOR IN HEALTH ADMINISTRATION

THESIS ADVISORY COMMITTEE: PIYATHIDA TRIDECH Dr.P.H., WONGDYAN PANDII Dr.P.H., KRISANA SIRIVIBULYAKITI Dr.P.H.

EXTENDED SUMMARY

Background and Rationale of the Study

The modern world needs advanced technologies to support mass production that serve marketing demand and rise up benefits. Many factories emerge and bring about more accidents which cause negative impacts to all countries. As a result, safety management must be seriously initiated and promoted by all government sectors to reduce such damages and injuries. The laws enforcing factories to provide effective system for safety management were reformed to help prevent any loss of invaluable properties and lives caused by carelessness or unknown condition.

In Thailand, problems of safety in factories have been seriously concerned continuously and the implementations to reduce such problems were conducted. Although there are many organizations monitoring all problems about occupational accidents and injuries, numbers of injured persons are rising up. The statistics in 2005 showed the total number of 214,235 people had injuries or illness relating to their works—1,444 persons were dead, 19 were handicaps, 3,425 lost parts of body organs 53,641 took leaves more than three days, and 155,706 persons took leave less than three days. (www.sso.go.th/knowledge/link/48n/sta.html).

The study about safety in factories showed that 20% of damages were caused by accident which can be controlled by work practice; the rest of 80% can be

controlled by managing. This leads to the concept of accidental control by using modern safety management which is developed from the traditional one. The modern safety management focuses on standard system, systemically safety management, obvious goals, standard practice and reliable assessment system. The new form of safety management highlights more on executives. If an executive deeply understands safety management, he/she can achieve the set goal. This is because the executive is a key success in the new form of management. The executive of any organization must understand role and responsibility, have planning, managing, directing and controlling abilities, and recognize the real goal for controlling and preventing damages. Starting from detecting problems, sorting, setting priority, conducting risk and opportunity assessment and collecting frequency of accidents and carefully planning to control damages and reduce risk, the executives need to provide activities and training that help lessen loss, specify standard, work assessment and evaluate work results. Besides, the executive must build up morale of their workers, motivate, participate in activities and understand their members so that the control of accident and safety management in a factory can be successful (Manus Yodkum, 2005: 36).

The Thai Industrial Standards Institute, Ministry of Industry has promulgated, 18001:1999 Thai Industrial Standards with an aim to continuously provide guidelines regarding occupational health and safety development for organizations. These guidelines were constructed based on related law, responsibilities of employer to their employees, and those who involved with occupational health and safety. The guidelines can be used as a criterion for quality assurance in relation to occupational health and safety management in any organizations (Vithoon Sima Chokdee and Veerapong Chalermjirarat, 2007:258).

Factors influencing the success of safety management based on Thai Industrial Standard 18001 comprise (1) executives' intent, (2) cooperation of personnel within an organization, and (3) effective management. For the intents, executives need to (1.1) understand safety management policy and be able to pass on the policy and information to members clearly, (1.2) have good attitudes toward safety management and (1.3) be able to motivate and encourage members to gain knowledge, understand and have good attitudes towards safety management. To effectively conduct such three topics above, the executives need to realize about communication

within an organization, public relation, training, field study, supporting resources such as man, money and materials to serve management process, and building members' morale. For cooperation of personnel within an organization, workers need to understand their roles and responsibility, follow the step of work, understand safety management process, share ideas, recommend methods for problem solving and reduce defects. For effective management, planning skills is crucial. Planning contains the issues about indicating structure and scope of work, responsible person, and work duration. It is required to deeply understand safety management process and to offer counseling on problem solving. Besides, it is important to view process as a whole picture, then plan for problem solving in advance. The responsible staffs are suitably indicated. In addition, motivation, communication and coordination skills are applied to ensure better understanding and enhance participation in all activities. Controlling technique is conducted as well as evaluation and report for the results are made and informed both in the meetings and by public relation (Faculty of Public Health, Mahidol University, 1998: 3-5).

An ice-cream factory is one of production units. Their workers could have risk of accident and health problems during working. It was found that in 2004 and 2005, the severity rate of accident was 19.68% and 43.87% respectively. The frequency rate of illness was 37.96% and 66.00%. However, the factory still had traditional prevention and focused on cost. Only when accident occurred, the problem would be solved based on each situation and pointed to reimbursement for the injured person or damaged things, no plan in advance. An evaluation was conducted by collecting data and statistics of accidents. All responsibilities in regard to this issue belong to safety staffs. The author as one of organizational members is interested in studying safety management process. The results will be used as a guideline to reduce problems about occupational accident or injuries. The controlling of accident and planning for risk prevention can be applied to suitably adjust safety management process in the future.

Objective of the Study

To study the process of factory safety management base on Thai Industrial Standards 18001.

Scope of the Study

This research focused only on studying the process of safety management base on Thai Industrial Standards 18001 in a Pathum Thani icecream factory.

Literature Review

The purpose of this research is to study the process of safety management base on Thai Industrial Standards 18001. The data were collected from existing documents of a factory and the related concepts, theories from many documents and researches to be the ground and direction of this study. All related literature could be divided as follows:

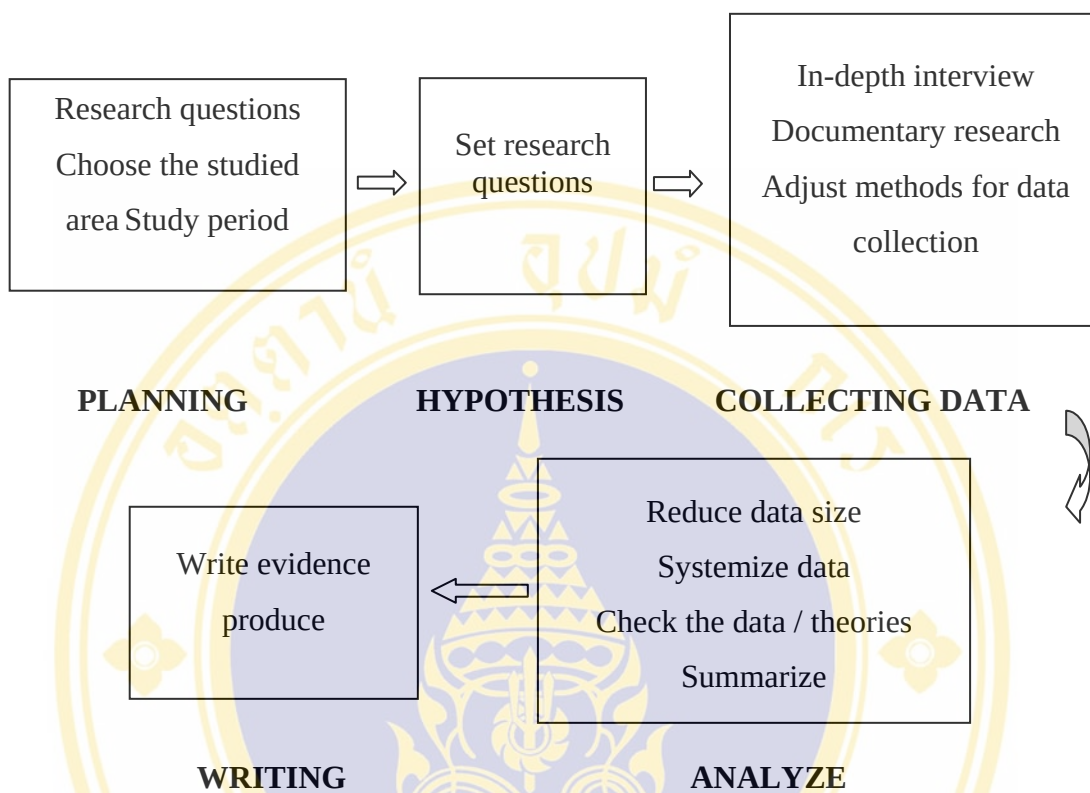
Part 1 General data and structure of the organization

Part 2 Concepts and theories in relation to the administrative procedures

Part3 Concepts in relation to the safety management in the organization

Part 4 Related researches

Research Steps

Methodology

This research is a qualitative study, which aimed at studying the process of safety management in the organization base on Thai Industrial Standards 18001. The samples in this study were 14 executives in the organization

The instrument used to collect the data in this study was in-dept interviews and tape recorder. Compose 2 part data's are, parts 1. Detail of general interviewers, parts 2. In-dept interviews about safety management base on Thai Industrial Standards 18001. Cooperate the research by collect the data from a document and safety data of sample factory and the textbook though the theories, the idea and related literature pertaining to safety works in a factory. The data were analyzed through content analysis.

Research Results

Results showed that most of personnel involved in the safety management system in all three groups—chief executive, middle level and the preliminary executive, were male and had 23-year work experience in the sample factory.

When considering safety management process in the sample factory, it was found that there was obvious administrative structure, which was composed of department, division, section and unit respectively. The responsible unit for occupational health and safety was at the division level. The sample factory had safety policy, teamwork, and regulations. Besides, there were a safety-checking system, work environmental control, a unit set for reducing risk and diseases caused by occupation, training to enhance knowledge of personnel about safety both inside and outside the organization.

Planning: It was found that the safety plan highlighted only the main issues but no integral implementation about safety was put into any activities. However, there were safety procedure conforming to laws and ISO system, systemic review of risks in three aspects—work environment, state of work and personnel, risk and opportunity of accident. For the policy review in relation to work and time was conducted irregularly and a review of laws related to occupational health and safety was performed once a year.

Organizing: It showed that the sample factory played less attention to safety management, which can be seen from the ambiguous structure at the division level downward. Besides, the work procedures were unclear and only direct advice or oral advice from supervisors to workers was presented. However, training for human resource development was set annually and personnel who received the training were representatives from a safety team appointed according to laws. Most of knowledge was passed to members via informal communication.

Directing: The sample factory had written procedures about risk management so that it can be assured by the Standard Control Board but no concrete practice was presented. Supervision for safety was shown in a big picture but no obvious practice. Less attention was paid to motivate workers about safety, only incentive on advancement and income were presented.

Controlling: It showed that safety was seriously implemented within units that had risks however, most of workers still lacked of conscious about safety. They concentrated more on income, welfare and convenience. The controlling was conducted by professional safety staffs. These staffs performed data and statistical collection together with Safety Boards from each department. After that they did the monthly reports and investigated each accident for its cause and informed the executives and government sectors as per line of command. The preventive plan focused more on main issues such as fire and chemical hazardous prevention; its activities include rehearsals for fire prevention and training personnel periodically.

Discussion and Conclusion

The sample was a large-size factory. Its safety management process was composed of safety policy, Safety Control Board, safety staffs, laws and regulation about safety. Besides, there were safety assessments and environmental control by indicating the units that practice to reduce or eliminate risk factors. The personnel's potentials or abilities were developed by providing them knowledge and training both inside and outside organizations. It was conformable to the study of Nuttavat Montewan (1998: 55) which mentions that safety management means to control work environment, and to indicate standard operating procedures so that risk during work can be reduced. It is necessary to gather knowledge from inside and outside the organization and state responsibility of each unit at all levels so that such units can follows. Likewise, the study of Juthatawat Indrarasuksri, et.al (1997) showed that business place gave priority to appointed Safety Board or committees. In the sample factory, most of the main safety staffs were only at professional level.

It is necessary that executives should understand safety management. He/she should have responsibility, and leadership in regard to safety management. In order to achieve the safety goal, executive's intents about supporting safety is badly in need to be a guidelines for all personnel in the organization, not only for the safety staffs.

Planning: It was found that the sample factory had planning process by using risk management and providing protocols or manuals which conformed to laws and the Thai Industrial standard 18001 (1999). As by the standard, it prescribes that risk assessment is an important component for development and structuring system. Therefore, an organization must create written documents and all personnel must follow the steps of work implementation as stated in those documents especially about indication of harm, estimation of risk level for each activity, working environment and involved persons. These written documents can be used as a standard control for risks in the organization as per laws and regulations (Vithoon Sima Chokdee and Veerapong Chalermjirarat, 2007: 458).

The policy of the sample factory indicated safety policy which may not cover all activities. It focused on some main issues such as fire disaster, and chemical hazard. There was no systemic check up for safety. Only the checking for some instruments was made to reduce accident, however, there was no supported data about any integral implementation to reduce accident in all activities. From interviewing, it was found that some staffs did not know the safety measures. It means that safety procedures were not seriously practiced. This may be because personnel or workers neither realize nor share responsibility for safety issues. It was in contrast with the study of Nuttavat Montewan (1998: 55) which revealed that management in any business places would get the highest effectiveness if it focused on safety management as important as other major issues. It should practice safety management in combination with other works by assuming that safety management is a work for alls and they must be responsible and continued working on safety forever.

As a result, the executives should view safety management as important as other main issues. And the plan should be set before hand—the objectives, goals, means and resources for safety management should be preplan based on organizational policy. The results from a good plan are the clear plan that helps reduce any overlapped works and can be used practically.

Organizing: the sample factory set first priority for safety management. It can be seen from the obvious levels of administrative structure—occupational health was at the division level. Each division had committees and staffs named “Safety Advisors”. They shared their works. This was similar to the study of Nuttavat

Montewan (1998: 55) which pointed out that organizational management means to share and to allocate works that must be suitable to real practice. For example, the organizational structure should be separated into department, division, section and units depending on quantity and quality of work. Or it can be arranged based on types of work. Besides, the ways for controlling or responsibilities may be considered in structuring the organization e.g. the main unit or in line of command and advisory unit or in line of supporting need to appropriately cooperate both in vertical and horizontal directions. The factory had set one safety staff at executive level, one at professional level and eight staffs at foreman level as per ministerial regulations about safety management, occupational and environmental health B.E. 2549. However, the sample factory did not focus on any documents about implementation process. There was only direct lecture from supervisors to staffs. For safety assessments in regard to performance and regulations, there were present on bulletin board. No obvious structure of practice in lower departments or units was presented. For example at production department, there was no section of controlling only staffs that performed specific checking were available. It conformed to the study of Juthapanit Klinfuang (1991) which indicated that business places emphasized on safety management, participation and supporting from the executives at the low level.

Therefore, the executives should also focus on organizing by brain storming and analyzing each section and match the tasks with each unit of an organization. Moreover, the steps or procedure of work implementation should be clear. The appropriate organizing enhances all personnel to achieve organizational goal and reduce overlapped works. Besides, it can be easily adjusted to contingency situation as necessary.

Directing: The sample factory had indicated clear procedure for risk assessment. There were safety professional staffs that run safety tasks. The safety activities included checking for safety during working, setting safety laws and regulations, informing personnel about instrument check- up by using bulletin boards—the unit had checked instruments step by step, if it was not passed, those instruments would be changed immediately. It was conformable to main components of the Thai Industrial Standard 18001 (1999) which mentions that an organization must have written document about procedures and working steps. All workers need to follow

these steps. For purchasing instruments or hiring any persons to do activities that involve with occupational health and safety, the organization must create written documents and follow the steps as stated inside such documents. For controlling, an organization needs to provide written documents about procedures and all personnel need to follow such procedures. The procedures include activities about how to safely used tools and instruments, suitable working environment, maintaining, storing and transferring tools and instruments *per se*.

The sample factory had supervision process for safety as a whole picture. However, when considering at a sub-departments, it was found that there was no obvious structure or practice. The supervision process was done by the senior to their new comers. Since there was no apparent human resource development plan, controlling and evaluating were then difficult to perform systematically.

As a result, the executives should indicate working system; delegate clearer power and authority; provide orders, laws and regulations; put the right man on the right job; and have precise human development plan. Building morale of workers is also significant because those workers will willingly work for an organization. The success and advancement of the organization depend upon cooperation of all workers.

Controlling: The sample factory performed controlling as a whole picture, works and responsibilities were visibly divided to involved person. Yet, the follow up was not really practiced. The factory emphasized only on passing the process, not the effective results or any actions to totally improve the system. It can be seen that there was no written plan but using more oral communication, no meeting or discussion to share or pass on any knowledge about technologies. The direct order was applied to workers. This may be because most of them were regular workers with high experiences, and they can quickly adjust their working methods. Likewise, the study of Mut Pongtavorn (2000) revealed that executives tended to focus to meet the standard or criteria as prescribed by laws more than to sustainably develop safety system and personnel.

Consequently, the executives should critically concern, control and evaluate work results to ensure that they conform to the set policy. The clear measures and main activities relating to safety should be indicated. Follow up for work results regularly and compare to the set standard. The key issues include quantity and quality

of work, duration and cost of each task. Controlling is important as it checks working process whether it follows the plan or not. To seek for appropriate solution of each impact informs us about how far those works are carried out and they meet the set standard or not, whether the present method is effective or not, and whether resources are worth using or not. Controlling can lead to the success of an organization.

Suggestions

1. The chief executive should seriously pay attention to safety management by being a leader who supports and monitor tasks in regard to safety. He/she should have safety plans and combine it in all organizational activities. Besides, the structure for safety management should be adjusted and put in all departments. The written report on safety activities should be set to inform executives upward periodically. Long-term plan (3-5 year plan) and the annual plan for safety are needed.
2. The executives at a middle level should increase more role to encourage their staffs to follows rules, procedures, and manuals about safety, and they should visit and monitor performances of their staffs regularly.
3. The preliminary executives are very important both for production and safety work because they are close to the workers at site. They should focus on controlling to ensure that all workers follow the safety law. Besides, they must be a good example regarding safety, enhance and pass on their knowledge to workers as much as possible. In addition, they should update knowledge and information about safety at every minute.
4. The executive at all levels need to realize about cooperation of workers for safety activities. They must discuss and analyze attitudes and cooperation together with their workers. The needs for safety activities should be analyzed as well. The communication development for safety promotion should be arranged to solve the problems of uncovered issues. Besides, the contents of safety policy should be indicated together so that it can create good cooperation between executives and workers.

5. The executives should focus on developing body of knowledge for workers so that they can work more safety. Since only some of workers were trained for safety and the teaching method was from the supervisor directly to workers by verbal communication, and most of workers paid attention to income, welfare, and convenience more than safety; the annual human resource development plan should be set to provide correct knowledge about safety to the workers. Lastly, all works should take turn to join the training.

Recommendations

1. The comparison between processes of safety management in the different sizes of the factory should be studied.
2. The comparison on quality of life of the workers between a factory where emphasize the safety management and a factory where dose not, especially health side, should be studied.

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. (2544). คู่มือการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน (ปรับปรุงใหม่). (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัทไทยเพรสจำกัด.
- การบริหารจัดการความปลอดภัยในงานอุตสาหกรรม สำนักวิชาแพทยศาสตร์ สาขาวิชาชีวอนามัยและความปลอดภัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. [ออนไลน์] 2550 [อ้างเมื่อ 8 มกราคม 2550]. จาก <http://www.sut.ac.th/e-texts/Medicine/ism/course.html>.
- จุฑาธวัช อินทรสุขศรี และคณะ. (2540). รายงานการวิจัยเรื่องการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามประกาศกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. คณะกรรมการความปลอดภัยชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน.
- จุฑาพนิต กลิ่นเฟื่อง. (2534). เปรียบเทียบการบริหารงานความปลอดภัยในสถานประกอบการผลิต. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุขศาสตร์อุตสาหกรรมและความปลอดภัย. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชัยยุทธ ชาลิตนธิกุล. (2546). โครงการศึกษาวิจัยการจัดการด้านความปลอดภัยในการทำงานของสถานประกอบการ. กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัทเรียงสาม กราฟฟิค ดีไซน์ จำกัด.
- ธวัชชัย วรพงษ์สร. (2536). หลักการวิจัยทั่วไป พร้อมตัวอย่างทางสาธารณสุขศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิยธิดา ตรีเดช. (2547). ชีเอฟโอมีอวฟู้วชีอีโอ. ประกอบการเรียนการสอนวิชา สบส. 626. (พิมพ์ครั้งที่ 1). ภาควิชาบริหารสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พยอม วงศ์สารศรี. (2542). องค์การและการจัดการ. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุภา.
- พิพัฒน์ ถักมณีจรัสกุล. (2546). กระบวนการวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ (ฉบับปรับปรุง) ภาควิชาจุลชีววิทยา คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: เจริญดีการพิมพ์.
- ภาควิชาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. (2541). คู่มือการอบรมเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับผู้บริหาร.

- มนัส ขอดคำ.(2548). การควบคุมอุบัติเหตุและการส่งเสริมความปลอดภัย. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์โอ.เอส.พรินติ้ง เฮ้าส์.
- มาตรฐานระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย (มอก.18000). [ออนไลน์] 2550 [อ้างเมื่อ 8 มกราคม2550]. จาก <http://www.tisi.go.th/18000/18001.html#ta3>.
- วิฑูรย์ สิมะโชคดี และวีระพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์. (2550). ความปลอดภัยในการทำงาน. (พิมพ์ครั้งที่ 23). กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนา.
- วิทยา เมฆจำ. (2545). ความปลอดภัยในงานอุตสาหกรรม. เอกสารประกอบการสอนรายวิชา. คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม. สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- สมคิด บางโม. (2547). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัททุนพิบลิชซิง จำกัด.
- สมยศ นาวิการ.(2543). การบริหารและพฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ.
- สถิติการประสบอันตรายหรือการเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน ปี พ.ศ. 2536-2548. กองทุนเงินทดแทน สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน. [ออนไลน์] 2548 [อ้างเมื่อ 3 ธันวาคม 2548]. จาก <http://www.sso.go.th/knowledge/link/48n/sta.html>.
- สถาบันความปลอดภัยในการทำงาน. (2544). คู่มือการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน ระดับหัวหน้างาน (ปรับปรุงใหม่). กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. กรุงเทพมหานคร.
- สราวุธ สุธรรมมาสา และคณะ. (2544). ความปลอดภัยในการทำงาน สำหรับเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานเล่ม 1. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัท เมฆาเพรส จำกัด.
- สุดาศิริ เสงพลูธนา และอัญชลี สันติกุล. (2533). สวัสดิการและความปลอดภัยในการทำงาน เอกสารประกอบการสอน ชุดวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย หน่วยที่ 1-8 เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2547). วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หลักการและแนวคิดทางการบริหาร. ภาควิชาบริหารสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. [ออนไลน์] 2550 [อ้างเมื่อ 8 มกราคม 2550]. จาก <http://vdo.kku.ac.th/mediacenter/mediacenter-uploads/libs/html/1228/U1Frame.html>.

ภาษาอังกฤษ

- Peter H. et al. (1986). Survey of Working Conditions and Environment in Small Scale Enterprises in Thailand. NICE/UNDP/ILO Project. Bangkok.
- Francisco J. (1984). Survey of Health Service and Hazards in Industry. National Tripartite Conference on the Improvement of Working Conditions and Environment. Conference Paper No. 25 January. Manila: Philippines.
- Edwin S and Shamil N and Daniel F. (1999). Factors affecting safety performance on construction sites. International journal of project management 17(5): 309-315.
- Vincoli. J. W. (1993). Basic Guide to System Safety. Van Nostre and Reinhold. New York.
- Tim Rapley. (2004). Interview. In: Qualitative Research Practice. Clive Seale et.al, editors. pp.15-33. London: SAGE.

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัฒนา มูลพฤษดิ์ อาจารย์ประจำภาควิชาวิศวกรรมสุขาภิบาล
คณะสาขารณศาสตร มหาวิทยาลัยมหิดล
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พีระ ศรีกศรีนิจิตร อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารงานสาขารณสุข
คณะสาขารณศาสตร มหาวิทยาลัยมหิดล

จริยธรรม

Copyright by Mahidol University

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์

คำชี้แจง เอกสารชุดนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัยเรื่อง การบริหารความปลอดภัยในโรงงานตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม 18001 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการบริหารความปลอดภัยในองค์กร เมื่อท่านสมัครใจเข้าร่วมโครงการและลงนามในเอกสารยินยอมแล้วผู้สัมภาษณ์จะขอสัมภาษณ์แบบเจาะลึก หมายถึงการพูดจากันแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารความปลอดภัยในองค์กร ซึ่งแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วยข้อมูล 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ในเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการบริหารความปลอดภัยในองค์กร มี 6 ข้อ ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากระบวนการบริหารด้านความปลอดภัยในองค์กรและใช้เป็นแนวทางในการวางนโยบาย/การปรับแผนกลยุทธ์ เพื่อพัฒนากระบวนการบริหารด้านความปลอดภัยในองค์กรต่อไป ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์คือผู้บริหารระดับสูงและเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตซึ่งได้แก่ระดับบริหาร ระดับหัวหน้างานและระดับวิชาชีพของโรงงาน ตามประกาศแต่งตั้ง รวมจำนวน 14 คน

คำตอบของท่าน ผู้วิจัยถือเป็นความลับ การวิเคราะห์และการนำเสนอจะเป็นภาพรวม ไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อตัวท่าน จึงขอให้ท่านตอบคำถามตามความเป็นจริงให้มากที่สุด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

วันที่..... เวลา.....

ตำแหน่งงานปัจจุบัน.....

ประสบการณ์การทำงาน.....ปี

หน้าที่รับผิดชอบในปัจจุบัน

1).....

2).....

3).....

4).....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร ซึ่งได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การอำนวยการ หรือการชี้นำ การควบคุมติดตามผลการทำงาน นำมาประกอบกับกระบวนการบริหารความปลอดภัย ตามมาตรฐาน มอก. 18001 : 2542 โดยมี 6 องค์ประกอบหลัก ซึ่งได้แก่ การทบทวนสถานะเริ่มต้น การกำหนดนโยบายอาชีวอนามัยและความปลอดภัย การวางแผน การนำไปใช้และการปฏิบัติ การตรวจสอบและการแก้ไข และการทบทวนการจัดการ

ด้านการวางแผน

1. ในฐานะที่ท่านเป็นผู้มีบทบาทและมีส่วนเกี่ยวข้องกับระบบการจัดการการบริหารความปลอดภัยในโรงงาน ในแง่ของการทบทวนสถานะเริ่มต้น
 - มีการวิเคราะห์ทบทวนสถานการณ์หรือไม่ ทำอย่างไร และใช้หลักการใดในการวิเคราะห์
 - มีการทบทวนเกี่ยวกับข้อกำหนดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอาชีวอนามัยและความปลอดภัยหรือไม่ โดยใคร
 - ข้อมูลที่ได้จากการทบทวนสถานะเริ่มต้นนำมาใช้พิจารณากำหนดนโยบายและแผนกลยุทธ์ในกระบวนการบริหารความปลอดภัยในโรงงาน กำหนดโดยใคร กำหนดโดยชี้แนะทางตามกฎหมายใด
2. การกำหนดนโยบายการบริหารความปลอดภัยในโรงงาน
 - มีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน จัดทำเป็นเอกสาร มีการเผยแพร่และเปิดโอกาสให้ลูกจ้างมีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็นหรือไม่ อย่างไร
 - มีการทบทวนนโยบายเป็นระยะ ๆ เพื่อให้แน่ใจว่านโยบายที่กำหนดขึ้นยังมีความเหมาะสมกับองค์กรอยู่หรือไม่
3. การวางแผนการบริหารความปลอดภัย เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนาระบบการจัดการการบริหารความปลอดภัยในโรงงาน ซึ่งประกอบหลักด้วยกระบวนการประเมินความเสี่ยง
 - องค์กรจัดให้มีการวางแผนความปลอดภัยหรือไม่ อย่างไร
 - องค์ประกอบของแผนมีอะไรบ้าง
 - มีองค์ประกอบของกระบวนการประเมินความเสี่ยงหรือไม่ อย่างไร

ด้านการจัดองค์กร

- องค์กรได้จัดทำและปฏิบัติตามเอกสารขั้นตอนการดำเนินงาน หรือไม่ โดยใคร
- ใช้มาตรฐานหรือแนวปฏิบัติที่กำหนดโดยกฎหมายใด

ด้านการอำนวยการหรือการชี้นำ

4. การนำไปใช้และปฏิบัติ เพื่อให้บุคลากรในองค์กร มีความรู้ ความสามารถ รวมทั้งสร้างจิตสำนึก เกิดการตระหนักถึงอันตรายและความเสี่ยงในการปฏิบัติงานและความรับผิดชอบ

- องค์กรมีการปฏิบัติโดยวิธีใด
- มีการกำหนดแต่งตั้งผู้ปฏิบัติและสั่งการ โดยใคร มีการประชุมร่วมกัน ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องภายในองค์กรทราบหรือไม่ อย่างไร
- มีการควบคุมนิเทศงานหรือไม่ อย่างไร
- การบริหารงานเป็นอย่างไร
- ภาวะผู้นำเป็นอย่างไร
- มนุษยสัมพันธ์เป็นอย่างไร
- การจูงใจมีหรือไม่อย่างไร
- การติดต่อสื่อสารมีหรือไม่ เป็นอย่างไร

ด้านการควบคุมติดตามผลการทำงาน

5. การตรวจสอบและแก้ไข

- องค์กรได้มีการกำหนดนโยบายการวางแผนและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ประสบความสำเร็จหรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร
- องค์กรมีการติดตามตรวจสอบและวัดผลการปฏิบัติอย่างไร ผู้ตรวจประเมินเป็นใครและใช้มาตรการและเกณฑ์ใดในการประเมินตรวจสอบ
- มีความถี่ในการ ติดตาม ตรวจสอบเป็นอย่างไร
- มีการนำเสนอผลการตรวจสอบและวัดผลการปฏิบัติแก่ใคร และอย่างไร
- เมื่อมีการแก้ไขข้อบกพร่องที่พบจากการติดตาม ตรวจสอบและวัดผลการปฏิบัติ รวมถึงข้อร้องเรียนและข้อเสนอแนะต่าง ๆ แล้ว องค์กรนำผลที่ได้ไปใช้อย่างไร

6. การทบทวนการจัดการ เพื่อให้แน่ใจว่าระบบการจัดการยังคงมีความเหมาะสม มีความเพียงพอ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เพื่อเกิดการลดความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง

- องค์กรได้มีการทบทวนระบบการบริหารความปลอดภัยตามระยะเวลาที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร
- ได้มีการวิเคราะห์ว่าการกระทำที่จำเป็นต้องแก้ไขข้อบกพร่องหรือไม่ อย่างไร
- มีการกำหนดแผนงานในเชิงป้องกันหรือไม่ อย่างไร

Interview form

Part 1 General data

Date.....Time.....

Current position.....

Work experience years

Current roles and responsibilities:

1).....

2).....

3).....

4).....

Part 2 Data on administrative procedures i.e. planning, organizing, directing or guiding, controlling and follow up, incorporated with the safety procedures by the TIS 18001: 2542 standardization, which comprises six components: initial status review, occupational health and safety policy setting, planning, implementation and action, evaluation and modification, and administrative revision

Planning

1. Given your position and involvement in the factory's safety management system, please answer the following questions regarding the initial status review.

- Is there a situation review? How is it conducted? What principles are employed in the analysis?
- Is there a review of legal regulations regarding occupational health and safety management? By whom is it conducted?
- The data from the initial status review will be used in determining policies and strategies for the factory's safety administration procedures. Who determines such policies and strategies? On what law codes are they based?

2. Please answer the following questions about determining factory safety administration policies.
 - Are the policies clear? Are they available in printed form? Are they disseminated? Do the employees have a chance to voice their opinions and share their ideas? Please describe.
 - Are the policies periodically reviewed to find out if they are still suitable for the organization?
3. Safety administration planning is a crucial factor in the factory's safety administration system development, part of which is the risk assessment procedure. With regard to this, please answer the following questions.
 - Does the organization have safety planning? Please explain.
 - What are the components of the plan?
 - Does the plan include risk assessment procedures? Please explain.

Organizing

- Is there a drawing up of documents concerning operational procedures? By whom is it done? Are the operational procedures followed?
- What law codes define the standards and regulations?

Directing or guiding

4. Please answer the following questions concerning the implementation and action, the aims of which are to promote personnel's knowledge, capability, and conscience, and to raise their awareness of the risk and danger involved in carrying out the task assigned.
 - How does your organization carry out the implementation?
 - Who appoint commanders and operators? Are there meetings and public relations methods to let the personnel involved know about the appointment? Please explain.
 - Is there any job control or supervision? Please describe?
 - How is the administration within the company?
 - How is the leadership within the company?

- How is the human relationship within the company?
- Are the personnel motivated? Please explain.
- Is there communication within the company? Please explain.

Controlling and follow up

5. Please answer the following questions concerning evaluation and modification
 - Is the organization successful in setting up policies and planning, and in carrying out various activities? What are the obstacles?
 - How does the organization conduct follow-up checks and evaluation? Who performs this role? What are the measures and criteria for this assessment?
 - What is the frequency of this assessment?
 - How and to whom is the assessment result presented?
 - How does the organization utilize findings obtained from the follow-up checks and evaluation, the complaints and suggestions?
6. Please answer the questions concerning administrative revision. The purpose of administrative revision is to constantly reduce risks. And to make sure that, amidst ongoing changes, the administration is still appropriate, sufficient, effective, and efficient.
 - Does the organization review the safety management system according to the set time intervals?
 - Is there an analysis to find out whether there are misconducts to be corrected? Please describe.
 - Is there preventive planning? Please describe.

ภาคผนวก ง

สถิติการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน ปี 2545-2550

สถิติการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน
จำแนกตามความรุนแรงปี 2545-2550

ปี	ความรุนแรง					รวม
	ตาย	ทุพพลภาพ	สูญเสียอวัยวะบางส่วน	หยุดงานเกิน 3 วัน	หยุดงานไม่เกิน 3 วัน	
2545	650	14	3,424	48,077	137,879	190,979
2546	787	17	3,821	52,364	153,684	210,673
2547	861	23	3,775	52,893	157,982	215,534
2548	1,444	19	3,425	53,641	155,706	214,234
2549	807	21	3,342	51,962	148,125	204,257
2550	741	16	3,259	50,525	144,111	198,652

หมายเหตุ: นับ ณ จุดวินิจฉัย

ที่มา: สำนักงานกองทุนเงินทดแทน

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	ร.อ.หญิง จินดาพลอย ต่างใจ
วัน เดือน ปี เกิด	5 มีนาคม 2503
สถานที่เกิด	จังหวัดลพบุรี
ประวัติการศึกษา	วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก, พ.ศ. 2520-2524 ประกาศนียบัตรพยาบาลและผดุงครรภ์อนามัยชั้น 1 มหาวิทยาลัยมหิดล, พ.ศ.2528-2530 วิทยาศาสตรบัณฑิต (พยาบาลสาธารณสุขศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหิดล, พ.ศ.2547-2551 วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกบริหารสาธารณสุข
ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน	ตำแหน่ง: หัวหน้าคลินิกประจำโรงงาน บริษัท จอมธนา จำกัด 59 หมู่ที่ 7 ถนน ปทุมธานี-ลาดหลุมแก้ว ตำบล/คูบางหลวง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัด ปทุมธานี 12140